

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเรื่อง แวงน้อยเมือง
นำอยู่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนแวงน้อยศึกษา จังหวัดขอนแก่น

นายอนันต์ เขียววดี

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2552

**The Effects of Learning Activities Using Community Learning Resources
in the Topic of the Pleasant Waengnoi City to Academic Achievement
of Mathayom Suksa I Students at Waengnoi Suksa School
in Khon Kaen Province**

Mr. Anan Khioesee

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

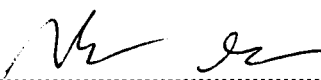
School of Education Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2009

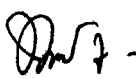
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเรื่อง
แขวนน้อยเมืองนำอยู่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแขวนน้อยศึกษา จังหวัดขอนแก่น
ชื่อและนามสกุล นายอนันต์ เขียวสี
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สุมนทิพย์ บุญสมบัติ

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุมนทิพย์ บุญสมบัติ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สมจิตร วัฒนกุลสิง)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
วันที่ 23 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2553

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
เรื่องวงน้อยเมืองน้อย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวงน้อยศึกษา
จังหวัดขอนแก่น

ผู้ศึกษา นายอนันต์ เจียวลี **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สุมนทิพย์ บุญสมบัติ **ปีการศึกษา** 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องวงน้อยเมืองน้อยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและ (2) ศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวงน้อยศึกษา อำเภอวงน้อย จังหวัดขอนแก่น จำนวน 42 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนด้านความสนใจ และการทำงานกลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนสูงกว่าก่อนเรียน และ (2) ผลการสังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่พบว่านักเรียนสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ให้ความร่วมมือในกระบวนการกลุ่มสม่ำเสมอและมีคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับดี

คำสำคัญ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มัธยมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ว่าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์สุมนทิพย์ บุญสมบัติ ที่กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้
อย่างใกล้ชิดเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา
ของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 3
นายสุเทพ ปาลสาร และ นางพัชรา สิงห์หลง รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา
และนางสาวฉลาด เสริมปัญญาศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 ใน
ฐานะผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย
ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครูอาจารย์และนักเรียน โรงเรียนเวียงน้อยศึกษาที่ให้การสนับสนุน
และให้กำลังใจผู้รายงานด้วยดี

นอกจากนี้ ผู้รายงานขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนนักศึกษา และผู้มีพระคุณ รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน
การศึกษาครั้งนี้ที่ทุกท่านได้กรุณาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจตลอดมา

อนันต์ เขียวสี

มิถุนายน 2553

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
หลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม พุทธศักราช 2544.....	7
หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเวียงน้อยศึกษา.....	11
ทฤษฎีกับการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน.....	19
การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน.....	20
สภาพทั่วไปของอำเภอเวียงน้อย.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน.....	40
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	42
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	42
เครื่องมือในการวิจัย.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
ผลการประเมินการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส30201 เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	50
ผลการประเมินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.....	51
ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของผู้เรียนที่เรียนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา.....	52
ผลของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 5.....	55
ผลของคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม.....	56
ผลของการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการเรียน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน้อยด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน.....	58
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	61
สรุปผลการวิจัย.....	61
อภิปรายผล.....	67
ข้อเสนอแนะ.....	69
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	74
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ.....	75
ข แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้.....	77
ค แผนการจัดการเรียนรู้.....	83
ง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	201
ประวัติผู้ศึกษา.....	234

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 มาตรฐานสาระหลักรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่.....	13
ตารางที่ 2.2 การจัดแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และกำหนดเวลาเรียน รายวิชา ส30201 เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	18
ตารางที่ 4.1 แสดงผลการประเมินการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ส 30201 เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษาการวิเคราะห์ หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ของผู้เชี่ยวชาญ.....	50
ตารางที่ 4.2 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ส30201 เรื่องแวงน้อยเมือง นำอยู่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา ของผู้เชี่ยวชาญ.....	51
ตารางที่ 4.3 แสดงผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา.....	52
ตารางที่ 4.4 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา.....	55
ตารางที่ 4.5 แสดงผลของคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน แผนการจัด การเรียนรู้ที่ 1 – 5.....	56
ตารางที่ 4.6 แสดงผลคะแนนสรุปการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองนำอยู่.....	56

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดแนวทางจัดการศึกษาที่ ยึดผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (มาตรา 22) และเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณภาพ กระบวนการ เรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสม (มาตรา 23) ทั้งนี้ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ผสานความร่วมมือกับผู้ปกครองของนักเรียน ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ ผู้เรียนได้ฝึกทักษะสมคุณ สอดคล้องกับความสนใจความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล (กรมวิชาการ, 2544) ที่สุดการเรียนการสอนถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมุ่ง สร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลายและเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาในขณะที่สังคมมีข่าวสาร ข้อมูลมีความรู้ใหม่ๆเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมีปัญหาและความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ มนุษย์ทุกคนจึง ไม่ใช่แค่คอยรับคำสั่งสอนฝึกรอบจากผู้อื่นเท่านั้นแต่ยังต้องศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ ผู้เรียนจำเป็นต้องแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา จากอดีตจนถึงปัจจุบันการจัดการกระบวนการเรียนรู้ยังไม่เอื้อต่อการพัฒนาคนให้เป็นคนมองกว้าง คิดไกล ใฝ่รู้ เนื่องจากการศึกษาในชั้นเรียนได้ล้อม กรอบตัวเองออกจากชุมชนและสังคม การที่นักเรียนได้มีโอกาสออกนอกห้องเรียนได้ไปสัมผัสและ สัมพันธ์กับธรรมชาติ สังคม ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นย่อมช่วยสร้างประสบการณ์ตรงต่อการ ดำรงชีวิตได้เรียนรู้และค้นคว้าสาระความรู้ที่นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียน หนังสือเรียนเป็น บรรยากาศเรียนรู้ที่ตื่นตัวแจ่มใสนำไปสู่กิจกรรมการมีส่วนร่วม การฝึกคิดและจินตนาการที่ หลากหลาย (สุนน อมรวิวัฒน์, 2544) ทั้งๆที่ชุมชนประกอบไปด้วยแหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากการสังสม สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติและเป็นที่มนุษย์พยายามสร้างขึ้นซึ่งมีกระจายกระจายในชุมชน เป็น ทรัพยากรที่มีค่าอย่างมหาศาลต่อการศึกษารเรียนรู้ ทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพ (นิพนธ์ สุขปรีดี , 2533) การจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปมักเกิดขึ้นภายในห้องเรียนเป็นสำคัญ นักเรียนขาดการมี ส่วนร่วมการคิด หรือการเลือกทำกิจกรรมตามความต้องการที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่ เรียน การ จัดการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องจัดในห้องเรียนหรือในโรงเรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้น สามารถใช้แหล่ง เรียนรู้ที่มีในชุมชน เนื่องจากเป็นแหล่งที่สืบทอดความเชื่อ ความคิด ค่านิยม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เอาไว้เป็นเวลายาวนาน หากชุมชนได้รับการส่งเสริมให้เป็นแหล่งเรียนรู้จะเอื้อให้เกิดการถ่ายทอด

ความรู้ระหว่างกัน เรียนรู้วิถีชีวิตจริง เข้าใจชุมชน มีความรักความผูกพันพัฒนาชุมชนอย่างสร้างสรรค์ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543) ซึ่งจะเป็นการพัฒนาคุณลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนา คือ 1) มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ 2) มีสติปัญญาคิดได้ คิดเป็น ประยุกต์ ได้ 3) มีความรู้ 4) มีคุณธรรมจริยธรรม 5) มีวัฒนธรรม 6) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

การศึกษาวิชาสังคมศึกษาในปัจจุบัน ผู้สอนและสถานศึกษามีโอกาสจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นได้ตามต้องการ โดยพยายามทำการศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชุมชน ให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการจัดกระบวนการเรียนรู้กับผู้เรียน แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนเป็นการให้การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงมากที่สุด ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน เกิดการเรียนรู้ สนับสนุนบรรยากาศสภาพแวดล้อมจากธรรมชาติแวดล้อมในชุมชนให้มากขึ้นเพราะการศึกษาไม่จำเป็นต้องอยู่เฉพาะในห้องเรียน การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนใดชุมชนหนึ่งเท่ากับเป็นการเปิด โอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติทางการศึกษาซึ่งส่งผลให้ผู้เรียน มีความรักความผูกพันและภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ผู้สอน ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นของอำเภอ แวงน้อย เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาพัฒนาการจัดการการเรียนรู้ให้มีประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด แต่การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น นั้น โรงเรียนแวงน้อยศึกษา ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเด่นชัดสู่กิจกรรมการเรียนการสอนภายในโรงเรียน และสภาพการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้สอนประสบปัญหาหลายประการเป็นต้นว่า ด้านวิธีสอน ยังไม่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ยึดตำราเรียน สอนโดยใช้แบบบรรยายให้นักเรียนท่องจำ ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และไม่มีการนำสื่อ อุปกรณ์ หรือเทคนิควิธีการ ที่หลากหลายมาใช้ กิจกรรมการเรียนเกิดขึ้นภายในห้องเรียนเท่านั้น ไม่มีการให้ออกไปศึกษาหรือค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ไม่มีการนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา บรรยากาศในการเรียนไม่น่าเรียน นักเรียนขาดการร่วมคิดร่วมทำ คนที่เรียนดีจะเป็นคนที่ทำกิจกรรมมากกว่าส่วนผู้ที่เรียนอ่อนจะไม่ได้รับมอบหมายงาน จึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง ไม่ได้เป็นการจัดการเรียนการสอน ที่ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ขาดการกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้จากกลุ่มซึ่งผู้สอนมิได้พัฒนาการสอนให้เจริญก้าวหน้า และไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องชุมชนเท่าใดนัก จากพฤติกรรมการสอนของครูดังกล่าวทำให้เด็กเบื่อหน่าย ไม่สนใจ และไม่ตั้งใจเรียน ขาดทักษะการใช้แหล่งวิทยาการ (กลุ่มพัฒนาวิชาการ โรงเรียนแวงน้อยศึกษา, 2550)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้อมเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ปัญหาคุณภาพและพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิธีสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมควร

ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสัมฤทธิ์ผล ถ้าจะทำให้การเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และธรรมชาติของ รายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแล้วควรหารูปแบบการเรียนการสอน ด้วยการขยายขอบเขตของการศึกษาออกไปยังแหล่งชุมชนด้วย เพราะนักเรียนจะได้เรียนจาก สภาพการณ์ที่แตกต่างกันด้วยการสัมผัสกับบุคคล สถานที่ และวัสดุสิ่งของต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งอยู่ใน ลักษณะของประสบการณ์ตรง นักเรียนจะได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง ได้เรียนรู้สัมผัสปัญหาต่างๆ จากของจริง ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะนำนักเรียนออกไปสัมผัสกับชุมชนด้วยการใช้แหล่งเรียนรู้จาก ชุมชนตามวิธีการดังนี้ การเชิญวิทยากรในชุมชนมาบรรยาย การร่วมกิจกรรมกับชุมชน การนำ นักเรียนศึกษานอกสถานที่ การขอยืมวัสดุอุปกรณ์มาใช้ ผู้ศึกษาคาดว่าเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้ด้วย วิธีการดังกล่าวจะสามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนให้ได้ประสบการณ์ตรงจากผู้รู้สถานที่หรือ วัสดุสิ่งของที่คุ้นเคยในท้องถิ่นของตนเองจะทำให้ นักเรียนมีความรู้ เกิดความภาคภูมิใจและเห็น คุณค่าของสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเองอีกทั้งยังสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อีก ด้วย จากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจในการพัฒนาสาระการเรียน โดยการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องวง น้อยเมืองน่าอยู่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน

2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ที่เรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ใน ชุมชน

3. สมมติฐานในวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้เรียนรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและนักเรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับดี

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากร คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ปีที่ 1 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1) โรงเรียนแวงน้อยศึกษา อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2552 จำนวน 5 ห้องเรียน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 1 ห้องเรียนโดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง ได้ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 มีนักเรียน 42 คน โดยใช้ผลคะแนนสอบกลางภาคเรียนที่ 2 เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 คน รวม 7 กลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในกลุ่มเก่ง ปานกลาง และอ่อนคละกัน

4.3 ตัวแปรที่จะศึกษา

4.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

4.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
- 2) พฤติกรรมการทำงานร่วมกันของนักเรียน

4.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

4.4.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่าอยู่

4.4.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน – หลังเรียนรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่าอยู่

4.4.3 แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

5. นวัตกรรมที่เฉพาะ

5.1 แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง ถิ่นที่อยู่ แหล่งข้อมูลข่าวสารบ่อเกิด แห่ง ที่หรือ ศูนย์รวมความรู้ที่ประชาชนสามารถเข้าไปศึกษาหาความรู้ และหาประสบการณ์ได้ เป็นสิ่งที่เกิด จากธรรมชาติ หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นรวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็น ได้ทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและไม่มี ชีวิต สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภท เอกสารความรู้เกี่ยวกับอำเภอเวียงน้อยการร่วม กิจกรรมประเพณีของท้องถิ่นบุญคุณลาน การเชิญวิทยากรท้องถิ่นให้ความรู้ พิพิธภัณฑ์อำเภอเวียงน้อย และคนคี่ศรีเวียงน้อย

5.2 ราชวิชา ส30201 สังคมศึกษาเรื่องเวียงน้อยเมืองน่านอยู่ เป็นสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น หมายถึง การนำเอาสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมเรื่อง เวียงน้อยเมืองน่านอยู่ บูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมทั้ง 5 สาระการเรียนรู้ มาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้จัด กิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

5.3 การสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หมายถึง การสอนที่ให้ผู้เรียนได้ศึกษาจาก สภาพและของจริงในชุมชนเขตอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น โดยมีการวางแผนร่วมกันระหว่าง ครูและนักเรียนว่าจะเลือกเรียนด้วยวิธีใด โดยมีขั้นตอนดังนี้ (สุมน อมรวิวัฒน์, 2544 อ้างถึงใน ลัดดา ศิลาน้อย , 2545)

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเสนอ เป็นขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันเสนอปัญหาโดยใช้สื่อ และวิธีการต่างๆ ดึงความสนใจเพื่อไปสู่การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ขั้นที่ 2 ขั้นกำหนดจุดประสงค์ ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดปัญหา กิจกรรม วัตถุประสงค์ การใช้แหล่งความรู้ในชุมชน

ขั้นที่ 3 ขั้นวางแผน โดยการวางแผนร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 แบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้า เลือกประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม

3.2 จัดเตรียมคำถาม และปัญหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3.3 วางกฎระเบียบในการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

3.4 วางแผนจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษา

3.5 วางแผนป้องกัน แก้ไข ปัญหาอุปสรรคจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ขั้นที่ 4 ขั้นดำเนินงาน เป็นขั้นปฏิบัติตามขั้นวางแผน

ขั้นที่ 5 ประเมินผล ด้วยการสรุปจากขั้นตอนที่วางไว้ และสรุปด้วยการอภิปราย
การจัดป๋ายนิเทศ การรายงาน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 ได้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่
โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- 6.2 เป็นแนวทางสำหรับครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และ
วัฒนธรรมได้นำเอาวิธีสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 6.3 สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนแวงน้อยศึกษากับชุมชน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในรายละเอียดของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนเรื่องวงน้อเมืองนำอยู่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวงน้อศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ขอบเขตของแต่ละเรื่องประกอบไปด้วย

1. หลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม พุทธศักราช 2544
2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวงน้อศึกษา
3. ทฤษฎีการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
4. การสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
5. สภาพทั่วไปของอำเภอวงน้อ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

1. หลักสูตรและการเรียนการสอนสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม พุทธศักราช 2544

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน ทั้งนี้เพราะว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลายการปรับตัวเองเข้ากับบริบทสภาพแวดล้อมทำให้เป็นพลเมืองที่รับผิดชอบมีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านความรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนในเนื้อหาสาระความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญสำคัญ ในสาขาวิชาต่างๆ ทางสังคมศาสตร์ ได้แก่ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จริยธรรม สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ประชากร

ศึกษา และสิ่งแวดล้อมศึกษาตามขอบเขตที่กำหนดไว้ในแต่ละระดับชั้น โดยจัดการเรียนรู้ในลักษณะการ บูรณาการหรือสหวิทยาการ

1.2 ด้านทักษะกระบวนการ

ในการเรียนสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมนั้น ผู้เรียนควรจะได้พัฒนากระบวนการต่างๆ จนเกิดทักษะกระบวนการดังนี้

1.2.1 ทักษะการคิด เช่น การสรุปความคิด การแปลความ การวิเคราะห์หลักการ และการนำไปใช้ ตลอดจนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1.2.2 ทักษะการแก้ปัญหา ตามกระบวนการทางสังคมศาสตร์ กระบวนการสืบสอบ เช่น ความสามารถในการตั้งคำถามและตั้งสมมติฐานอย่างมีระบบ การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมติฐานและสรุปเป็นหลักการ

1.2.3 ทักษะการเรียนรู้ เช่นความสามารถในการแสวงหาข้อมูลความรู้โดยการอ่าน การฟัง และการสังเกต ความสามารถในการสื่อสารโดยการพูด การเขียนและการนำเสนอ ความสามารถในการตีความ การสร้างแผนภูมิ แผนที่ ตารางเวลา และการจัดบันทึก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารสนเทศต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้ต่างๆ

1.2.4 ทักษะกระบวนการกลุ่ม เช่นความสามารถในการเป็นผู้นำและผู้ตามในการทำงานกลุ่ม มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการทำงานของกลุ่ม ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความรับผิดชอบ สร้างสรรค์ผลงาน ช่วยลดข้อขัดแย้งและแก้ปัญหากลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านเจตคติและค่านิยม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ เช่น รู้จักตนเอง ฟังตนเอง ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีความกตัญญู รักเกียรติภูมิแห่งตน มีนิสัยในการเป็นผู้ผลิตที่ดี มีความพอดีในการบริโภค เห็นคุณค่าของการทำงาน รู้จักคิดวิเคราะห์ การทำงานเป็นกลุ่ม เคารพสิทธิของผู้อื่น เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความผูกพันกับกลุ่ม รักท้องถิ่น รักประเทศชาติ เห็นคุณค่าพัฒนาอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ศรัทธาในหลักธรรมของศาสนา และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

1.4 ด้านการจัดการและการปฏิบัติ

กิจกรรมการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถนำความรู้ทักษะ ค่านิยม และเจตคติที่ดีที่ได้รับการอบรมบ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

เมื่อมองภาพรวมๆ แล้วจะพบว่าความสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม มีทักษะกระบวนการต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ อย่างรอบคอบ ในการดำเนินชีวิต และมีส่วนร่วมในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในฐานะพลเมืองดีแล้ว ยังช่วยให้นำความรู้ทางจริยธรรมหลักธรรมทางศาสนาพัฒนาตนเองและสังคมได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีเป้าหมายความคาดหวังที่สำคัญคือให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข การที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการคือ 1.ความรู้ 2.ทักษะกระบวนการ 3.คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม โดยกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถนำความรู้ทักษะค่านิยม ค่านิยมและเจตคติที่ได้รับการอบรมบ่มนิสัยมาใช้ในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้ (กรมวิชาการ, 2544)

การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีคุณภาพนั้น จะต้องจัดให้เหมาะสมกับวัย และวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ของตนเองพัฒนาและขยายความคิดของตนเองจากความรู้ที่ได้เรียนรู้ผู้เรียนต้องได้เรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทั้งในส่วนกว้างและลึก

หลักการเรียนการสอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหลักการเรียนการสอนให้ประสิทธิภาพได้แก่

1. การจัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย โดยเน้นแนวคิดที่สำคัญที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกโรงเรียนได้ เป็นแนวคิดความรู้ ที่คงทนยั่งยืนมากกว่าที่จะศึกษาสิ่งที่เป็นเนื้อหา ข้อเท็จจริงที่มากมายกระจัดกระจายแต่ไม่เป็นแก่นสาร ด้วยการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียน และด้วยการประเมินผลที่ทำให้ผู้เรียนต้องใส่ใจในสิ่งที่เรียน เพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาได้เรียนรู้และสามารถทำอะไรได้บ้าง

2. การจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการ โดยบูรณาการตั้งแต่หลักสูตร หัวข้อที่จะเรียนเชื่อมโยงเหตุการณ์ พัฒนาการต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เกิดขึ้นในโลกเข้าด้วยกัน บูรณาการความรู้ ทักษะค่านิยมและจริยธรรมลงสู่การปฏิบัติจริง ด้วยการชี้แหล่งความรู้ สื่อเทคโนโลยีต่างๆ และสัมพันธ์กับวิชาต่างๆ

3. จัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนา ค่านิยม จริยธรรม จัดหัวข้อหน่วยการเรียนรู้ที่สะท้อน ค่านิยม จริยธรรม ปทัสถานในสังคม การนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิตช่วยให้ผู้เรียนได้คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ยอมรับและเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตนและรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

4. จัดการเรียนการสอนที่ทำท่าย คาดหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ทั้งส่วนตนและการเป็นสมาชิกกลุ่ม ให้ผู้เรียนใช้วิธีการสืบเสาะจัดการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง ใส่ใจและเคารพในความคิดของผู้เรียน

5. จัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดตัดสินใจ สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง จัดการตัวเองได้ มีวินัยในตนเอง ทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิต เน้นการจัดกิจกรรมที่เป็นจริงเพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ความสามารถไปใช้ในชีวิตจริง

วิธีการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ของตนเองได้คือ

1. ใช้วิธีการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ
2. เน้นการเรียนการสอนที่พัฒนาแนวคิด ความคิดรวบยอดเชื่อมโยงกับสิ่งที่เคยรู้มาแล้ว และตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนบ่อยๆ
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหารูปแบบการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และแลกเปลี่ยนความคิด และกระบวนการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน
4. ให้ผู้เรียนจัดระบบความคิดรวบยอดของตนเอง ด้วยการ ใช้ กราฟิก จำพวก ภาพวาด แผนภูมิ แผนผัง แผนภาพ โครงร่าง ตารางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
6. ใช้คำถามวิธีการต่างๆ ในการสืบเสาะ ค้นหาความรู้ แก้ปัญหาและสังเคราะห์ความคิดต่างๆ
7. ให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกัน
8. ปรับดัดแปลง สื่อการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะอย่างของผู้เรียน
9. ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ได้ทำงานกับสิ่งที่เขาเรียนในสถานการณ์ชีวิตจริง
10. ประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการให้ผู้เรียนทุกคนได้แสดงให้เห็นจริงว่าเขาได้เรียนรู้และสามารถทำอะไรได้

บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาดังนั้น

ผู้สอนจึงต้องรู้จักนำวิธีการสอน และเทคนิคการสอนมาจัดกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย มาใช้ในการเรียนการสอน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้สอนนั้นจะต้องจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล ผู้สอนจะต้องรู้จักวิธีการฝึกให้ผู้เรียนให้มีทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญ สถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดให้มีกิจกรรมทั้งในและ นอกชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผู้สอนจะต้องรู้จักจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการ ความรู้ด้านต่างๆ รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้มี ความสมดุลกัน นอกจากนั้นผู้สอนควรจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องพัฒนารูปแบบการวัด และการประเมินผลให้สอดคล้องกับ สภาพการจัดการเรียนดังกล่าวข้างต้น บทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนจะต้อง รู้จักพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรู้จักการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วในชีวิตประจำวัน ได้โดยมีการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายรู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่ คณะตามระบอบประชาธิปไตยบนพื้นฐานของหลักคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมอันพึงประสงค์ นอกจากนั้นผู้เรียนยังต้องรู้คุณค่าและภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย (กรม วิชาการ, 2544)

2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก

โรงเรียนขนาดเล็ก เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นโรงเรียนต้นแบบ (Lab School) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2549 ได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาใน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามแนวทางหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่หลักสูตรแกนกลาง กำหนด และพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ ตอบสนองความต้องการของชุมชนท้องถิ่น และความ สนใจของผู้เรียนตลอดจนจัดให้เหมาะกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมี หลักการในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมดังนี้

2.1 จัดเชื่อมโยงกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกๆด้านให้ได้ตามมาตรฐานที่ กำหนด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งเป็น

ศาสตร์บูรณาการที่มุ่งให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีการศึกษา พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ

2.2 จัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและใช้บริบทของท้องถิ่นเป็นส่วนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ทั้งสภาพภูมิศาสตร์ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและบุคคล หน่วยงาน สถาบันและองค์กรต่างๆในชุมชน เป็นข้อมูลเชื่อมโยงความรู้ระดับท้องถิ่น ประเทศชาติและระดับโลกเข้าด้วยกัน

2.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นทักษะทางสังคม ทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะการจัดการ ที่จะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีความหมายและนำสิ่งที่เรียนไปใช้ได้จริงในการดำเนินชีวิต

ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเวียงน้อยศึกษาได้สร้างรายวิชาเพิ่มเติม ส30201 สังคมศึกษา เรื่องเวียงน้อยเมืองน่าอยู่ ให้สอดคล้องกับความเป็นท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อย และเป็นการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรและเป็นการส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญอีกด้วย

2.4 มาตรฐานสาระหลัก รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง เวียงน้อยเมืองน่าอยู่มีดังนี้

ตารางที่ 2.1 มาตรฐานสาระหลัก รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐานที่ ส 1.2 ยึดมั่นในศีลธรรมการกระทำความดี ค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาใน

พระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ รายปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	
มาตรฐานการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้
2.ตระหนักถึงการกระทำ ความดีของบุคคลที่เป็น แบบอย่างทางศีลธรรมจาก การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารความเป็นเหตุเป็นผล ของสถานการณ์ที่จะต้อง เผชิญและนำเสนอเป็นแนว ทางการปฏิบัติตนเองกลม เพื่อนชุมชนและสังคมเพื่อ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	-กรณีตัวอย่างของการ กระทำความดีของ บุคคลในท้องถิ่น	-บอกประวัติและคุณธรรมที่ ควรนับถือเป็นแบบอย่างของ คนดีศรีแวงน้อย	-หลวงปู่พรต วิธานพระ 5 แผ่นดิน -ปราชญ์ชาวบ้าน พ่อทัศน์กระยอม -พ่อกำนันลี เกิดศักดิ์

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐานที่ ส 2.1 : ประพฤติปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมายประเพณี และ วัฒนธรรมไทยดำรงชีวิตอยู่ร่วมสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ รายปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	
มาตรฐานการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้
3.เข้าใจระบบสถาบันทางสังคมเห็นคุณค่าในภูมิปัญญาและวัฒนธรรมแนวทางปฏิบัติตนของไทยปฏิบัติตนเพื่อรักษาวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของชาติรวมทั้งเปรียบเทียบความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมในภาคต่างๆ ของไทยและประเทศเพื่อนบ้านเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	-ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและชาติ	-มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่น่าสนใจของอำเภอเวียงน้อย	-ประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอเวียงน้อย

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐานที่ ส 3.1: เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ รายปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	
มาตรฐานการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้
4.เข้าใจเกี่ยวกับระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้	-ระบบวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ	สามารถนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ของตนเองครอบครัวและชุมชน	-ความหมายความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง -ระบบวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง -การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน -วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง นายวินัย สมศักดิ์

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐานที่ ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมภูมิปัญญาไทยมีความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้ รายปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	
มาตรฐานการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้
3.วิเคราะห์และเปรียบเทียบผลงานของบุคคลสำคัญทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ไทย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและนำไปใช้ในการดำรงชีวิต	-วิเคราะห์และเปรียบเทียบผลงานของบุคคลสำคัญทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ไทย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและนำไปใช้ในการดำรงชีวิต	-สรุปและเลือกสรรแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานบรรพบุรุษชาวของอำเภอแวงน้อย นำมาใช้เป็นอย่างในการดำเนินชีวิตได้	-พิพิธภัณฑ์สถานอำเภอแวงน้อย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐานที่ ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม และจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระการเรียนรู้รายปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	
มาตรฐานการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้
1.วิเคราะห์ สิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติและ ทรัพยากรของ ประเทศและภูมิภาค ต่าง ๆ ของโลก ความสัมพันธ์กับ ระบบเศรษฐกิจ สังคมรู้สิทธิหน้าที่ กฎระเบียบ สถานการณ์กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการ จัดการทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนและเสนอ แนวทางการ แก้ปัญหาเพื่อ ส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อมของ ท้องถิ่น	-สิ่งแวดล้อมทาง ธรรมชาติและทรัพยากร ของประเทศและภูมิภาค ต่าง ๆ ของโลก -ความสัมพันธ์กับระบบ เศรษฐกิจและสังคม -สิทธิหน้าที่ กฎระเบียบ สถานการณ์ กิจกรรมที่ เกี่ยวข้องกับการจัดการ ทรัพยากรกับสิ่งแวดล้อม -แนวทางการแก้ปัญหา เพื่อ ส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม ท้องถิ่น	-มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมใน ท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อย -มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น อำเภอเวียงน้อย	-ภูมิศาสตร์อำเภอ เวียงน้อย ที่ตั้ง ลักษณะภูมิ ประเทศ ลักษณะ ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมช าติ ลักษณะทาง เศรษฐกิจ ลักษณะทาง สังคมและ วัฒนธรรม

ตารางที่ 2.2 การจัดแผนการจัดการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และกำหนดเวลาเรียน รายวิชา ส30201

สังคมศึกษา แขนงน้อยเมืองนำอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลาเรียน (ชั่วโมง)
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องสภาพแวดล้อม ทั่วไปทางภูมิศาสตร์อำเภอ แวงน้อย	- ภูมิศาสตร์อำเภอแวงน้อย - ลักษณะภูมิประเทศ/ภูมิอากาศ/ทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจและสังคม	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องเกษตรกรดีเด่นอำเภอ แวงน้อย นายวินัย สมศักดิ์	- วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง นายวินัย สมศักดิ์	3
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องประเพณีวัฒนธรรม ท้องถิ่นที่สำคัญ	- ประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อย	3
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มรดกของท้องถิ่น	- พิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อย	2
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องคนดีศรีแวงน้อย	- หลวงปู่พรตวิธาน - พ่อทัศน์ กระยอม - พ่อกำนันลี เกิดศักดิ์	2
	รวม	12

2.5 คำอธิบายรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน้อย

ศึกษาสภาพทางภูมิศาสตร์ทั่วไปของท้องถิ่นอำเภอแวงน้อย และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่น่าสนใจของอำเภอแวงน้อย บึงละหานนา ป่าภูถ้ำ สำรวจรวบรวมข้อมูลสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญของอำเภอแวงน้อย ประเพณีบุญกวนลานคู่ขวัญข้าว ปราชญ์ชาวบ้าน พ่อทนต์ กระจยอม วิถีชีวิตเกษตรกร นายวินัย สมศักดิ์ ที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ บ้านหมู้าคา โนนเชียงคุณ โนนเมืองหลวง ศึกษาชีวประวัติบุคคลที่มีคุณธรรมที่ควรยึดถือเป็นแบบอย่างในท้องถิ่น หลวงปู่พรตวิธาน กำนันลี เกิดศักดิ์ ณ แวงน้อย เพื่อให้มีทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยใช้เทคนิควิธีต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในอิทธิพลของสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติสังคมวัฒนธรรมที่มีต่อการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจ รักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน ร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มั่นคงยั่งยืนสืบไป

3. ทฤษฎีการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ทฤษฎีของกลุ่ม Gestalt มีชื่ออีกอย่างหนึ่งว่า Field theory เป็นผู้บุกเบิกจิตวิทยาของกลุ่ม cognitivism เชื่อว่าสิ่งสำคัญในการเรียนรู้คือการรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์เก่าและใหม่ โดยเน้นว่าการเรียนรู้จะต้องอาศัยประสบการณ์เดิม มาเชื่อมโยงกับปัญหาใหม่ และการที่คนเกิด insight เกิดความคิดที่จะแก้ปัญหานั้น เนื่องจากการจัดสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับประสบการณ์เดิม คนทุกคนมีธรรมชาติภายในที่ใฝ่เรียนใคร่รู้ใคร่เรียน เพื่อก่อให้เกิดสภาพที่สมดุล ดังนั้นการให้เด็กได้มีโอกาสเรียนตามความต้องการตามความสนใจของตน จะเป็นสิ่งที่ดี มีความสำคัญมากกว่าที่ครูหรือผู้อื่นบอกการรับรู้ของตนจะได้รับอิทธิพลจริงจากวิธีการที่คนจัดสิ่งเร้า เพื่อให้เกิดการเรียนรู้หรือจากประสบการณ์ หรือจากความสนใจของบุคคลจึงมีลักษณะสนองตอบต่อประสบการณ์ต่างๆ โดยส่วนรวมในการเรียนการสอน โดยทฤษฎีนี้จึงต้องจัดประสบการณ์ใหม่ๆ ขึ้นจากสิ่งเร้าที่พบเห็น การเรียนต้องเริ่มจากโครงสร้างหรือส่วนรวมไปหาส่วนย่อยทำให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ ระหว่างส่วนย่อยต่างๆ ของส่วนรวมที่ได้รับ ซึ่งนักจิตวิทยาของกลุ่ม Gestalt ได้แก่ Kohler, Kurt Lewin, Jerome Bruner, Ausubel (พรรณี ช.เจนจิต, 2538)

สิ่งสำคัญของทฤษฎีกลุ่ม Gestalt เมื่อปรากฏการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนน่าจะยึดหลักการว่านักเรียนรู้จากการตอบสนองตอบและมีปฏิริยาต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว รวมทั้งการลง

มือปฏิบัติด้วยตนเองจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น และสิ่งแวดล้อมสามารถที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งห้องเรียน ตัวครู และสิ่งที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นง่ายและมีความหมาย

4. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มากกว่าการที่รับความรู้จากครูเพียงทางเดียว ฉะนั้นครูจึงต้องช่วยชี้แนะแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนรู้จักไปค้นคว้าหาความรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

4.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

แหล่งเรียนรู้ในชุมชนหมายถึง สภาพทางภูมิศาสตร์ และ สภาพทางสังคมของ ชุมชนรวมทั้งแหล่งวิทยาการประเภทบุคคล หรืออาจหมายถึงแหล่งวิทยาการที่ชุมชนอัน สถานศึกษาตั้งอยู่ และชุมชนอื่นที่มีนัยหนึ่งหมายถึง แหล่งที่จะค้นคว้าหาความรู้ประสบการณ์ แนวคิด ค่านิยม ข้อสรุปต่างๆจากแหล่งนั้นๆมาเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน (ภาสณี เปี่ยม พงศ์สานต์, 2536) และอาจหมายความรวมไปถึงแหล่งที่ให้ความรู้แก่นักเรียนซึ่งประกอบไปด้วย สถาบันองค์กรต่างๆ อันประกอบด้วยบุคคลที่มีความสามารถในท้องถิ่น วัสดุต่างๆและอำนาจทั้งหลายที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนโดยตรงหรือโดยอ้อม หรือมีความหมายเดียวกับแหล่งวิชาการใน ชุมชน หรือแหล่งทรัพยากรในชุมชน ซึ่งประกอบด้วย บุคลากรในชุมชน สถานที่ วัสดุในชุมชน ซึ่งจะนำมาจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จมากที่สุด (Nicole, 1971)

สุมน อมรวิวัฒน์ (2544) ได้อธิบายความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. สถาบันของชุมชนที่มีอยู่แล้วในวิถีชีวิตและการทำมาหากินในชุมชน เช่น วัด โบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญในวัด ซึ่งเป็นสถานที่ทำบุญตามประเพณี ตลาด ร้านขายของชำ ลานนวดข้าว โรงงานขนาดเล็กในหมู่บ้าน ป่า ห้วย หนอง คลอง บึง ที่ชาวบ้านมาหา อาหาร เก็บหน่อไม้ เก็บเห็ด หาปลา ฯลฯ

2. สถานที่หรือสถาบันที่รัฐและประชาชนจัดตั้งขึ้น เช่น อุทยานการศึกษาในวัด และในชุมชน อุทยานประวัติศาสตร์ อุทยานแห่งชาติทางทะเล อุทยานแห่งชาติในท้องถิ่นแถบ ภูเขา ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์ศิลปาชีพ ศูนย์เยาวชน ศูนย์หัตถกรรมชุมชน หอสมุด ห้องสมุด ประชาชน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติเกี่ยวกับ สัตว์ พืช ดิน หิน แร่ เป็นต้น

3. สื่อเทคโนโลยีที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชน เช่น วิทยุทัศน์ ภาพสไลด์ โปรแกรมสำเร็จรูป ภาพยนตร์ หุ่นหรือโมเดลจำลอง ของจริง เป็นต้น

4. สื่อเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโรงเรียนและชุมชน เช่น หนังสือ สารานุกรมวารสาร ตำรายาพื้นบ้าน ภาพจิตรกรรมฝาผนัง ภาพถ่าย เป็นต้น

5. บุคลากรผู้ที่มีความรู้ด้านต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ผู้นำทางศาสนา เกษตรกร ศิลปิน หมอยา พื้นบ้าน ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น

กรมวิชาการ (2544) ได้ให้นิยาม ความหมายของ แหล่งเรียนรู้ ว่าหมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสารสารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริม ให้ผู้เรียนใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ความหมายดังกล่าวข้างต้นสอดคล้อง กับความหมายที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำจำกัดความว่า แหล่ง หมายถึง ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ ศูนย์รวม บ่อเกิด เรียนรู้ หมายถึง ศึกษาให้รู้ให้เข้าใจ ศึกษาให้ชำนาญ ดังนั้นคำว่า แหล่งเรียนรู้ น่าจะมีความหมายว่า ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ ศูนย์รวมความรู้ที่ควรศึกษาให้รู้ให้เข้าใจให้ ชำนาญ (ราชบัณฑิตยสถาน , 2538) ส่วนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน จึงควรหมายถึง ถิ่น ที่อยู่ บริเวณศูนย์รวม หรือบ่อเกิดของความรู้ในชุมชนที่ควรศึกษาให้เข้าใจ

แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปหลายชื่อ เช่น แหล่งเรียนรู้ใน ท้องถิ่น แหล่งความรู้ แหล่งวิทยาการในชุมชน แหล่งวิทยาการศึกษานอกโรงเรียน แหล่ง การศึกษานอกโรงเรียน แต่ละคำหมายถึง สิ่งหนึ่งสิ่งใดทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เกิดขึ้นตาม ธรรมชาติ มนุษย์สร้างขึ้น หรือตัวมนุษย์เอง ซึ่งเป็นบ่อเกิดและศูนย์รวม เป็นสื่อกลางและเป็น ประสบการณ์ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เพราะสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเราเมื่อเราได้สัมผัส ไม่ว่าจะ เป็นทางประสาท ตา หู จมูก ลิ้น กาย และทางใจแล้วจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความเท่าทัน ความเป็นไปต่าง ๆ และความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา

สรุปได้ว่า ทั้งมวลที่กล่าวมาจะมีความหมายที่สอดคล้องกันในแง่ของความหมาย คือแหล่งวิชาการ หรือแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นแต่ละแหล่งซึ่งเป็นสถานที่ที่อยู่บริเวณรอบๆ โรงเรียน ประกอบไปด้วย บุคคล สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ กิจกรรมในชุมชน ซึ่งสามารถนำมา จัดการเรียนการสอนเพื่อก่อประโยชน์สูงสุดแก่ตัวนักเรียนเอง แหล่งเรียนรู้ สิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวเรา เป็นทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างรวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งหรือสถานที่ต่าง ๆ สิ่งของ ข่าวสารข้อมูลสารสนเทศและประสบการณ์ที่สัมผัสได้ทำให้เกิดการรับรู้ ความรู้ ความ เข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวนำไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองตามความถนัดความสนใจอย่างกว้าง ขว้างและต่อเนื่อง

4.2 ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 : 7) กำหนดให้มีการจัดการศึกษาสามรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และมีเจตนารมณ์ให้เป็นการจัดการศึกษาเพื่อสนองต่อหลักการที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างแท้จริง รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนมีการศึกษาตลอดชีวิต มาตรการที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของแหล่งเรียนรู้มีดังต่อไปนี้

1. มาตรา 23(1) การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม จะต้องมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์กับตนเองและสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทย

2. มาตรา 24(3) การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิด เป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

3. มาตรา 24(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4. มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษา และนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 นั้น ได้สนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามศักยภาพ เน้นการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและใช้แหล่งเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในอนาคต

แหล่งวิทยาการต่าง ๆ ในชุมชน เป็นแหล่งที่จะให้ความรู้แก่ผู้สนใจศึกษาทั้งทางด้านการศึกษาที่เป็นการศึกษาในระบบ โรงเรียน เช่น การทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรทัศนศึกษา การศึกษานอกระบบ เช่น การทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน การฝึกอบรมในสถานประกอบการและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาไม่เป็นทางการหรือการศึกษาตามอัธยาศัยที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาเมื่อมี

การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างหรือสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ความสำคัญของแหล่งวิทยาการในชุมชนมีดังนี้ (นฤมล ตันธสุเรศรัฐ 2535 : 7)

1. เป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิตที่ประชาชนจะมีปฏิสัมพันธ์เพื่อหาความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตลอดเวลาโดยไม่จำกัดเพศและวัย
2. เป็นแหล่งที่เสริมสร้างการเรียนการสอนในระบบ
3. เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์เพื่อหาความรู้จากแหล่งกำเนิดได้ เช่น การเข้าไปศึกษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือ ศาสนสถาน การศึกษาพันธุ์ไม้ หรือ การศึกษาพันธุ์สัตว์ สภาพความเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสัตว์ชนิดต่าง ๆ ถึงแหล่งที่อยู่ในป่า
4. เป็นแหล่งที่ประชาชนจะเข้าไปปฏิสัมพันธ์เพื่อให้เกิดประสบการณ์หรือเมื่อปฏิบัติจริง เช่น การแก้เครื่องยนต์ การประดิษฐ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ การทำอาหาร ขนม หรือดอกไม้ประดิษฐ์
5. เป็นแหล่งที่ประชาชนเข้าไปปฏิสัมพันธ์เพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ที่มีการคิดค้นขึ้น และยังไม่เป็นของจริงให้เห็น เช่น การศึกษาประดิษฐ์กรรมชิ้นใหม่โดยดูจากวีดิทัศน์ ภาพยนตร์ นิทรรศการ หรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ
6. เป็นแหล่งให้ข่าวสาร เปิดโลกทัศน์ของผู้ศึกษาให้กว้างไกลกว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตน
7. ช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยม เพื่อให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ ๆ แนวคิดใหม่ ๆ
8. เป็นสื่อการสอนสมัยใหม่ ที่ทั้งให้ความรู้ ก่อให้เกิดทักษะ ช่วยให้การเรียนรู้เร็วขึ้น

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 9-10) จำแนกแหล่งเรียนรู้ตามลักษณะที่ตั้ง ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ประกอบด้วย
  - 1.1 แหล่งเรียนรู้ประเภทห้องสมุด เช่น ศูนย์วิทยบริการ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดหมวดวิชา ห้องสมุดเคลื่อนที่ มุมหนังสือในโรงเรียน
  - 1.2 แหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์หอศิลป์ เช่น ห้องพิพิธภัณฑ์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม
  - 1.3 แหล่งเรียนรู้ประเภทศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น ห้องมัลติมีเดีย ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้

ประเภทอุทยานการศึกษา เช่น สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนหนังสือ สวนธรรมะ

2. แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่

- 2.1 ห้องสมุดประชาชน
- 2.2 พิพิธภัณฑ์
- 2.3 พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์
- 2.4 หอศิลป์
- 2.5 สวนสัตว์
- 2.6 สวนสาธารณะ
- 2.7 ศูนย์การกีฬา
- 2.8 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฯลฯ

ในงานวิจัยของ(รัชนีกร ทองสุคติ อ้างถึงใน นवलศรี ธีราช, 2545) ได้จำแนกแหล่งวิทยาการท้องถิ่นออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ที่ตนมีอยู่ให้ผู้สนใจต้องการเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ บุคคลที่มีทักษะความสามารถในสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างฝีมือ ช่างทอง ช่างไม้หรือผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ อาทิ ศิลปินทุกแขนง นักกฎหมาย นักหนังสือพิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้อาวุโสที่มีประสบการณ์มาก เป็นต้น
2. ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ได้แก่ ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ สัตว์ พืช และแร่ธาตุ เป็นต้น
3. ทรัพยากรวัตถุและสถานที่ หมายถึง อาคารสิ่งก่อสร้างวัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นที่ประชาชนศึกษาหาความรู้ให้ได้มาซึ่งคำตอบหรือสิ่งที่ต้องการ เช่น โรงน้ำประปา ที่ว่าการอำเภอ โรงพยาบาลและสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา สามารถพบเห็นในชีวิตประจำวัน เป็นต้น
4. ทรัพยากรประเภทสื่อ หมายถึง บุคคลหรือสิ่งที่ติดต่อให้ถึงกันหรือชักนำให้รู้จักกัน ทำหน้าที่สื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ ทักษะ และเจตคติ ด้วยการส่งผ่านทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 แหล่งวิทยาการประเภทสื่อนี้ทำให้กระบวนการเรียนรู้ของมนุษยชาติสามารถดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง และที่สำคัญที่สุดคือ สามารถกระจายความรู้ไปสู่ทุก ๆ พื้นที่โลกอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ทรัพยากรประเภทนี้สามารถจำแนกได้ 2 ลักษณะ คือ

4.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ (โปสเตอร์ จุลสาร แผ่นปลิว ป้ายประกาศ)

4.2 สื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อที่อาศัยเทคนิค ด้านอิเล็กทรอนิกส์ สร้างสรรค์ในรูปแบบของเสียงและภาพ ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว สื่อเหล่านี้สามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทตา หู แบ่งได้เป็น 2 พวก คือสิ่งที่ได้ยินเสียงอย่างอย่างเดียว และสื่อที่ให้ทั้งภาพและเสียง

5. ทรัพยากรประเภทเทคนิค หมายถึง สิ่งที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้น สิ่งที่มีมนุษย์ทำการปรับปรุง อาทิ โรงงานที่ทันสมัย ระบบการสื่อสารคมนาคม ศูนย์คอมพิวเตอร์ เครื่องมือหรือระบบใหม่ๆ ที่นำเข้ามาใช้ในท้องถิ่นซึ่งช่วยให้การเรียนรู้ถึงความก้าวหน้าของมนุษย์ช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการ เกิดแรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์ในด้านความคิดและสิ่งประดิษฐ์คิดค้น

6. ทรัพยากรประเภทกิจกรรม หมายถึง การปฏิบัติทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ การปฏิบัติงานของหน่วยราชการตลอดจนความเคลื่อนไหวในการแก้ปัญหาและปรับปรุงพัฒนาสภาพต่าง ๆ ในท้องถิ่น การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม อาทิ การรณรงค์ป้องกันสารเสพติด การส่งเสริมการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย และการรณรงค์ความปลอดภัยของเด็กและสตรีในท้องถิ่น เป็นต้น

จิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียร (2546) ได้กล่าวว่าทรัพยากรเพื่อการศึกษาต้องไม่มองเฉพาะครูและโรงเรียนเท่านั้น ต้องใช้หลักว่าทุกคนเป็นทั้งครูและนักเรียน ฉะนั้น ต้องระดมทรัพยากรในสังคมทั้งหมดเข้ามาจัดการศึกษา เช่น

1. ครอบครัว ครอบครัวเป็นทรัพยากรเพื่อการศึกษาที่สำคัญที่สุด ต้องสนับสนุนให้ทุกครอบครัวเป็นฐานการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม

2. ชุมชน ทั้งในชุมชนและในเมือง เป็นแหล่งการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพื่อการทำมาหากินและการดำรงชีวิตร่วมกัน ต้องสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งและมีการเรียนรู้ที่เติมพื้นที่

3. วัด วัดเป็นทรัพยากรการศึกษาที่สำคัญของสังคม ควรเข้ามามีบทบาทจัดการศึกษา

4. ทรัพยากรทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในสังกัดของกรมต่างๆ ควรระดมเข้ามาร่วมการจัดการศึกษา อย่างเชื่อมโยงกันทั้งจังหวัด ยึดหยุ่น หลากหลายเหมาะสมกับกลุ่มคน

6. สื่อมวลชนทั้งวิทยุและโทรทัศน์ ต้องนำมาเพื่อการศึกษาของจังหวัดอย่างเต็มที่

7. ภาคธุรกิจเอกชน ภาคธุรกิจเอกชนทุกชนิดเป็นทรัพยากรที่มีค่าเพื่อการศึกษา โดยเฉพาะการฝึกงานให้ทำเป็น คิดเป็นและรับผิดชอบรวมทั้งมีรายได้ด้วย

8. ประชาชน เมื่อมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมระดับต่าง ๆ เช่น ประชาคม ตำบล ประชาคมอำเภอ ประชาคมจังหวัด

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชนออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญ หรือเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. แหล่งเรียนรู้ประเภทวัตถุและสถานที่ที่มีมนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง สถานที่หรือวัตถุต่าง ๆ ที่มีมนุษย์สร้างขึ้น มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. แหล่งเรียนรู้ประเภทแหล่งเรียนรู้ทางสังคม หมายถึง ระเบียบแบบแผน ประเพณีวัฒนธรรมที่อยู่อาศัย การทำมาหากิน ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

4.3 แนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนนั้น นฤมล ดันธสุเรศชัย (2535 : 5-25) ได้อธิบายการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. การใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ครอบคลุมถึงกลุ่มบุคคลทุกเพศ ทุกวัยทุกอาชีพ ที่สามารถเป็นแหล่งของความรู้ สามารถให้ความช่วยเหลือในลักษณะต่าง ๆ อันนำไปสู่ความรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 คือกิจกรรมการศึกษาประเภทให้ความรู้พื้นฐาน เช่น การสอนอ่านเขียน สำหรับผู้ที่อ่านเขียนไม่คล่องหรือไม่รู้หนังสือ ลักษณะที่ 2 คือ กิจกรรมการให้ความรู้ด้านทักษะอาชีพอาจจะเป็นผู้ประกอบการที่มีความชำนาญการและประสบความสำเร็จในอาชีพนั้น ๆ ลักษณะที่ 3 คือ กิจกรรมที่ให้ความรู้และข่าวสารข้อมูล แม้ในปัจจุบันจะมีสื่อที่ทันสมัยมากมาย แต่การให้ความรู้และข่าวสารโดยบุคคล ก็ยังมีความจำเป็นอยู่ เช่น การให้ความรู้โดยพระภิกษุ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

2. การให้แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติ แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติ ครอบคลุมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ทะเล ภูเขา ป่าไม้ ลำธาร ถ้ำ โขดหิน บ่อน้ำร้อน ทะเลสาบ ดิน สัตว์ป่า แร่ธาตุ หิน เป็นต้น การใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น สามารถจัดทำได้โดยการให้ความรู้พื้นฐาน ในการดำรงชีวิต

ประจำวันและการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม เช่น เรียนเรื่องดิน เพื่อนำไปใช้ในการเพาะปลูก หรือการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติในการจัดการเรียนรู้ในการฝึกทักษะอาชีพ เช่น การทอ絲 การจักสาร การปั้นดินเป็นรูปต่าง ๆ หรือใช้ในการให้ความรู้ทั่วไปและข้อมูลข่าวสาร เช่น สมุนไพรที่รักษาโรค

3. การใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทวัตถุและสถานที่ที่มีมนุษย์สร้างขึ้น แหล่งเรียนรู้ประเภทวัตถุและสถานที่ที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ครอบคลุมถึงวัตถุทุกชนิด อาคารสถานที่ทุกประเภทที่สามารถให้ความรู้ ความคิด ทักษะและประสบการณ์แก่นักคิดและชุมชนได้ เช่น พระพุทธรูปสมัยต่าง ๆ เครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ วัด พิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน เจดีย์ สวนสาธารณะ อุทยานการศึกษา สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ การฝึกทักษะอาชีพ และการให้ข้อมูลข่าวสาร

4. การใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทแหล่งเรียนรู้ทางสังคม แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ ครอบคลุมถึงวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ การทำมาหากิน การละเล่นพื้นเมือง ที่อยู่อาศัย

แนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในการวิจัยครั้งนี้ เป็น การศึกษานอกห้องเรียนหรือการศึกษานอกสถานที่ ดังที่ (มนัส รัตนดิถ ฦ กุเกิด อ้างถึงใน อัมพวา แสนนาได้ ,2547) ได้กล่าวถึงการศึกษานอกห้องเรียนว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักศึกษา รู้จักสังเกต และคิดหาเหตุผลด้วยตนเองวิธีหนึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ควรส่งเสริมให้มากเพราะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและเปลี่ยนแปลงบรรยากาศจำเจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนได้ออกไปพบเห็นสภาพของชุมชน โบราณสถาน โบราณวัตถุ ธรรมชาติสถานจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เกิดความคิดที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดีกว่าการอ่านหนังสือหรือใช้สื่อดิจิทัลเพียงอย่างเดียว

วิธีการจัดการศึกษานอกห้องเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน อาจจะมีวิธีการจัดได้หลายรูปแบบ หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนนั้น ๆ เป็นสำคัญ เช่น

1. ผู้เรียนออกไปศึกษานอกห้องเรียน แต่อยู่ในอาณาเขตของโรงเรียน เช่น ศึกษาเรื่องพืชในชุมชน หรือเปรียบเทียบสภาพอากาศความร้อนระหว่างในห้องเรียนกับนอกห้องเรียน

2. ผู้เรียนไปศึกษาในบริเวณใกล้ ๆ โรงเรียนและใช้เวลาในการศึกษาไม่นาน (ไม่เกิดครึ่งวัน) เช่น การศึกษาสภาพชุมชน สัตว์เลี้ยง สัตว์มีพิษในชุมชน ศึกษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่ราชการ และสถานที่สำคัญต่าง ๆ

3. ผู้เรียนออกไปนอกห้องเรียนแต่ยังอยู่ในชุมชนนั้น ๆ และใช้เวลาไม่เกินวันเพื่อศึกษาสภาพชุมชน การประกอบอาชีพในชุมชน สถานที่สำคัญในชุมชน

4. ผู้เรียนและผู้สอนได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองของผู้เรียนและผู้บังคับบัญชาของผู้สอนให้ออกไปศึกษานอกโรงเรียนซึ่งอยู่ห่างไกลและต้องพักค้างคืน เช่น การไปศึกษาโบราณสถาน โบราณวัตถุในต่างจังหวัดสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์แหล่งทำมาหากินของประชาชนแหล่งอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

แนวการจัดการศึกษานอกห้องเรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ดีควรจะพิจารณาดำเนินการอย่างน้อย 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียมการ ผู้สอนต้องไปศึกษาสถานที่นั้น ๆ เสียก่อนรวมทั้งการเดินทางไปกลับค่าใช้จ่าย ที่พัก อาหาร และศึกษาระเบียบการต่าง ๆ เกี่ยวกับการนำผู้เรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ให้รอบคอบ เช่น การขออนุญาตผู้ปกครอง ผู้บังคับบัญชาเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งการรักษาพยาบาลผู้เรียนที่เจ็บป่วย หรือประสบอุบัติเหตุในระหว่างเดินทางเป็นต้น อนึ่งก่อนการเดินทางจะต้องประชุมผู้เรียนหรือทำความเข้าใจจุดประสงค์ของการที่จะไปศึกษานอกสถานที่ให้ชัดเจนเข้าใจตรงกันและแบ่งงานมอบหมายงานกันให้ครบถ้วนในการประชุมนี้ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามและร่วมแสดงความคิดเห็นให้มาก ๆ รวมทั้งแบ่งงานรับผิดชอบในการไปศึกษานอกสถานที่ด้วย และถ้าเป็นไปได้ควรจะได้วางโครงการร่วมกัน ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนด้วยจะได้ประโยชน์มากขึ้น

2. ขั้นดำเนินการ ขณะที่จะออกเดินทางผู้สอนและผู้เรียนควรจะทำทวนหรือซักซ้อมถามความเข้าใจเกี่ยวกับการเดินทาง เช่น รายละเอียดของข้อบังคับต่าง ๆ มารยาท ความมีระเบียบ วินัยของตนเองในการเดินทาง บัญชีรายชื่อและจำนวนของผู้เดินทาง การแบ่งกลุ่มรับผิดชอบงานจำนวนผู้เรียนแต่ละกลุ่ม สถานที่พัก ตลอดจนกำหนดการในการปฏิบัติงานระหว่างไปศึกษานอกสถานที่และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในระหว่างเดินทางและเมื่อเดินทางไปถึงแล้วผู้สอนควรจะได้สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นรายกลุ่มไปและคอยให้ความช่วยเหลือคอยดูแลเด็กเดือนข้อบกพร่องเท่าที่ได้พบเห็น เพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มได้ปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้อง ได้ผลสมบูรณ์ที่สุดที่จะเป็นไปได้จนกระทั่งเดินทางกลับและเตรียมการรายงานผล

3. ขั้นรายงานและการประเมินผล เมื่อผู้เรียนกลับมาถึงโรงเรียนแล้วผู้สอนควรจะได้ให้ผู้เรียนทุกคนได้รายงานผลการดำเนินการว่าได้ผลตามจุดประสงค์หรือตามที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ ได้ดำเนินการเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไร และมีข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะอะไรบ้างเมื่อผู้เรียนทุกคนทราบแล้วจะมีการอภิปรายซักถามเพื่อความเข้าใจให้แจ่มแจ้งและตรงกัน หากมีอุปกรณ์ แผนที่ แผนผังประกอบการรายงานก็ควรเสนอไปด้วยแล้วสรุปรายงานของกลุ่ม เสนอผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไปสำหรับผู้สอนนั้นควรได้รายงานผู้บริหารการศึกษาที่เป็นผู้บังคับบัญชา

โดยตรงเพื่อได้รับทราบและพิจารณาให้ข้อคิดเห็นตามสมควร ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินด้วย

ในการประเมินการจัดการจัดการศึกษานอกห้องเรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ควรจะดำเนินการดังต่อไปนี้ (เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์ 2544: 26-43)

1. สังเกตความสนใจตั้งใจและความร่วมมือของผู้เรียนในการศึกษานอกสถานที่โดยใช้แบบฟอร์มเข้าช่วย
2. ถ้าผู้เรียนเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ขึ้นไป อาจใช้แบบสอบถามง่าย ๆ ถามความรู้สึกความคิดเห็นของผู้เรียนได้
3. ศึกษาเปรียบเทียบผลการไปศึกษานอกสถานที่กับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ว่า ได้ผลตามจุดประสงค์หรือไม่ เพียงใด ถ้าไม่ได้ผลเท่าที่ควรจะได้รู้ว่าเป็นเพราะอะไร จะมีวิธีการแก้ไขอย่างไร ซึ่งอาจจะใช้วิธีอภิปรายเข้าช่วยก็ได้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนหมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ ในการวางแผนเพื่อแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและชุมชนร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนอย่างเป็นระบบ วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ ให้กับผู้เรียน
2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริงจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ต่อแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสิ่งที่ได้เรียนรู้กับวิถีชีวิตจริง
4. เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
5. เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักและรักท้องถิ่น มองเห็นคุณค่าและปัญหาของชุมชนของตนเองและพร้อมที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ตลอดจนการมองเห็นคุณค่าและอนุรักษ์ธรรมชาติ

6. เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
หลักการพื้นฐาน

1. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้กับทุกคนในทุกสถานที่ทุกเวลา
2. แหล่งเรียนรู้ของชุมชนมีอยู่มากมายทั้งที่เป็นองค์กรจัดตั้ง สถาบัน ชุมชน วิถีชีวิตการทำมาหากิน ประเพณี พิธีกรรมและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ
3. การเรียนรู้ที่ดีเกิดขึ้นจากการที่ทุกฝ่ายสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงประสบการณ์ให้เกิดสังคมนการเรียนรู้และสังคมคุณธรรม

4. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุขสร้างสรรค์ความคิดและประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่า

การจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ

1. ควรมีการสำรวจและจัดทำทะเบียนและผังหรือแผนที่ของแหล่งเรียนรู้ทั้งที่เป็นสถานที่ บุคลากรและสื่อต่าง ๆ เช่น

- 1.1 แหล่งวิทยากรในชุมชน
- 1.2 แหล่งเรียนรู้ทางธรรมชาติสิ่งแวดล้อม
- 1.3 แหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและศาสนา
- 1.4 แหล่งเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 1.5 แหล่งเรียนรู้จากสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 1.6 ศูนย์เผยแพร่ข่าวสาร เหตุการณ์ในชุมชน
- 1.7 วิธีการดำเนินชีวิต
- 1.8 ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้าน

2. ควรสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยการจัดการประชุม เสวนากันอย่างแพร่หลายเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ

3. ควรจัดทำแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับ

- 3.1 การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับแหล่งเรียนรู้
- 3.2 การวางแผนและการติดต่อประสานงาน
- 3.3 การกำหนดจุดประสงค์และสาระการเรียนรู้
- 3.4 การวางแผนวิธีการศึกษาหาความรู้และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ
- 3.5 การกำหนดบทบาทผู้บริหาร ครู บุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 3.6 การกำหนดมาตรการป้องกันและการประกันความปลอดภัยโดยอาจ

แสวงหารูปแบบการประกันภัยที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน

- 3.7 การสรุปสาระการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

4. นำเสนอตัวอย่างโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติได้ดีและประสบความสำเร็จ

บทบาทสำหรับผู้สอน

1. เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง ติดตามข่าวสาร ทันเหตุการณ์ เป็นผู้ที่มิถั่นหะในการเรียนรู้หรือบุคคลแห่งการเรียนรู้ ในทุกกิจกรรมของการ พัฒนาการเรียนการสอน จนเกิดเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน
2. สนับสนุนให้ผู้เรียนได้สืบค้น ค้นคว้า เก็บข้อมูลและอภิปรายกลุ่มเพื่อให้ได้ ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ และสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตัวผู้เรียนเอง
3. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แบบลงมือ ปฏิบัติการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจนเกิดความเชื่อมั่นก่อน จึงจะได้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติเองหรือผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
4. ศึกษาทำความเข้าใจกับสภาพพื้นที่ เจตคติ ความเชื่อ ความหลากหลายของ วัฒนธรรม ศาสนา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพของชุมชน เพื่อเชื่อมโยงแหล่ง ประสบการณ์กับการจัดการเรียนรู้

5. เป็นกัลยาณมิตร สร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรต่าง ๆ ในชุมชน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติมีขั้นตอนสำคัญ

ดังต่อไปนี้

1. ช้่นวางแผน ควรดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์หัวข้อ เรื่องหรือประเด็นที่ จะศึกษาเรียนรู้

1.2 ตำรวจแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ซึ่งอาจเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ สัมภาษณ์แบบสอบถาม แบบสำรวจ เป็นต้น

1.3 นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำทะเบียน หมวดหมู่ รายชื่อ รายละเอียดของแหล่ง เรียนรู้ผู้สอนและผู้เรียนเลือกแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องและวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เรียน

1.4 ประสานขอความร่วมมือในการใช้แหล่งเรียนรู้

1.5 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดกรอบเนื้อหา ประเด็นศึกษากิจกรรมหรือ

1.6 วิธีการที่จะศึกษา เช่น จะใช้วิธีการสังเกต การจดบันทึก อัดเทป

ถ่ายภาพ ถ่ายวิดีโอทัศน สัมภาษณ์ ลงมือปฏิบัติหรือทดลอง เป็นต้น ซึ่งวิธีการใดจำเป็นจะต้องใช้ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ก็จะต้องมีการจัดเตรียมให้เรียบร้อย

1.7 กำหนดและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้ผู้เรียนทุกคนอย่างชัดเจน อาจจะจัดทำเป็นเอกสารแจกให้สมาชิกทุกคนรับรู้ตรงกัน หรือกรณีที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม อาจจะให้ออกาสสมาชิกประชุมเตรียมการร่วมกัน

1.8 กำหนดวัน เวลา วิธีการเดินทางและค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ควรดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้สอนนำผู้เรียนไปเรียนที่แหล่งเรียนรู้ ซึ่งผู้สอนควรจะต้องเอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัย สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนและให้คำปรึกษา แนะนำตามความเหมาะสม

2.2 ผู้เรียนจะได้นำทักษะกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น สังเกตการใช้ภาษาในการสัมภาษณ์ การจดบันทึกข้อมูลด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นต้น โดยผู้สอนคอยดูแล ช่วยเหลือให้ผู้เรียนมีการศึกษาเรียนรู้ คอยไต่ถามถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่เตรียมไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุด

3. ขั้นสรุปผลการเรียนรู้ อาจทำได้ดังนี้

3.1 สรุปการเรียนรู้ทันที ในกรณีที่สามารถจัดสรรเวลาได้และไม่รีบเดินทางกลับ ควรให้ออกาสผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้ทันที ณ สถานที่ศึกษาดูงาน จะทำให้ได้ผลดีมาก เพราะยังจำความคิด ประสบการณ์ ข้อมูล และความรู้สึกต่าง ๆ ได้ดี

3.2 สรุปการเรียนรู้หลังจากกลับถึงสถานศึกษา ซึ่งโดยทั่วไปหลังจากศึกษาเรียนรู้แล้ว ผู้สอนและผู้เรียนมักจะไม่มีความสรุปทันที ดังนั้น เมื่อเดินทางกลับถึงสถานศึกษาแล้ว ควรริบหาโอกาสให้ผู้เรียนสรุปผลการเรียนรู้โดยเร็ว การสรุปผลการเรียนรู้ ทำได้หลายวิธี เช่น ให้ผู้เรียนแต่ละคนนำเสนอประสบการณ์ และข้อมูลที่ตนได้รับการศึกษา จัดให้มีการอภิปรายร่วมกันในประเด็นหรือหัวข้อที่สำคัญ การเขียนรายงาน การจัดนิทรรศการ เป็นต้น และในการสรุปผลการเรียนรู้นั้นผู้สอนควรดูแลให้มีการสรุปให้ครอบคลุมประเด็นการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ที่ได้รับ ด้านเจตคติ และด้านทักษะกระบวนการที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ เช่น กระบวนการคิด กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น

4. ขั้นประเมินผล

เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน ประเมินผลเพื่อให้ทราบว่า การไปทัศนศึกษาครั้งนี้มีผลเป็นอย่างไร เช่น บรรลุผลตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ปัญหาและอุปสรรคมีอะไรบ้างตลอดจนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ซึ่งอาจประเมินได้จากการสอบถาม การสังเกต หรือข้อเสนอแนะต่าง ๆ เป็นต้น

5. สภาพทั่วไปของอำเภอเวียงน้อย

อำเภอเวียงน้อย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดขอนแก่น อยู่ห่างจากตัวจังหวัดขอนแก่น 97 กิโลเมตร โดยแยกจากอำเภอพลไปทางทิศตะวันตก 22 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 283.604 ตารางกิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของอำเภอเวียงน้อยมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางน้อยกว่า 180 – 220 เมตร สภาพเป็นที่ราบและที่ดอน มีความลาดชัน 0 – 2 เปอร์เซ็นต์ ความสูงของพื้นที่จะค่อยๆเพิ่มจากทางด้านทิศตะวันตกและมีความลาดเอียงจากทิศเหนือลงมาจากทางทิศใต้ ทางด้านทิศเหนือ และทิศตะวันตกเฉียงเหนือมีสภาพเป็นลูกคลื่นลอนตื้น บางส่วนเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ (ป่าภูถ้ำ ภูระงำ) เป็นเนินเขาเตี้ยๆ ตามลักษณะภูมิประเทศของอำเภอเวียงน้อยพอแบ่งออกได้ 2 บริเวณดังนี้

1. บริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นที่ซึ่งมีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางอยู่บริเวณตอนกลางของพื้นที่อำเภอ พาดผ่านทางทิศตะวันออกและทิศใต้พื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณ ตำบลเวียงน้อย ตำบลก้านเหลือง ตำบลทางขวาง และตำบลท่าวัด พื้นที่ดังกล่าวเกษตรกรใช้ในการทำนาเป็นส่วนใหญ่ จะมีพื้นที่ทำไร่และไม้ผลเพียงเล็กน้อยที่ราบทางตอนใต้สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายบางพื้นที่มีสภาพดินเค็ม

2. บริเวณลูกคลื่นลอนตื้นเป็นพื้นที่ส่วนน้อยของอำเภอเวียงน้อย อยู่ทางทิศเหนือและทิศตะวันตกของอำเภอ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง เฉลี่ย 180 – 220 เมตร พื้นที่เป็นลักษณะลูกคลื่นลอนตื้น (นาสลับไร่) ส่วนพื้นที่ดอน(ลูกคลื่น) เกษตรกรใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่และไม้ผลยืนต้นได้แก่ มันสำปะหลัง ปอแก้ว อ้อย ไม้ผลได้แก่ มะม่วง ขนุน น้อยหน่า พื้นที่ลุ่มซึ่งมีพื้นที่ส่วนน้อยเกษตรกรใช้ประโยชน์ในการทำนา พื้นที่ดังกล่าวอยู่บริเวณตำบลท่านางแนว ตำบลละหานนา และตำบลเวียงน้อยบางส่วน ที่ราบลูกฟูกทางตอนเหนือ สภาพดินเป็นดินทรายมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ส่วนทางด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำชีไหลผ่าน สภาพอากาศแล้งจัดในฤดูแล้งฤดูฝนมีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างน้อยและหนาวเย็นในฤดูหนาว สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สำคัญคือ ป่าภูถ้ำ บึงละหานนาซึ่งเป็นบึงธรรมชาติ อยู่ในตำบลละหานนามีอาณาเขตติดต่อ 3 อำเภอ ระหว่างอำเภอเวียงน้อยกับอำเภอเวียงใหญ่ และอำเภอแก้งสนามนางจังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่ประมาณ 4,000 ไร่ ความลึกโดยเฉลี่ย 1.50 เมตร เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญทางการเกษตร แม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านตามแนวแบ่งเขตระหว่างอำเภอเวียงน้อยกับอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิคือแม่น้ำชีมีน้ำไหลตลอดปี ช่วงระยะทางที่ไหลผ่านอำเภอเวียงน้อยประมาณ 10 กิโลเมตรทรัพยากรธรรมชาติมีการสำรวจจากบริษัทการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย

เมื่อปี 2552 ก๊าซธรรมชาติมีปริมาณเพียงพอคุ้มค่ากับการลงทุนพัฒนาเป็นแหล่งพลังงานในอนาคตได้และน้ำมันปิโตรเลียมแต่ไม่ทราบปริมาณสำรองที่แน่นอน

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดกับเขตอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ทิศใต้ ติดกับเขตอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดกับเขตอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ทิศตะวันตก ติดกับอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ติดกับเขตอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา

พื้นที่ป่า สภาพป่าไม้ของอำเภอเวียงน้อย สภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์จะเหลือเพียง บริเวณป่าภูถ้ำภูระงำ เท่านั้นส่วนที่อื่นจะเป็นสภาพป่าเสื่อมโทรม ต้นไม้ใหญ่ไม่ค่อยมี เนื่องจากชาวบ้านลักลอบตัดหน้าแล้ง จะเกิดไฟไหม้ประจำอุณหภูมิต่ำและปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ 10 ปี คือตั้งแต่ปี พ.ศ.2545-2551 จากข้อมูลสำนักงานเกษตรอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น มีอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.3 องศาเซลเซียสและมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,254.6 มิลลิเมตร

เขตพื้นที่การปกครอง

อำเภอเวียงน้อยมีเขตพื้นที่การปกครองเป็น 6 ตำบลคือ ตำบลเวียงน้อย ตำบลท่าวัด ตำบลก้านเหลือง ตำบลท่านางแนว ตำบลละหานนา และตำบลทางขวาง และมีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 74 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 40,847 คน ความหนาแน่นประชากร 117 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 8,327 ครัวเรือน

ด้านเศรษฐกิจ

ประชากรอำเภอเวียงน้อยส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งมีพื้นที่ทำการเกษตรถึง 144,774 ไร่ ประกอบด้วยดังนี้

1. พื้นที่นา 121,377 ไร่
2. พื้นที่ไร่ 9,937 ไร่
3. พื้นที่สวน 3,940 ไร่
4. พื้นที่เลี้ยงสัตว์ 9,520 ไร่
5. พื้นที่ประมง - ไร่

- กลุ่มอาชีพอาชีพและกลุ่มส่งเสริมการออมทรัพย์ 74 กลุ่ม
- กองทุนหมู่บ้าน 73 กองทุน มีสมาชิกทั้งหมด 7,650 คน
- ร้านค้าพาณิชย์ 425 แห่ง

- โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก อุตสาหกรรมครัวเรือน 110 แห่ง

การคมนาคม

- ทางหลวงจังหวัดสาย 2065 ระหว่างอำเภอพล จังหวัดชัยภูมิ โดยเริ่มต้นจากอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ผ่านอำเภอเวียงน้อย (กิโลเมตรที่ 22) ไปอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ระยะทาง 44 กิโลเมตร เป็นถนนยางแอสฟัลต์ตลอดสาย
- ถนน ร.พ.ช.เชื่อมระหว่างอำเภอเวียงน้อย กับอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ระยะทาง 19 กิโลเมตร (แยกจากสายเมืองพล-ชัยภูมิ) เป็นถนนยางแอสฟัลต์ตลอดสาย
- ถนนเชื่อมระหว่างตำบล หมู่บ้านต่างๆ มีถนนเชื่อมระหว่างตำบลหมู่บ้านต่างๆ ในพื้นที่เป็นถนนยางแอสฟัลต์ ถนนคอนกรีต และถนนลูกรัง สามารถเข้าออกได้ตลอดฤดูกาล

สาธารณูปโภคและบริการของรัฐ

ไปรษณีย์มี	1	แห่ง
ประปาของเทศบาล	1	แห่ง
ชุมสายโทรศัพท์	1	แห่ง
ธนาคาร	1	แห่ง
สำนักงานบริการไฟฟ้า	1	แห่ง
โรงพยาบาล	1	แห่ง
สถานีอนามัยประจำตำบล	6	แห่ง
สถานีตำรวจ	1	แห่ง

การศึกษา/ศาสนา

การศึกษา

ปัจจุบันประชากรของอำเภอเวียงน้อยส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และมีสถานศึกษาระดับต่าง ๆ กระจายอยู่ตามหมู่บ้านและตำบลต่าง ๆ ดังนี้

ระดับอนุบาล	มี	4	แห่ง
ระดับประถมศึกษา	มี	35	แห่ง
ระดับมัธยมศึกษา	มี	3	แห่ง

ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีการนับถือศาสนาอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย มีวัดในพุทธศาสนาจำนวน 53 วัด ประชากรส่วนใหญ่จะใช้วัดและสำนักสงฆ์เป็นศูนย์กลางในการบำเพ็ญการกุศลและงานประเพณี แต่ละหมู่บ้าน และตำบล

วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

ชาวอำเภอเวียงน้อยยังยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมของชาวอีสานเป็นส่วนสำคัญของชีวิต ตามฮีตสิบสองเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของท้องถิ่น โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน ฮีตสิบสองของอำเภอเวียงน้อยมีดังนี้

เดือนอ้ายหรือเดือนเจียง	บุญเข้ากรรม
เดือนยี่	บุญคูณลาน
เดือนสาม	บุญข้าวจี
เดือนสี่	บุญพระเวสสันดร
เดือนห้า	บุญสงกรานต์
เดือนหก	บุญบั้งไฟ
เดือนเจ็ด	บุญเลี้ยงผีปู่ตา มเหศักดิ์ หลักเมือง เทวดา อารักษ์
เดือนแปด	บุญเข้าพรรษา
เดือนเก้า	บุญข้าวประดับดิน
เดือนสิบ	บุญข้าวสาก
เดือนสิบเอ็ด	บุญออกพรรษา
เดือนสิบสอง	บุญกฐิน

ประวัติของอำเภอเวียงน้อย

ที่ตั้งของอำเภอเวียงน้อยเดิมเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ตั้งอยู่ริมหนองน้ำมีดินแฉะ (ลักษณะคล้ายต้นกก) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงให้ชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “หมู่บ้านเวียงน้อย” ในเวลาหลายสิบปีได้เปลี่ยนสภาพจากหมู่บ้านเล็กๆ เป็นหมู่บ้านใหญ่เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้านต่างๆ เมื่อปี พ.ศ.2441 กระทรวงมหาดไทยยกฐานะบ้านเวียงน้อย “เป็นตำบลเวียงน้อย” อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอพล เมื่อครั้งยังเป็นตำบลเวียงน้อย การคมนาคมไม่สะดวกประกอบกับภูมิประเทศเป็นป่ารก ทำให้มีโจรผู้ร้ายชุกชุม เมื่อเกิดปัญหาหรือมีคดีเกิดขึ้นการจะไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองเป็นไปได้ด้วยความลำบากไม่ทันต่อเหตุการณ์ กระทรวงมหาดไทยจึงยกฐานะขึ้นเป็น “กิ่งอำเภอเวียงน้อย” ในปี พ.ศ.2514 ตั้งอยู่ บ้านโคกสี ห่างจากบ้านเวียงน้อยไปทางทิศตะวันตก 2 กิโลเมตรต่อมาบ้านโคกสีได้แยกหมู่บ้านออกอีก 1 หมู่บ้านคือบ้านศรีเมือง หมู่ที่ 12 (ตำบลเวียงน้อยปัจจุบัน) โดยมีนายเคน ไทน้อยได้บริจาคที่ดินเพื่อก่อตั้งที่ว่าการอำเภอเวียงน้อย และสถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียงน้อย นับตั้งแต่ได้ยกฐานะเป็น “กิ่งอำเภอเวียงน้อย” ทำให้การบริหารราชการคล่องตัวมากขึ้นการดำเนินการต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น

ต่อมากระทรวงมหาดไทยมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะจาก “กิ่งอำเภอเวียงน้อย” เป็นอำเภอเวียงน้อย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2518

อำเภอเวียงน้อยเป็นอำเภอที่มีประวัติความเป็นมายาวนานชุมชนได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงปรับตัวให้เข้ากับสภาพต่างๆที่เกิดขึ้นมาตลอดมีการตั้งสมณูปัญญาในเรื่องต่างๆ ซึ่งปรากฏให้เห็นชัดเจนในปัจจุบัน มีการพึ่งพาตนเอง การทำมาหากินมีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืนและไร่นาสวนผสม เกษตรทฤษฎีใหม่ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีภูมิปัญญาชาวบ้านหลายคนที่สามารถเป็นแบบอย่างและเป็นผู้เผยแพร่แก่ชุมชนเวียงน้อยเองและยังเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนอื่นอีกด้วย

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเวียงน้อย , 2552.

อำเภอเวียงน้อยสมัยก่อนประวัติศาสตร์

แหล่งโบราณคดีบ้านหญ้าคา ตำบลก้านเหลือง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางของหมู่บ้านก่อนมาทางด้านทิศใต้ มีการขุดพบกระดูกและโบราณวัตถุอื่นภายในหมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านหญ้าคามีลักษณะเป็นหมู่บ้านที่มีการปลูกบ้านอยู่อาศัยชิดติดกัน ล้อมรอบด้วยทุ่งนามีลำห้วย บะแหบไหลผ่านทางด้านทิศตะวันออก สาเหตุที่พบเนื่องจากชาวบ้านขุดหลุมเพื่อที่จะสร้างส้วมโดยขุดกว้างประมาณ 1 เมตร ขุดลึกลงประมาณ 1.5 เมตร ก็พบว่ามีส่วนกระดูกและวัตถุโบราณอื่นๆปะปนอยู่ในชั้นดินจากการสอบถามชาวบ้านทราบว่าบริเวณนี้เคยเป็นพื้นที่ว่างเปล่า จนกระทั่งเมื่อประมาณ 100 ปีมาแล้วชาวบ้านบางส่วนมาจากบ้านบะแหบซึ่งอยู่ใกล้กันได้มาตั้งรกรากบริเวณนี้และอาศัยมาจนถึงปัจจุบัน

โบราณวัตถุที่พบในแหล่งโบราณคดีบ้านหญ้าคา คือ โครงกระดูกมนุษย์ ชิ้นส่วนฟันกรามสัตว์ เปลือกหอยขมพบร่วมกับเศษภาชนะดินเผา ลูกปัดหินสีขาวลักษณะกลมแบนเจาะรูตรงกลางขนาดต่างๆ ชิ้นส่วนกำไลสำริด เศษภาชนะดินเผาแบบปากบานผายออกเล็กน้อย สีน้ำตาล สีดำ ภาชนะทรงชามอ่างผิวเรียบสีน้ำตาล ภาชนะบางชิ้นมีการตกแต่งด้วยการเคลือบน้ำดินสีแดงแล้วขัดผิวมัน

จากข้อมูลและหลักฐานทางโบราณคดีที่ปรากฏ บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านหญ้าคา หมู่ที่ 13 ตำบลก้านเหลือง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น น่าจะมีมนุษย์สมัยโบราณเข้ามาตั้งถิ่นฐานบริเวณนี้ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ยุคสำริดหรือราว 2,500 ปีมาแล้ว (เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 6/2550 กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 9 ขอนแก่น สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร พ.ศ. 2550)

แหล่งโบราณคดีโนนเชียงคูน บ้านอีโล หมู่ที่ 5 ตำบลเวงน้อย อำเภอเวงน้อย จังหวัดขอนแก่น โนนเชียงคูนพื้นที่โดยรอบเป็นทุ่งนา มีลำห้วยไหลผ่านทางด้านทิศใต้ของเนินดินหลักฐานทางโบราณคดีสาเหตุที่พบโบราณวัตถุเนื่องจากได้ใช้รถแบคโฮมาตัดดินเพื่อขยายพื้นที่นา ซึ่งเป็นปลายเนินทางทิศตะวันออก ดินที่ได้ก็นำไปถมที่บริเวณอื่นทำให้เกิดผั่งหน้าตัดชั้นดินที่พบโบราณวัตถุเป็นจำนวนมากได้แก่

1. ภาชนะดินเผาบรรจุกระดูกมนุษย์ เป็นภาชนะดินเผาขอบปากกลมมนป่องตรงกลาง แล้วค่อยเรียวแหลมลงมาด้านล่าง ก้นภาชนะทำเป็นตีนกลมแบนแผ่ออกโดยรอบด้านบนมีฝาปิดครอบ ผิวภาชนะทั้งแบบเรียบและตกแต่งด้วยลายกดประทับเชือกทาบลักษณะคล้ายจานก้นตัดเรียบ มีการเตรียมพื้นที่ก่อนฝังด้วยการขุดหลุมแล้วถมด้วยทรายแล้วจึงวางภาชนะบรรจุกระดูกลงไป แนวตั้งพบว่ามีทั้งฝังคู่กัน 2 ใบและฝังเพียงใบเดียวโดยแต่ละหลุมที่พบห่างกันไม่เกิน 10 เมตร

2. ภาชนะดินเผาทรงหม้อก้นกลมขนาดเล็กขอบปากสั้นผายออกเล็กน้อยตกแต่งผิวภาชนะด้านนอกด้วยการกดประทับลายเชือกทาบ

3. เศษภาชนะดินเผาพบในปริมาณที่หนาแน่นมีขนาดใหญ่และหนาเผาไม่สุกเนื้อดินละเอียดไม่มีเม็ดกรวดเจือปนมีทั้งแบบเรียบสีต่างๆ เช่น ดำ แดง ส้ม น้ำตาล บางชิ้นแต่งด้วยการขัดผิวมัน บางชิ้นเคลือบน้ำดินสีแดงทั้งด้านในและด้านนอก แบบตกแต่งด้วยลายขูดขีดและลายเชือกทาบส่วนใหญ่มีความหนามากกว่า 1 เซนติเมตร

4. หินคูล

5. ตระกรันเหล็ก

6. ก้อนดินที่ได้รับความร้อน มีร่องรอยของเส้นใยพืช คล้ายดินเหนียวหรือฟางข้าว แทรกอยู่ในเนื้อดิน

จากข้อมูลและหลักฐานทางโบราณคดีที่ปรากฏสันนิษฐานว่าแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ปรากฏร่องรอยการประกอบกิจกรรมของมนุษย์ตั้งแต่ช่วงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายในช่วงยุคเหล็กราว 2,500 ปีมาแล้ว เมื่อพิจารณาจากปริมาณของโบราณวัตถุที่พบสันนิษฐานว่าชุมชนแห่งนี้จะเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่พอสมควร และผลิตภาชนะดินเผาที่ใช้ในการบรรจุกระดูกที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวอีกแหล่งหนึ่ง (เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่6/2552 กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 9 ขอนแก่น สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร พ.ศ.2552)

อำเภอเวียงน้อยสมัยประวัติศาสตร์

แหล่งโบราณคดีโนนเมืองหลวง บ้านกุดครู หมู่ 4 ตำบลเวียงน้อย อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สภาพทั่วไปของแหล่งโบราณคดีโนนเมืองหลวง มีสภาพเป็นเนินดินขนาดค่อนข้างใหญ่ อยู่ห่างจากบ้านกุดครูมาทางทิศเหนือประมาณ 1 กิโลเมตร มีลำห้วยโสกกระลาดไหลผ่านทางด้านทิศตะวันตก เป็นพื้นที่ทำการเกษตร สภาพดินในพื้นที่มีลักษณะเป็นดินร่วนสีน้ำตาลเทา พบเศษภาชนะกระจายทั่วไปบนพื้นผิวดิน ในบริเวณพื้นที่แหล่งโบราณคดีโนนเมืองหลวง พบหลักฐานทางโบราณคดีหลายประเภทเช่น

1. เศษภาชนะดินเผา พบกระจายอยู่ทั่วไปบนพื้นผิวดินแสดงว่าอาจเป็นภาชนะดินเผาที่มีขนาดใหญ่ มีทั้งภาชนะเนื้อแกร่ง (stoneware) และภาชนะเนื้อดินธรรมดา (earthenware) ส่วนเศษภาชนะดินเผาแบบเนื้อหินหรือเนื้อแกร่งนั้นจะมีเนื้อดินสีเทา ผิวเรียบไม่ตกแต่งเนื้อดินสีขาว ตกแต่งด้วยการเคลือบน้ำดินสีเขียวอ่อน และเนื้อดินสีส้มเคลือบน้ำดินสีเขียวมะกอก
2. ลูกหินบด มีลักษณะเป็นแท่งทรงกระบอก ทำด้วยหินทราย ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย
3. แท่งหินทราย
4. ดินเผาไฟพบกระจายปะปนอยู่กับเศษภาชนะดินเผา
5. ก้อนตระกรันหรือซีแร่ (slag) มีลักษณะเป็นก้อนแข็งสีดำ ชาวบ้านในพื้นที่เรียกกันว่าซีเหล็ก

จากหลักฐานทางโบราณคดีที่พบสามารถนำมาพิจารณาเรื่องอายุสมัยได้คือ ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาแบบเนื้อแกร่ง (stoneware) ที่มีการเคลือบผิวภาชนะด้วยน้ำเคลือบสีน้ำตาลดำ และสีเขียวมะกอก เนื่องจากหลักฐานประเภทนี้ เพิ่งปรากฏเมื่อเริ่มเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์แล้วโดยในช่วงแรกสมัยวัฒนธรรมทวารวดี นิยมทำลวดลายตกแต่งภาชนะด้วยการกดประทับและปั้นแปะ และจนกระทั่งต่อมาช่วงอิทธิพลวัฒนธรรมเขมรนั้นนิยมผลิตเครื่องปั้นดินเผาชนิดเนื้อแกร่งที่มีส่วนผสมของก้อนกรวดขนาดเล็กหรือดินเชื้อในปริมาณค่อนข้างมาก และเคลือบผิวภาชนะด้วยน้ำเคลือบสีน้ำตาลดำและสีเขียวอ่อนหรือสีเขียวมะกอก แหล่งโบราณคดีโนนเมืองหลวง เป็นแหล่งที่มีการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมของมนุษย์ในสมัยประวัติศาสตร์ช่วงอิทธิพลวัฒนธรรมเขมร (เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่10/2551 กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 9 ขอนแก่น สำนักโบราณคดี กรมศิลปากรพ.ศ.2551)

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนนั้น ได้มีผู้ทำการวิจัยไว้หลายท่านเช่น กมลทิพย์ กสิการ์ (2541) ทำการวิจัยเรื่องการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารอาหารให้พลังงาน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาศาสนาบันราชภัฏนครราชสีมา วิชาเอกวิทยาศาสตร์ ศึกษาเรื่องการทำข้าวต้มมัดโดยใช้ใบไม้หลายชนิดในการห่อ คือใบตอง ใบตาล ใบลาน และ ใบเตย ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีเจตคติอยากรู้เห็นผลงาน มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับสารอาหารจากข้าวต้มมัดได้และผลงานวิจัยของ นิลมณี พิทักษ์ และปิยวรรณ ศรีสุรักษ์ (2540) ดำเนินการศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนสังคมศึกษาจากการสอนโดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชนระดับประถมศึกษาโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมีผลการศึกษาพบว่านักเรียนสนุกกับการเรียน กระตือรือร้น ทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนสังคมศึกษา นักเรียนมีประสบการณ์กว้างขวาง เพราะเป็นประสบการณ์รูปธรรม นักเรียนได้ฝึกทักษะพร้อมกัน เป็นการเรียนที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ นักเรียนมีส่วนร่วมวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียน และเกิดความร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการศึกษาให้แก่เยาวชนส่วนงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน และ Gothelf (1984) พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนพอใจกับการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนนอกจากผลงานวิจัยดังกล่าวมาแล้ว ยังมีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนเช่น ยูวนา สารปริง (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาแผนการสอนเรื่องอาชีพในชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีแหล่งความรู้ในชุมชน พบว่าแผนการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นเมื่อนำไปสอนแล้วทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นรวมทั้งมีความพึงพอใจต่อการเรียนเรื่อง อาชีพในชุมชน โดยวิธีใช้แหล่งความรู้ในชุมชนอยู่ในระดับมากนอกจากนี้ นงลักษณ์ รักเล่ง (2546) ได้วิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่อง การพัฒนาป่าชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเยาวชน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน:กรณีป่าชุมชนเขาหัวช้าง ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง และมีผลการใช้แหล่งเรียนรู้คือ เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ .05 และมีความพึงพอใจแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก ส่วน อัมพวา แสนนาใต้ (2547) ได้พัฒนาแผนการเรียนรู้เรื่องการทำมาหากินกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีใช้แหล่งความรู้ในชุมชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสีดาประชาสรรค์ ของ ตำบลอู่เม่า อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด มีผลการศึกษาค้นคว้าที่น่าสนใจพบว่าแผนการเรียนรู้เรื่องการทำมาหากินด้วยวิธีใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.19/80.25 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้และมีค่าดัชนี

ประสิทธิผลเท่ากับ 0.62 และ ปัญญา โภคา (2547) ได้ศึกษาคำว่าเรื่อง การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านเข้าวิทยาคม อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ มีผลการศึกษาค้นคว้าที่น่าสนใจคือ ชุมชนในเขตบริการของโรงเรียน ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการจัดแหล่งการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย เมื่อมีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดแหล่งเรียนรู้ ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้าใจในการจัดการศึกษาทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศที่นำมาสนับสนุนการวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยของ Harris (1982) ได้วิจัยเรื่องการเลือกใช้ประโยชน์จากแหล่งความรู้ในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในชนบทโดยทดลองกับนักเรียน 2 กลุ่ม กลุ่มแรกทำการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชน วิทยากร การศึกษานอกสถานที่ การฝึกภาคสนาม กลุ่มสองเป็นกลุ่มของนักเรียนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้นๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับใกล้ชิดกับบุคคลและสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีส่วนร่วมและมีความสัมพันธ์กับชุมชนและประสบความสำเร็จในการเลือกสิ่งที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้ง Shaver (1991) ได้วิจัยถึงประโยชน์ของการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนประกอบการเรียนการสอน สังคมศึกษา พบว่าชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีคุณค่าในการสอน การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ มีผลต่อการเรียนของเด็กเพราะเด็กได้พบกับประสบการณ์ตรงเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น ทำให้หลักสูตรมีความหมายมีประสิทธิภาพดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ควรจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ ของชุมชน จะช่วยฝึกเด็กให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมในระดับที่มากขึ้น เด็กได้มีโอกาสฝึกทักษะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเป็นผู้นำสูงขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องวงน้อยเมืองน่าอยู่ด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บข้อมูล ตลอดจนแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวงน้อยศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 5 ห้องเรียน มีนักเรียน 312 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนวงน้อยศึกษา จำนวน 42 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก เนื่องจากโรงเรียนมีนโยบายในการจัดชั้นเรียนแบบคละความรู้ ความสามารถ นักเรียนจึงมีพื้นฐานความรู้ใกล้เคียง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นกลุ่มย่อยได้ 7 กลุ่มๆ ละ 6 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องวงน้อยเมืองน้อย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสังเกตพฤติกรรมกลุ่ม เครื่องมือทั้งหมดซึ่งตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนที่มีประสบการณ์ในด้าน การนิเทศ การออกแบบการสอน และด้านการวัดและประเมินผล มีรายละเอียดในการสร้างเครื่องมือดังนี้

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ที่จัดกิจกรรมโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ประกอบการสอนรายวิชา ส30201

สังคมศึกษา เรื่องวงน้อยเมืองน้อย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ตามหัวข้อต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งจัดทำสื่อ เครื่องมือวัดและประเมินและประเมินผล และจัดหาแหล่งเรียนรู้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

2.1.1 ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนวงน้อยศึกษา

2.1.2 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

2.1.3 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.1.4 จัดทำตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2.1.5 จัดทำตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 3

2.1.6 วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มาตรฐาน ส 1.3 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.1

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3. 1 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.2

2.1.7 จัดทำคำอธิบายรายวิชา ส30201 สังคมศึกษาเรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่

2.1.8 จัดทำผังมโนทัศน์การบูรณาการเนื้อหาสาระ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในลักษณะผสมผสานเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้ง 5 สาระการเรียนรู้

2.1.9 จัดทำตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผลและเวลาเรียน

2.1.10 จัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนจำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้เวลาเรียนจำนวน 12 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของอำเภอแวงน้อย
เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อย
เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงนายวินัย สมศักดิ์
เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อย
เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องมรดกท้องถิ่นพิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อย
เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องคนศิรีแวงน้อย
เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

2.1.11 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 คน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก) ประเมินโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale)ตามวิธีการของ (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับคือ ระดับความเหมาะสม คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด.2535:69-70)

ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เชี่ยวชาญดังนี้

5	มีค่าเท่ากับ	เหมาะสมมากที่สุด
4	มีค่าเท่ากับ	เหมาะสมมาก

3	มีค่าเท่ากับ	เหมาะสมปานกลาง
2	มีค่าเท่ากับ	เหมาะสมน้อย
1	มีค่าเท่ากับ	เหมาะสมน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูล โดยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำผลที่ได้จากแบบประเมินแผนการจัดการการเรียนรู้ที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปแปลความหมายตามเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลักษณะของแบบทดสอบมีดังนี้

2.2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน รายวิชา 30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่าอยู่ จำนวน 50 ข้อ ชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก ชั้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้

2.2.2 ศึกษาแนวทางการวัดประเมินผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักการสร้างแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2.3 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในรายวิชา ส30201 สังคมศึกษาเรื่องแวงน้อยเมืองน่าอยู่

2.2.4 สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่าอยู่ ซึ่งประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา เวลาเรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบในการวัดพฤติกรรมการเรียนรู้

2.2.5 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้สอนได้พัฒนาขึ้นเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือกออกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยยึดหลักตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของ บลูม (Bloom) เป็นการวัดด้านพุทธิพิสัย 6 ด้านคือ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประมาณค่า จำนวน 50 ข้อ

2.2.6 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากคณะกรรมการวิชาการสำนักงานวิชาการ โรงเรียนเวียงน้อยศึกษาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยใช้การวิเคราะห์แบบวิเคราะห์ความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแต่ละข้อว่าใช้วัดความรู้ของผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ โดยกำหนดระดับความคิดเห็นดังนี้

+1 หมายถึงความแน่ใจว่าข้อสอบวัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

0 หมายถึงไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่ได้วัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

ข้อสอบแต่ละข้อจะมีผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นทั้งหมด 3 คนให้นำคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นมาหาค่า (IOC) ของข้อสอบเป็นรายข้อจากสูตร (กาญจนา วัฒนา, 2544) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นเป็นรายข้อ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2.7 นำค่า IOC ที่แปลความหมายโดยถ้าข้อสอบใดมีค่าต่ำกว่า 0.5 แสดงว่าข้อสอบนั้นไม่สามารถวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ ขาดความตรงตามเนื้อหา จะต้องตัดทิ้ง หรือแก้ไขปรับปรุงใหม่ก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

2.2.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพและปรับปรุงแก้ไข

2.2.9 ปรับปรุงแก้ไขข้อสอบที่มีค่าความยาก (p) ไม่อยู่ในเกณฑ์ .20 - .08 และค่าอำนาจจำแนก (r) น้อยกว่า .20 ไปปรับปรุง

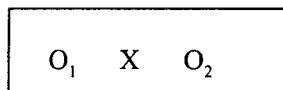
หลังจากนั้นนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปใช้ทดลองกับกลุ่มนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 รูปแบบการศึกษาคั่นคว่ำอิสระ

การศึกษาคั่นคว่ำอิสระครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบแผนการวิจัยเป็น One – Group Pretest - Posttest Design โดยมีรูปแบบการวิจัย ดังนี้

กลุ่มทดลอง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

O₁ หมายถึง การทดสอบก่อนที่จะจัดกระทำทดลองของกลุ่มทดลอง

O₂ หมายถึง การทดสอบหลังที่จัดกระทำทดลองของกลุ่มทดลอง

X หมายถึง การจัดการเรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

3.2 วิธีดำเนินการทดลอง

3.2.1 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา ส30201สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่าอยู่ จำนวน 50 ข้อ มีลักษณะเป็นปรนัย 4 ตัวเลือกแล้วบันทึกคะแนนที่ได้ไว้

3.2.2 ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา ส30201สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่าอยู่ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนตามแผนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมงใช้เวลา 3 สัปดาห์

3.2.3 สังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนของกลุ่มตัวอย่างแล้วบันทึกพฤติกรรมที่พบลงในแบบสังเกตพฤติกรรมและบันทึกผลหลังสอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผลการสังเกต

3.2.4 ทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา ส30201สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่าอยู่ จำนวน 50 ข้อ มีลักษณะเป็นปรนัย 4 ตัวเลือกเป็นข้อสอบแบบคู่ขนาน

3.2.5 ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553 – 15 มีนาคม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

4.1 วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองนำอยู่โดยใช้แบบประเมินคุณภาพ 5 ระดับคือ เหมาะสมมากที่สุด (5) เหมาะสมมาก (4) เหมาะสมปานกลาง (3) เหมาะสมน้อย (2) และเหมาะสมน้อยที่สุด (1)

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองนำอยู่โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent

4.3 สังเกตพฤติกรรมการเรียนและกระบวนการกลุ่มโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ผู้ศึกษาได้นำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลาเรียน 12 ชั่วโมงและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย จำนวน 50 ข้อนำไปทดลองกับนักเรียนจำนวน 42 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 หลังจากนั้นได้รวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ผลการประเมินการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ส30201 เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. ผลการประเมินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา จังหวัดขอนแก่น
4. ผลของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 5
5. ผลของคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
6. ผลของการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการเรียนรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการประเมินการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส30201 เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 4.1 แสดงผลการประเมินการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ส 30201 เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและ วัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษาการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D
1. ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้และ มาตรฐานการเรียนรู้	4.45	0.66
2. สาระการเรียนรู้จุดประสงค์การเรียนรู้สัมพันธ์กับความเป็น ที่จริง	4.67	0.58
3. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ได้ชัดเจน	4.33	0.58
4. คำอธิบายรายวิชากำหนดได้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้และ จุดประสงค์การเรียนรู้	4.81	0.39
5. มีการกำหนดผังมโนทัศน์ได้ชัดเจนสัมพันธ์กับความคิดรวบยอด ในสาระการเรียนรู้	5.00	0
6. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้	4.57	0.50
คะแนนเฉลี่ยรวม	4.60	0.46

จากตารางที่ 4.1 ผลการประเมินวิเคราะห์ รายวิชา ส30201 เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการ การเรียนรู้ ของผู้เชี่ยวชาญมีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยมากที่สุด $\bar{X} = 4.60$

2. ผลการประเมินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา
เรื่อง แวงน้อยเมืองนำอยู่กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชา ส30201 เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนแวงน้อยศึกษา ของผู้เชี่ยวชาญ

แผนการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D
1. จุดประสงค์การเรียนรู้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้และ มาตรฐานการเรียนรู้	4.33	0.58
2. สาระการเรียนรู้ถูกต้อง	4.33	0.58
3. สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	4.33	0.58
4. สาระการเรียนรู้ที่น่าสนใจ	4.33	0.58
5. กระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	4.33	0.58
6. กระบวนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน	4.33	0.58
7. กระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.33	0.58
8. มีความหลากหลายในเทคนิคกิจกรรม	4.33	0.58
9. ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือกันเรียนรู้และทำงานร่วมกัน	4.33	0.58
10. สื่อแหล่งความรู้ที่น่าสนใจกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	4.33	0.58
11. สื่อแหล่งความรู้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ	4.33	0.58
12. สื่อแหล่งความรู้มีความหลากหลายเหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมในห้องเรียน	4.33	0.58
13. การวัดผลประเมินผลใช้การวัดที่หลากหลายและหลาย รูปแบบ	4.33	0.58
14. การวัดผลประเมินผลนักเรียนผู้ปกครองและครูมีส่วนร่วม	4.33	0.58
15. การวัดผลประเมินผลวัดได้ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ	4.33	0.58
16. การวัดผลประเมินผลเครื่องมือเหมาะสมสอดคล้องกับผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง	4.33	0.58

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D
17. การวัดผลประเมินผลใช้เกณฑ์เหมาะสม	4.00	1.0
18. ระยะเวลามีความเหมาะสมกับหน่วยการเรียนรู้	4.00	1.0
19. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.00	1.0
20. ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4.00	1.0
รวมเฉลี่ย	4.27	0.66

จากตารางที่ 4.2 แสดงผลการประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้ ของผู้เชี่ยวชาญมีคะแนนเฉลี่ยรวมอยู่ใน เกณฑ์เห็นด้วยมากที่สุด $\bar{X} = 4.27$

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของผู้เรียนที่เรียนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา

ตารางที่ 4.3 แสดงผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา
เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา

นักเรียนคนที่	การทดสอบ		D	D ²
	ก่อนเรียน 50 คะแนน	หลังเรียน 50 คะแนน		
1	15	45	30	900
2	18	45	27	729
3	17	47	30	900
4	13	40	27	729
5	15	43	28	784
6	20	45	25	625
7	20	45	25	625

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	การทดสอบ		D	D ²
	ก่อนเรียน	หลังเรียน		
	50 คะแนน	50 คะแนน		
8	18	42	24	576
9	15	43	28	784
10	13	40	27	729
11	18	42	24	576
12	20	45	25	625
13	23	48	25	625
14	18	45	27	729
15	15	43	28	784
16	15	45	30	900
17	18	45	27	729
18	13	43	30	900
19	18	42	24	576
20	17	45	28	784
22	23	48	25	625
23	20	45	25	625
24	20	43	23	529
25	18	45	27	729
26	15	43	28	784
27	13	43	30	900
28	10	43	33	1089
29	10	40	30	900
30	15	43	28	784
31	13	42	29	841
32	15	45	30	900
33	18	45	27	729

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	การทดสอบ		D	D ²
	ก่อนเรียน	หลังเรียน		
	50 คะแนน	50 คะแนน		
34	18	43	25	625
35	15	45	30	900
36	13	42	29	841
37	13	43	30	900
38	15	45	30	900
39	18	47	29	841
40	15	43	28	784
41	14	44	30	900
42	16	45	29	841
N=42	$\bar{X}=17.11$ S.D.=3.04	$\bar{X}=43.92$ S.D.=1.85	$\sum D=1137$	$\sum D^2=3220$ 1

จากตารางที่ 4.3 พบว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี $\bar{X} = 17.11$, S.D. = 3.04 ส่วนการทดสอบหลังเรียนมี $\bar{X} = 43.92$, S.D. = 1.85 ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนมีค่า $\sum D=1137$ และ $\sum D^2=3220$ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยค่าสถิติ t-test สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent) ปรากฏผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่าอยู่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา

การประเมิน	N	$\sum D$	$\sum D^2$	t-test
ก่อนเรียน	42	1159	31841	
หลังเรียน	42			96.13**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 df=41

จากตารางที่ 4.4 พบว่าเมื่อตรวจสอบความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย t-test พบว่า $t = 96.13$ ซึ่งนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงกล่าวได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการเรียนและหลังเรียน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมือง น่าอยู่ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีความแตกต่างกัน ผลของการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

4. ผลของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 5

ในการวัดและประเมินผลตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-5 รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่าอยู่ ผู้วิจัยได้ใช้แบบทดสอบคู่ขนานก่อนเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ละ 10 ข้อ หลังเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ละ 10 -ข้อ โดยมีผลของคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ดังตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงผลของคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 5

N	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	1	2	3	4	5
42	ก่อนเรียน	4.23	5.38	5.39	5.92	6.08
	หลังเรียน	6.41	6.67	6.95	7.29	7.33

จากตารางที่ 4.5 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนด้วยการใช้แบบทดสอบคู่ขนานก่อนเรียนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 – 5 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกแผนการจัดการเรียนรู้

5. ผลของคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ตารางที่ 4.6 แสดงผลคะแนนสรุปการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย

กลุ่มที่	แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ผู้ประเมินพฤติกรรม			รวมคะแนน (60)	ค่าเฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ
		ครู (20)	เพื่อน (20)	นักเรียน (20)			
1	1	17	19	18	54	18	4
	2	17	18	18	53	17.6	4
	3	18	18	18	54	18	4
	4	17	17	17	51	17	4
	5	18	18	17	53	17.6	4
2	1	18	18	19	55	18.3	4
	2	19	18	18	55	18.3	4
	3	19	19	19	57	19	4
	4	18	18	19	55	18.3	4

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

กลุ่มที่	แผนการจัด การเรียนรู้ที่	ผู้ประเมินพฤติกรรม			รวมคะแนน (60)	ค่าเฉลี่ย	ระดับ คุณภาพ
		ครู (20)	เพื่อน (20)	นักเรียน (20)			
3	1	17	17	16	50	16.6	4
	2	16	17	18	51	17	4
	3	17	17	17	51	17	4
	4	18	17	18	53	17.6	4
	5	17	17	17	51	17	4
4	1	18	18	18	54	18	4
	2	17	17	18	52	17.3	4
	3	16	17	17	50	16.6	4
	4	17	18	18	53	17.6	4
	5	18	18	18	54	18	4
5	1	16	17	17	50	16.6	4
	2	16	16	17	49	16.3	4
	3	16	17	18	51	17	4
	4	17	18	18	53	17.6	4
	5	16	17	17	50	16.6	4
6	1	15	15	17	47	15.6	3
	2	16	17	17	50	16.6	4
	3	17	17	17	51	17	4
	4	16	17	18	51	17	4
	5	17	17	19	53	17.6	4
7	1	16	16	17	49	16.3	4
	2	16	17	17	50	16.6	4
	3	17	17	17	51	17	4
	4	18	18	18	54	18	4
	5	19	19	19	57	19	4

จากตารางที่ 4.6 ตารางสรุปการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มรายวิชา ส30201
สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่มีพฤติกรรมทำงานกลุ่มอยู่ในระดับดี

6. ผลของการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนและบันทึกผลหลังสอนมีผลการสังเกตดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของอำเภอแวงน้อย นักเรียนมีความสนใจกิจกรรมการเรียงคำขวัญของอำเภอแวงน้อย เนื่องจากนักเรียนบางคนรู้จักคำขวัญของอำเภอแวงน้อยเป็นครั้งแรกซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองในชั้นวางแผนการแบ่งกลุ่มนักเรียนค่อนข้างช้าเนื่องจากต้องการเพื่อนที่ถูกต้องใจกันมีการแย่งสมาชิกกัน เกิดการสับสนวุ่นวายเมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าไปในแหล่งเรียนรู้ในห้องสมุดของโรงเรียนได้กำหนดให้แต่ละกลุ่มค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับอำเภอแวงน้อยด้านต่างๆตามหัวข้อที่กำหนดให้ นักเรียนส่วนใหญ่มีความรับผิดชอบทำงานที่ได้รับมอบหมายแต่ละกลุ่มช่วยกันทำแผนที่โครงร่างเกี่ยวกับที่ตั้งของอำเภอแวงน้อยตำบลหมู่บ้านต่างๆ ธรรมชาติที่น่าสนใจ ป่าภูถ้ำ บึงละหานนา ระบายสีแผนที่ให้สวยงาม ช่วงนี้นักเรียนจะมีความสุขมาก มีบางกลุ่มไม่ตั้งใจทำงาน เล่นกันรบกวนกลุ่มอื่นๆ การนำเสนองานของนักเรียนแต่ละกลุ่มทำได้ดียกเว้นเพียง 2 กลุ่มจาก 7 กลุ่มที่ยังทำงานไม่สำเร็จและนำเสนองานไม่ได้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอแวงน้อย พฤติกรรมนักเรียนในช่วงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เมื่อนักเรียนอยู่ในห้องสมุดบางกลุ่มไม่ค่อยตั้งใจไม่สนใจการเรียนเท่าใดนัก เมื่อมีการวางแผนออกไปร่วมกิจกรรมกับชุมชนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ในชั้นกำหนดจุดมุ่งหมาย พฤติกรรมนักเรียนจะเริ่มดีขึ้นมีความกระตือรือร้น ต่างแสดงความคิดเห็นเรื่องการออกนอกสถานที่ ครูพยายามชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจในงานที่นักเรียนได้รับในบัตรกำหนดงาน หลังจากนั้นครูได้ชี้แจงย้ำถึงกฎระเบียบข้อบังคับซึ่งได้ตกลงร่วมกัน ครูใช้วิธีการแบ่งกลุ่มเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่ม ทำให้พฤติกรรมของนักเรียนเป็นไปด้วยดีมีการตอบสนองดีขึ้น ชั้นกำหนดจุดมุ่งหมาย นักเรียนเริ่มเข้าใจวิธีการเรียน มีพฤติกรรมที่กระตือรือร้น และร่วมกันวางแผนในการทำงานกลุ่ม มีการกำหนดบทบาทหน้าที่กลุ่ม นักเรียนทุกกลุ่มได้เข้าร่วมกิจกรรมประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอแวงน้อยโดยแบ่งหัวข้อให้นักเรียนแต่ละกลุ่มรับผิดชอบเขียนเป็นรายงานตามหัวข้อโดยให้ไปร่วมกิจกรรม สัมภาษณ์ ถ่ายภาพ ทำเป็นรายงานนำเสนอเมื่อเสร็จสิ้นงานประเพณีบุญคูณลาน การนำเสนอหน้าชั้นเรียนนักเรียนไม่กล้า

แสดงออก เวลาให้ตอบคำถามหรือช่วงที่ให้ร่วมอภิปรายซักถามนักเรียนบางคนจะไม่ให้ความร่วมมือ และไม่กล้าแสดงออก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงเกษตรดีเด่นระดับชาติปี พ.ศ. 2550 ชาวแวงน้อยนายวินัย สมศักดิ์ นักเรียนเริ่มคุ้นเคยกับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมากขึ้นเห็นได้จากสามารถควบคุมตนเองด้วยวิธีกระบวนการกลุ่มที่ครูจัดให้ เมื่อนักเรียนได้รับบัตรกำหนดงานแล้วจะรีบแบ่งหน้าที่ว่าใครจะทำอะไรบ้างจะไม่คุยส่งเสียงดังไม่เกียจกันเหมือนกิจกรรมที่ผ่านมา สมาชิกแต่ละกลุ่มจะช่วยเหลือกันดีขึ้น มีนักเรียนบางคนในกลุ่มที่ไม่ร่วมมือ เช่นคุยกัน หยอกล้อเพื่อนบ้าง ส่วนขณะปฏิบัติกิจกรรมในการดำเนินงานตามแผน การรับฟังการบรรยายจากวิทยากรดีเด่นแห่งชาติชาวอำเภอแวงน้อยนายวินัย สมศักดิ์ ณ ฟาร์มของเกษตรกร นักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงออกจากการสัมภาษณ์ การซักถาม เกิดความสนุกสนาน ได้ชมพื้นที่ฟาร์มของเกษตรกร ที่มีแหล่งน้ำกว้างใหญ่ พันธุ์ไม้ผล ได้แก่ ลำไย มะม่วง มะพร้าว มะนาว บรรยากาศร่มรื่น การนำเสนอของนักเรียน นักเรียนเริ่มมีความคุ้นเคยไม่ประหม่า นำเสียงในการพูดชัดเจน ซึ่งมีการพัฒนาขึ้นกว่าเดิม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องมรดกท้องถิ่นพิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อย นักเรียนให้ความสนใจและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าแต่ละเรื่องนักเรียนสามารถทำได้ดีมีความเข้าใจชัดเจนในขั้นตอนของการเรียน บทบาทหน้าที่ของตนเอง ทำอะไรบ้างในการปฏิบัติงาน นักเรียนมีความคล่องตัวในเรื่องการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตลอดจนการซักถามวิทยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้ตรงประเด็นอยู่ในกรอบของเนื้อหา การศึกษาแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑสถานใช้เวลาเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมแต่ละกลุ่มจะช่วยเหลือกันดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องคนดีศรีแวงน้อย นักเรียนมีทักษะในการเรียนคุ้นเคยกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่เคยผ่านมาแล้ว นักเรียนสามารถควบคุมตนเองด้วยกระบวนการกลุ่ม การสำรวจชุมชน การสัมภาษณ์สืบค้นหาคนดีของชุมชน นักเรียนร่วมกันสรุปได้ดี การปฏิบัติกิจกรรมดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ นักเรียนมีความมั่นใจในการแสดงออกมากเมื่อนำเสนอผลงาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อท้องถิ่นชื่นชม ภูมิปัญญา และการดำเนินชีวิต เป็นการเรียนรู้ที่มีการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่ ขึ้นนำเสนอ ขึ้นวางแผน ขึ้นดำเนินการ ขึ้นสรุปและประเมินผล โดยผ่านกระบวนการทำงานกลุ่มที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเวียงน้อย
ศึกษาจากการใช้แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องเวียงน้อยเมืองน่าอยู่
โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มอยู่ในระดับ
ดี

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษาจังหวัดขอนแก่น สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.1.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน ที่เรียนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

1.2 วิธีการวิจัย

1.2.1 ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 5 ห้องเรียน มีนักเรียน 312 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา จำนวน 42 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก เนื่องจากโรงเรียนมีนโยบายในการจัดชั้นเรียนแบบคละความรู้ ความสามารถ นักเรียนจึงมีพื้นความรู้ใกล้เคียง ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นกลุ่มย่อยได้ 7 กลุ่มๆ ละ 6 คน

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบ

สังเกตพฤติกรรมกลุ่ม เครื่องมือทั้งหมดซึ่งตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนที่มีประสบการณ์ในด้าน การนิเทศ การออกแบบการสอน และด้านการวัดและประเมินผล มีรายละเอียดในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1) แผนการจัดการเรียนรู้ ที่จัดกิจกรรมโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ประกอบการสอนรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่านอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ตามหัวข้อต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งจัดทำสื่อ เครื่องมือวัดและประเมินและประเมินผล และจัดหาแหล่งเรียนรู้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- (1) ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง และหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนแวงน้อยศึกษา
- (2) ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544
- (3) ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- (4) จัดทำตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
- (5) จัดทำตารางวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ช่วงชั้นที่ 3
- (6) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังสาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มาตรฐาน ส 1.3 สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.1 สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3. 1 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.2

(7) จัดทำผังมโนทัศน์การบูรณาการเนื้อหาสาระ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในลักษณะผสมผสานเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทั้ง 5 สาระการเรียนรู้

(8) จัดทำตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และแหล่งเรียนรู้ การวัดประเมินผลและเวลาเรียน

(9) จัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ ในชุมชนจำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้เวลาเรียนจำนวน 12 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของอำเภอ แวงน้อย เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อย เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องเรื่องวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงนายวินัย สมศักดิ์ เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อย เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องมรดกท้องถิ่นพิพิธภัณฑสถานอำเภอ แวงน้อย เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่องคนดีศรีแวงน้อย เวลาเรียน 2 ชั่วโมง

(10) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ จำนวน 3 คน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก) ประเมินโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale)ตามวิธีการของ (Likert) แบ่งเป็น 5 ระดับคือ ระดับความเหมาะสม คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด.2535:69-70) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมิน แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

5	มีค่าเท่ากับ	เหมาะสมมากที่สุด
4	มีค่าเท่ากับ	เหมาะสมมาก
3	มีค่าเท่ากับ	เหมาะสมปานกลาง
2	มีค่าเท่ากับ	เหมาะสมน้อย
1	มีค่าเท่ากับ	เหมาะสมน้อยที่สุด

วิเคราะห์ข้อมูล โดยค่าสถิติ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้ว นำผลที่ได้จากแบบประเมินแผนการจัดการการเรียนรู้ที่ได้จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไปแปลความหมายตามเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.00 – 1.49 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลักษณะของแบบทดสอบมีดังนี้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน้อย จำนวน 50 ข้อ ชนิดเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก ขึ้นตอนในการสร้างและตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้

(1) ศึกษาแนวทางการวัดประเมินผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และ หลักการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

(2) ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน้อย

(3) สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน้อย ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาเวลาเรียน ซึ่งเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบในการวัดพฤติกรรมการเรียนรู้

(4) สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้สอนได้พัฒนาขึ้น เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือกออกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยยึดหลักตามวัตถุประสงค์

การเรียนรู้ของ บลูม (Bloom) เป็นการวัดด้านพุทธิพิสัย 6 ด้านคือ ความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประมาณค่า จำนวน 50 ข้อ

(5) นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากคณะกรรมการวิชาการสำนักงานวิชาการ โรงเรียนเวียงน้อยศึกษาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยใช้การวิเคราะห์แบบวิเคราะห์ความแม่นยำตรงเชิงเนื้อหา (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแต่ละข้อว่าใช้วัดความรู้ของผู้เรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ โดยกำหนดระดับความคิดเห็นดังนี้

+1 หมายถึง ความแน่ใจว่าข้อสอบวัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่ได้วัดความรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ข้อนั้น

ข้อสอบแต่ละข้อจะมีผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นทั้งหมด 3 คนให้นำคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นมาหาค่า (IOC) ของข้อสอบเป็นรายข้อจากสูตร (กาญจนา วัฒนา, 2544) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นเป็นรายข้อ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

(6) นำค่า IOC ที่แปลความหมายโดยถ้าข้อสอบใดมีค่าต่ำกว่า 0.5 แสดงว่าข้อสอบนั้นไม่สามารถวัดผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ ขาดความตรงตามเนื้อหา จะต้องตัดทิ้ง หรือแก้ไขปรับปรุงใหม่ก่อนนำไปใช้ในการวิจัย

(7) นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาทดลองใช้ วิเคราะห์คุณภาพและปรับปรุงแก้ไข

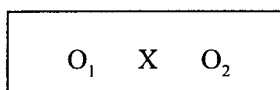
(8) ปรับปรุงแก้ไขข้อสอบที่มีค่าความยาก (p) ไม่อยู่ในเกณฑ์ .20 - .08 และค่าอำนาจจำแนก (r) น้อยกว่า .20 ไปปรับปรุง

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3.1 รูปแบบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบแผนการวิจัยเป็น One – Group Pretest - Posttest Design โดยมีรูปแบบการวิจัย ดังนี้

กลุ่มทดลอง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลอง

O₁ หมายถึง การทดสอบก่อนที่จะจัดกระทำการทดลองของกลุ่มทดลอง

O₂ หมายถึง การทดสอบหลังที่จัดกระทำการทดลองของกลุ่มทดลอง

X หมายถึง การจัดการเรียนโดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน

1.3.2 วิธีดำเนินการทดลอง

1) ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องวงน้อยเมืองน่าอยู่ จำนวน 50 ข้อ มีลักษณะเป็นปรนัย 4 ตัวเลือกแล้วบันทึกคะแนนที่ได้ไว้

2) ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องวงน้อยเมืองน่าอยู่ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนตามแผนกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมงใช้เวลา 3 สัปดาห์

3) สังเกตพฤติกรรมระหว่างเรียนของกลุ่มตัวอย่างแล้วบันทึกพฤติกรรมที่พบลงในแบบสังเกตพฤติกรรมและบันทึกผลหลังสอนเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผลการสังเกต

4) ทดสอบหลังเรียน (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องวงน้อยเมืองน่าอยู่ จำนวน 50 ข้อ มีลักษณะเป็นปรนัย 4 ตัวเลือกเป็นข้อสอบแบบคู่ขนาน

5) ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553 – 15 มีนาคม 2553

1.3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1) วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องวงน้อยเมืองน่าอยู่โดยใช้แบบประเมินคุณภาพ 5 ระดับคือ เหมาะสมมากที่สุด (5) เหมาะสมมาก (4) เหมาะสมปานกลาง (3) เหมาะสมน้อย (2) และเหมาะสมน้อยที่สุด (1)

2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนที่เรียนรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent

3) สรุปผลการสังเกตพฤติกรรมกลุ่มโดยใช้แบบสังเกต

1.4 ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เรื่อง แวงน้อยเมืองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา จังหวัดขอนแก่น สรุปผลการวิจัยดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีคะแนนพฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับดี

2. อภิปรายผล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา จังหวัดขอนแก่นสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน 4 ประเภท ได้แก่ การศึกษานอกสถานที่ การเชิญวิทยากรในชุมชนให้ความรู้ การใช้วัสดุอุปกรณ์ในชุมชน โดยการขอยืมจากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ การร่วมกิจกรรมจากแหล่งเรียนรู้ ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1.1 ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดปัญหาด้วยการใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เช่น สทนา ควิซซีดี กรณีตัวอย่าง ข่าวจากหนังสือพิมพ์ โดยใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดปัญหาและพยายามหาวิธีการที่จะไปสู่คำตอบของปัญหาเหล่านั้น

2.1.2 ชี้นำสอนในขั้นนี้เป็นการวิเคราะห์แหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภทต่างๆ เพื่อไปสู่การค้นหาคำตอบ ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายในการศึกษาหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ รวมทั้งกำหนดวิธีการค้นหาคำตอบต่างๆ ด้วยตนเอง กำหนดแผนงาน ระเบียบวิธีร่วมกันอย่างเป็นระบบเพื่อไปสู่ขั้นลงมือปฏิบัติการ ซึ่งการลงมือปฏิบัติการจะเป็นขั้นของการปฏิบัติกิจกรรมที่กำหนดไว้ ในขั้นนำเสนอดตามแผนที่ผู้เรียนร่วมกันกำหนดไว้ โดยจะมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ การทำงานภายในกลุ่มร่วมกันอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะป็นหัวข้อเรื่องที่จะศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินงาน โดยผู้สอนทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำ ซึ่งในขั้นน่าจะเป็นการดำเนินการตามการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนแต่ละประเภทมาใช้

2.1.3 ขั้นสรุปและวิเคราะห์เป็นขั้นที่นำเสนอด้วยวิธีการต่างๆ เช่น รายงาน เสนอองค์ความรู้ด้วยแผนผัง แผนภูมิ บทบาทสมมติ หลังจากผู้เรียนได้ศึกษาตามที่กำหนดไว้ในขั้นสอนจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนประเภทต่างๆ แล้วจะเป็นการสรุปร่วมกันจากสิ่งที่ได้จากการศึกษาแหล่งความรู้ประเภทนั้นๆ เช่นความรู้ที่ได้คืออะไร มีปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขอย่างไรในการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ

2.1.3 ขั้นวัดผลประเมินผล ได้จากผลงานของผู้เรียนในขั้นสรุปและวิเคราะห์ผลในลักษณะต่างๆ เช่นผลงานของกลุ่มในรูปของรายงาน ผลงานเป็นชิ้นงานอื่นๆ เช่น แผนผัง แผนภูมิ เขียนสรุปสั้นๆ การทำงานกลุ่ม ซึ่งผลงานเหล่านั้นบางครั้งจะใช้ในการทดสอบด้วย เพื่อนๆ ในชั้นจะมีส่วนร่วมในการประเมินผลร่วมกับครูและจากกลุ่มของตนเอง นอกจากนั้นจะเป็นการทดสอบสั้นๆ เพื่อวัดผลการเรียนรู้ด้วย

2.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ราชวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีลักษณะเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากบทบาทของครูและผู้เรียนมีลักษณะสอดคล้องกันตามดัชนีชีวิตที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

2.2.1 บทบาทของผู้สอน

ผู้สอนมีการเตรียมการสอนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์อย่างหลากหลาย สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักหาความรู้และแสวงหาคำตอบ มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสม เน้นการฝึกปฏิบัติจริง เน้นเรื่องการทำงานเป็นกลุ่ม จัดสิ่งแวดล้อมบรรยากาศการเรียนที่เป็นมิตร ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย วัดและประเมินผลทั้งกระบวนการและผลงาน รวมทั้งให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและเพื่อน ผู้สอนมีหน้าที่ชี้แนะ ดูแล ให้คำปรึกษา

2.2.2 บทบาทของผู้เรียน

ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ฝึกการคิดอย่างหลากหลาย แสดงออกอย่างชัดเจน แก้ปัญหาด้วยตนเอง ได้ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล มีการประเมินตนเองและผู้อื่น และยอมรับการประเมิน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ครูผู้สอนต้องเป็นนักวางแผน และนักปฏิบัติที่ดี ในเรื่องของการกำหนดกิจกรรมในแต่ละแผน จัดการเรียนรู้ว่าจะต้องทำอะไรบ้าง มีการเตรียมการวิธีแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า

3.1.2 ครูควรดูแลนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมอย่างใกล้ชิด โดยพยายามเน้นความสำคัญของกลุ่มให้กลุ่มดูแลกันเอง ในเรื่องระเบียบวินัยครูผู้สอนต้องชี้แจงนักเรียนในการศึกษาโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนทั้งด้านการเดินทาง การเคารพสถานที่ โดยการตั้งกฎ กติกา และมารยาท โดยครูผู้สอนหรือนักเรียนให้เกิดประโยชน์และความปลอดภัยสูงสุด

3.1.3 รูปแบบการสอนนี้ จะใช้ติดต่อกัน หรือบ่อยครั้งค่อนข้างลำบาก เนื่องจากมี ปัญหาเรื่องเวลาเรียน เพราะใช้เวลาค่อนข้างมาก สิ้นเปลืองงบประมาณ ถ้าเป็นสถานที่ไกล ควรใช้ ในบางเนื้อหาที่เห็นว่าให้ประโยชน์สูงสุดจริงๆ รวมทั้งเลือกสถานที่ ที่สามารถเดินทางไปกลับได้ ในเวลาที่กำหนด

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรนำวิธีการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ไปใช้กับระดับชั้นอื่นๆ เพื่อศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน

3.2.2 การใช้แหล่งเรียนรู้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีการหนึ่งซึ่งสนองตอบ ต่อหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงควรที่จะมีการนำแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆมาทำการ วิจัยในในชั้นเรียนในรายวิชาอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในชุมชน

3.2.3 ควรจะนำความรู้ ภูมิปัญญาในท้องถิ่นหรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาสร้าง หรือพัฒนาให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของนักเรียนในแต่ละท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาการเรียนที่ยั่งยืน นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเกิดความรัก ความผูกพันหวงแหน ภาคภูมิใจในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และพัฒนาท้องถิ่นของตน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ กลติการ์ (2541) การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- _____. (2544) สารและมาตรฐานการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 กรุงเทพมหานคร ม.ป.ส
- _____. (2544) คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- กรมสามัญศึกษา (2544) การพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและในท้องถิ่นเพื่อจัดการ กระบวนการเรียนรู้ กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การศาสนา
- กาญจนา วัฒนา (2544) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน กรุงเทพมหานคร ธนพรการพิมพ์
- กลุ่มพัฒนาวิชาการ (2550) รายงานผลการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเวียงน้อยศึกษา
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543) จอมปราชญ์นักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ชัคเชสมิเดีย
- จิราภรณ์ ศรีสุวรรณวิเชียร (2546) “การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นของ โรงเรียนประถมศึกษำเภอ ควนขนุน จังหวัดพัทลุง” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นวลศรี ธีราช (2545) “แหล่งเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาหลักสูตรในตำบลมหา วันอำเภอเชียงรุ่ง จังหวัดเชียงราย” การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นฤมล ดันธสุรเศรษฐ์ (2533) “แหล่งวิทยาการในชุมชน” ใน เอกสารการสอนวิชาชีพพัฒนาการ และการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนชน หน่วยที่ 1 หน้า 5 – 25 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นิพนธ์ สุขปรีดี (2533) โสตทัศนศึกษา กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา

- นิลมณี พิทักษ์ และ ปิยวรรณ ศรีสุรภัย (2540) “รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบและแนวทางการสอนที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) โดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน”
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- นงลักษณ์ รักเล่ง (2546) “การพัฒนาป่าชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับเยาวชน โดยกระบวนการที่มีส่วนร่วมของชุมชน : กรณีศึกษาป่าชุมชนเขาหัวช้าง ตำบลตะโหมด จังหวัดพัทลุง”
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
- เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ์ (2544) “แหล่งเรียนรู้” *วารสารวิชาการ* 4,12 (ธันวาคม) : 26-43
- มนัส รัตนคิดถ ก ฎเกิด (2533) “แหล่งความรู้ในชุมชน” *เอกสารชุดสื่อการสอนระดับประถมศึกษา* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บุญชม ศรีสะอาด (2535) *การวิจัยเบื้องต้น* ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- ปัญญา โภคา (2547) “การพัฒนาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดแหล่งเรียนรู้โรงเรียนบ้านเขว้าวิทยายน อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- พรรณี ช. เจนจิต (2538) *จิตวิทยาการเรียนการสอน* กรุงเทพมหานคร ดันอ้อ แกรมมี
- ภาสินี เปี่ยมพงศ์สานต์ (2536) *สิ่งแวดล้อมศึกษาแนวการสอนและแบบฝึกปฏิบัติ*
กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ยุวนา สารปรัง (2546) “การพัฒนาแผนการสอนเรื่องอาชีพในชุมชน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยวิธีใช้แหล่งความรู้ในชุมชน” รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ราชบัณฑิตยสถาน (2546) *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2546* กรุงเทพมหานคร
ราชบัณฑิตยสถาน
- ลัดดา คีลาน้อย (2550) *เอกสารการประกอบการอบรมเรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*
- สุมน อมรวิวัฒน์ (2544) *กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2542) พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติพ.ศ.2542 กรุงเทพมหานครบริษัทพริกหวาน
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเวียงน้อย (2552) ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอเวียงน้อย เอกสารเผยแพร่สำนัก
ศิลปากรที่ 9 ขอนแก่น สำนักงาน โบราณคดี
- อัมพวา แสนนาใต้ (2547) “การพัฒนาแผนการเรียนรู้เรื่อง การทำมาหากิน กลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยวิธีใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน” การศึกษา
ค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- Gothef,C.R (1984) “Availability and Use of Community Resources by Small Community Group
Home for The Developmentally Disabled in New York City “ Dissertation Abstracts
Internationnal. 45 (Janury 1984) :2482-A.
- Harris, M.J. (1982). “A Study of Utiligation of Selected. Community Resources in an Urban
Junior High School” Dissertation Abstracts Internationnal. 42 (June 19820) :
50852-A.
- Nicole, M (1971). “Community Resources for School” Encyclopedia of Education.2 (February
1971); 341-347.
- Shaver, James P (1991). Handbook of Research on Social Studies Teaching and Learning A
Project of the national Council for the Social Studies. New York: Macmill.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ชื่อ นายสุเทพ ปาลสาร
 วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต3
 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต3

2. ชื่อ นางสาวฉลาด เสริมปัญญา
 วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน (สังคมศึกษา)
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต3
 ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต3

3. ชื่อ นางพัชรา สิงห์หลง
 วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสถิติการศึกษา
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอมัธยาศิรี จังหวัดขอนแก่น
 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา

ภาคผนวก ข

แบบประเมินการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
แบบตรวจสอบความสอดคล้องข้อคำถามกับจุดประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่
ที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านให้มากที่สุดเกี่ยวกับรายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน้อย ในแต่ละรายการประเมิน และกรณารับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ในตอนท้ายของแบบประเมินนี้

ระดับที่ 1 หมายถึง น้อยที่สุด   ระดับที่ 2 หมายถึง น้อย   ระดับที่ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับที่ 4 หมายถึง มาก   ระดับที่ 5 หมายถึงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะของผู้ประเมิน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1.ความสอดคล้องของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้					
2.สาระการเรียนรู้จุดประสงค์การเรียนรู้สัมพันธ์กับความเป็นท้องถิ่น					
3.กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ได้ชัดเจน					
4.กำหนดคำอธิบายรายวิชาได้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้					
5.กำหนดผังมโนทัศน์ได้ชัดเจนสัมพันธ์กับความคิดรวบยอดในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม					
6.ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้จุดประสงค์การเรียนรู้					

ตอนที่ 2 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1.จุดประสงค์การเรียนรู้สัมพันธ์กับสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้					
2.สาระการเรียนรู้ถูกต้อง					
3.สาระการเรียนรู้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน					
4.สาระการเรียนรู้น่าสนใจ					
5.กระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้					
6.กระบวนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียน					
7.กระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
8.มีความหลากหลายในเทคนิคกิจกรรม					
9.ส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือกันเรียนรู้และทำงานร่วมกัน					
10.สื่อแหล่งความรู้ที่น่าสนใจกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้					
11.สื่อแหล่งความรู้สัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ					
12.สื่อแหล่งความรู้มีความหลากหลายเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในห้องเรียน					
13.การวัดผลประเมินผลใช้การวัดที่หลากหลายและหลายรูปแบบ					
14.การวัดผลประเมินผลนักเรียนผู้ปกครองและครูมีส่วนร่วม					
15.การวัดผลประเมินผลวัดได้ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ					
16.การวัดผลประเมินผลเครื่องมือเหมาะสมสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง					
17.การวัดผลประเมินผลใช้เกณฑ์เหมาะสม					
18.ระยะเวลามีความเหมาะสม					
19.นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
20.ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน					

ข้อเสนอแนะ.....

ลงชื่อ.....(ผู้ประเมิน)

(.....)

ตำแหน่ง.....

แบบตรวจสอบความสอดคล้องข้อคำถามกับจุดประสงค์ของผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....ตำแหน่ง.....โรงเรียน.....

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องวงเวียนน้อยเมืองน้อย ที่แนบมาให้ว่าวัดได้ตรงกับจุดประสงค์
การเรียนรู้หรือไม่โดยให้กาเครื่องหมาย(/)ในช่อง

+ 1 ถ้าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์

0 ถ้าไม่แน่ใจหรือตัดสินไม่ได้

-1 ถ้าข้อคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงจุดประสงค์

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อคำถาม ข้อที่	วัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือไม่			ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ
		+ 1	0	-1	
1.บอกลักษณะเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของ อำเภอเวียงน้อยได้	1-4				
2.สามารถอธิบายถึงสภาพแวดล้อม ทางภูมิศาสตร์ของอำเภอเวียงน้อย ได้	5-13				
3.อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของ สิ่งแวดล้อมกับการดำเนินชีวิตของ ประชากรในท้องถิ่นอำเภอเวียงน้อย ได้	14-18				
4.มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ และวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง	19-22				
5.สามารถนำระบบและวิธีการของ เศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้กับ ชีวิตประจำวัน	23-25				

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อคำถาม ข้อที่	วัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือไม่			ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ
		+ 1	0	-1	
6.เห็นคุณค่าและความสำคัญของ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	26-27				
7.นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญ ข้าวชาวอำเภอเวียงน้อย	28-30				
8.บอกวิธีการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ ประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญ ข้าวชาวอำเภอเวียงน้อยได้	31-32				
9.มีส่วนร่วมในงานประเพณีบุญคุณ ลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอเวียงน้อย	33-34				
10.เห็นคุณค่าและความสำคัญของ งานประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าว ชาวอำเภอเวียงน้อย	35-36				
11.เพื่อให้ให้นักเรียนตระหนักและเห็น คุณค่าในความสำเร็จของงาน ประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวชาว อำเภอเวียงน้อย	37-38				
12.บอกความหมายของการอนุรักษ์ มรดกของท้องถิ่นได้	39-40				
13.กำหนดวิธีการอนุรักษ์ส่งเสริม มรดกของท้องถิ่นอำเภอเวียงน้อยได้	41-42				

จุดประสงค์การเรียนรู้	ข้อความถาม ข้อที่	วัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือไม่			ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ
		+ 1	0	-1	
14.อภิปรายถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการอนุรักษ์มรดก ของท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อยได้	43-44				
15.ระบุแนวทางในการปฏิบัติตน เป็นคนดีมีคุณธรรมของตนเองและ บุคคลอื่นที่มีศักยภาพในการทำ ประโยชน์ให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น ได้	45-46				
16.ปฏิบัติตนเป็นคนดีมีคุณธรรม และชื่นชมยกย่องบุคคลอื่นที่มี ศักยภาพในการทำประโยชน์ให้แก่ ชุมชนและท้องถิ่น	47-48				
17.ตระหนักถึงคุณค่าในความเป็น คนดีมีคุณธรรมจริยธรรมของ ตนเองและบุคคลอื่น	49-50				

ลงชื่อ.....ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

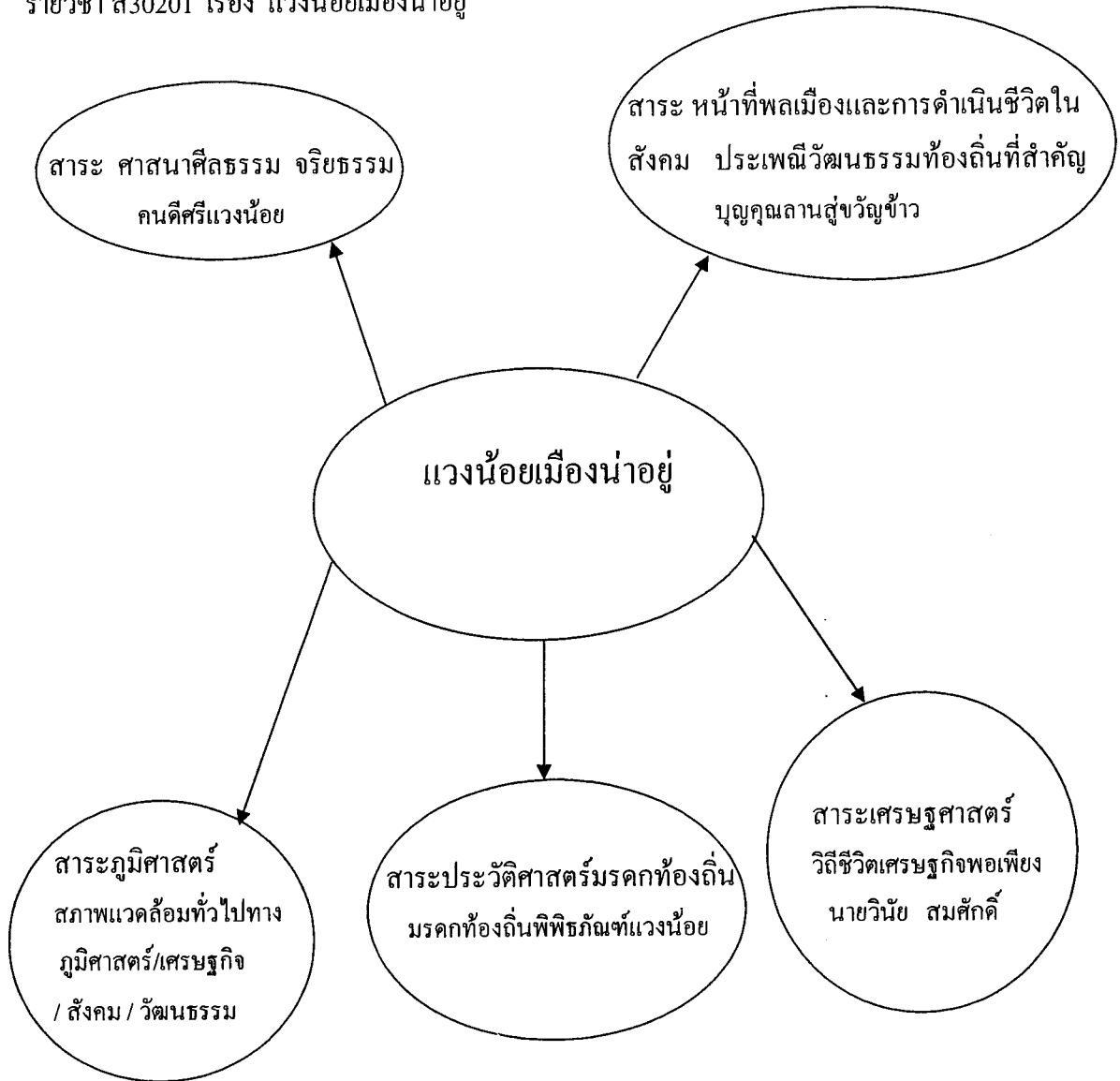
ตำแหน่ง.....

วันที่ประเมิน.....

ภาคผนวก ค

แผนการจัดการเรียนรู้

ผังมโนทัศน์การจัดกิจกรรมบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม
รายวิชา ส30201 เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่

ตาราง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนที่คาดหวังสาระการเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้สื่อ และแหล่งเรียนรู้การวัดประเมินผลเวลาเรียนรายวิชา ส30201 สังคมศึกษาแวงน้อยเมืองนำอยู่ กลุ่ม สาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 แผนการจัดการ เรียนรู้ เวลาเรียน 12 ชั่วโมง

แผนการ เรียนรู้ที่	จุดประสงค์การ เรียนรู้	สาระการ เรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและ แหล่ง เรียนรู้	การวัดและ ประเมินผล
1 เรื่อง สภาพแวดล้อม ทางภูมิศาสตร์ อำเภอแวงน้อย เวลาเรียน 2 ชั่วโมง	1.เพื่อให้มีความ รู้ความเข้าใจเกี่ยว กับสภาพแวดล้อม ทางภูมิศาสตร์ของ อำเภอแวงน้อย 2.อธิบายถึงสภาพ แวดล้อมทางภูมิ ศาสตร์ของอำเภอ แวงน้อยได้ 2 เห็น คุณค่าเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของ สิ่งแวดล้อมทาง กายภาพกับการ ดำเนินชีวิตของ ประชากรใน ท้องถิ่นอำเภอแวง น้อย	-ที่ตั้ง -อาณาเขต ติดต่อ -ลักษณะภูมิ ประเทศ -ลักษณะภูมิ อากาศ -ทรัพยากร ธรรมชาติ -การประกอบ อาชีพ -ลักษณะสิ่ง แวดล้อมทาง สังคมและ วัฒนธรรมและ ประชากร	-นำเข้าสู่บทเรียน ด้วยคำขวัญ -อภิปรายซักถาม -ทดสอบก่อน เรียน แบ่งกลุ่ม ศึกษา -ชมเอกสารสืบค้น ข้อมูลในท้องถิ่นที่ ส่วนราชการจัดทำ ไว้ -ศึกษารวบรวม ข้อมูลในแหล่ง เรียนรู้ห้องสมุด โรงเรียน -นำเสนอผลงาน -ทำแบบทดสอบ หลังเรียน	คำขวัญอำเภอ แวงน้อย คำถาม แผนที่อำเภอ แวงน้อย เอกสารจาก ส่วนราชการ ในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด โรงเรียน	สังเกตการณ์ ตอบคำถาม ความร่วมมือ ในการทำงาน กลุ่ม การ นำเสนอ แบบฝึกหัด

แผนการเรียนรู้ที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
2 เรื่อง ประเพณีบุญ คุณลานสู่ขวัญ ข้าวชาวอำเภอ เวียง เวียง เวลาเรียน 3 ชั่วโมง	1.เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอเวียงน้อย 2.นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีบุญคุณลานของอำเภอเวียงน้อย 3.เห็นคุณค่าและความสำคัญของงานบุญประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอเวียงน้อย	-ความเป็นมา -ความสำคัญ -ขั้นตอนของประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าว -ความสำคัญของประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวต่อวิถีชีวิตชุมชน	-แบบทดสอบก่อนเรียน -ดูรูปภาพ/วีซีดี -แสดงความความคิดเห็น -นักเรียนแบ่งกลุ่ม -วางแผน -เข้าร่วมกิจกรรมงานประเพณีบุญคุณลาน -ศึกษารูปแบบบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรม -นำเสนอ/สรุป -แบบทดสอบหลังเรียน	-วีซีดีเกี่ยวกับประเพณีไทย -ภาพงานประเพณีต่าง ๆ -งานประเพณีบุญคุณลาน -สมุดบันทึก -ป้ายนิเทศ	สังเกตพฤติกรรมการตอบคำถาม การอภิปราย ตรวจบันทึก การนำเสนอ งาน การจัดป้ายนิเทศ

แผนการเรียนรู้ที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
3 เรื่อง วิถีชีวิต เศรษฐกิจ พอเพียง นายวินัย สมศักดิ์ เวลาเรียน 3 ชั่วโมง	1.บอกประวัติของ นายวินัย สมศักดิ์ได้ 2.สามารถวิเคราะห์ หลักในการดำเนิน ชีวิตของตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของ เกษตรกรดีเด่น แห่งชาติ นายวินัย สมศักดิ์ได้ 3.เพื่อให้ นักเรียน เห็นถึงคุณค่าและ ความสำคัญของ ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง	-ประวัติ และผลงาน ของนายวินัย สมศักดิ์ -การดำเนินชีวิต ตามหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง นายวินัย สมศักดิ์ -ความหมายและ ความเป็นมาของ หลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง -ระบบและวิธีการ ของเศรษฐกิจ พอเพียง -การนำหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง ไปปรับใช้	-แบบทดสอบ ก่อนเรียน -คู่มือ -สนทนา ซักถาม -ศึกษาชีวิต เกษตรกรดีเด่น แห่งชาติชาว เวียงน้อย นายวินัย สมศักดิ์ -ศึกษาใบความ รู้ -ทำใบงาน -อภิปราย สรุปผล -ทำแบบฝึกหัด ท้ายแผนการ จัดการเรียนรู้ -แบบทดสอบ หลังเรียน	วีซีดี แหล่งเรียนรู้ ฟาร์ม เกษตรกรดีเด่น นายวินัย สมศักดิ์ สมุดบันทึก ใบความรู้ ใบงาน บัตรกำหนด งานกล่อง ถ่ายภาพ กระดาษรูป อินเทอร์เน็ต	สังเกต พฤติกรรม นักเรียน รายบุคคล ประเมิน กระบวนการ กลุ่ม ประเมินผล งานกลุ่ม แบบฝึกหัด ท้ายแผนการ จัดการ เรียนรู้

แผนการเรียนรูที่	จุดประสงค์การเรียนรู	สาระการเรียนรู	กิจกรรมการเรียนรู	สื่อและแหล่งเรียนรู	การวัดและประเมินผล
4 เรื่อง มรดกของ ท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ สถานอำเภอ แวงน้อย เวลาเรียน 2 ชั่วโมง	1.บอกความหมาย ของการอนุรักษ์ มรดกของท้องถิ่นได้ 2.สามารถกำหนด วิธีการอนุรักษ์มรดก ท้องถิ่นได้ 3.ปฏิบัติงานการ อนุรักษ์มรดกของ ท้องถิ่นได้ 4.เห็นคุณค่าและ ตระหนักใน ความสำคัญของการ อนุรักษ์มรดกของ ท้องถิ่น	-พิพิธภัณฑ์ สถานอำเภอ แวงน้อย -การอนุรักษ์ มรดกท้องถิ่น	-แบบทดสอบ ก่อนเรียน -ภาพประเภท ศิลปวัตถุโบราณ -สนทนาซักถาม -แบ่งกลุ่ม -ศึกษาแหล่ง เรียนรูพิพิธภัณฑ์ ท้องถิ่น -กิจกรรมการสืบ ค้นรวบรวมข้อมูล -นำเสนอ อภิปราย -สรุป -รายงาน -ทดสอบหลังเรียน	ตัวอย่างของ จริงประเภท วัตถุโบราณ พิพิธภัณฑ์ สถานอำเภอ แวงน้อยบัตร กำหนดงาน สมุดบันทึก รายงาน	สังเกต พฤติกรรม นักเรียนการ ตอบคำถาม ตรวจรายงาน การนำเสนอ การอภิปราย ทศ สอบย่อย

แผนการเรียนรู้ที่	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
5 คนดีศรีแวง น้อย เวลาเรียน 3 ชั่วโมง	1. สืบค้นประวัติ ของคนดีของ อำเภอแวงน้อยได้ 2. วิเคราะห์คุณ ความดีที่เป็น แบบอย่างของคน ดีของชาวแวงน้อย 3. สามารถ เลือกสรรคุณธรรม ความดีที่เป็น แบบอย่างของคน ดีชาวแวงน้อยมา ปรับใช้ในการ ดำเนินชีวิตได้	- หลวงปู่พรต วิธานพระ 5 แผ่นดิน - กำนันลี เกิดศักดิ์ - พ่อทัศน์ กระจยอม ปราชญ์ชาวบ้าน อำเภอแวงน้อย	- แบบทดสอบ ก่อนเรียน - สวดมนต์ไหว้ พระทำสมาธิ - ดูภาพ - แบ่งกลุ่ม นักเรียน - กำหนดแหล่ง เรียนรู้ - วางแผนออก ศึกษาแหล่ง เรียนรู้ - สืบค้นรวบรวม ข้อมูล - นำเสนองาน - ทำแบบฝึกหัด - แบบทดสอบ หลังเรียน	- บทสวดมนต์ - ภาพพระอริย สงฆ์ - ภาพบุคคล สำคัญของประเทศ - แหล่งเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนอำเภอแวง น้อย	- สังเกต พฤติกรรม นักเรียน การแสดงความ คิดเห็น การตอบคำถาม การนำเสนองาน - ตรวจ แบบฝึกหัดท้าย แผนการจัดการ เรียนรู้ - ทำแบบทดสอบ ก่อนเรียนและ หลังเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

รายวิชา ส 30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย

เวลา 12 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของอำเภอแวงน้อย เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

อำเภอแวงน้อย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดขอนแก่น อยู่ห่างตัวจากจังหวัดขอนแก่น 97 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 283.604 ตารางกิโลเมตร มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบทางตอนใต้ และที่ราบลูกฟูกทางตอนเหนือ สภาพภูมิอากาศค่อนข้างแห้งแล้งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญคือ ป่าภูถ้ำ มีแม่น้ำชีไหลผ่าน แหล่งน้ำขนาดใหญ่คือบึงละหานนา และมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์อำเภอแวงน้อยแล้ว นักเรียนสามารถ

2.1 บอกลักษณะเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของอำเภอแวงน้อยได้

2.2 สามารถอธิบายถึงประวัติความเป็นมาของอำเภอแวงน้อยได้

2.3 อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมกับการดำเนินชีวิตของประชากรใน

ท้องถิ่นอำเภอแวงน้อยได้

3. สาระการเรียนรู้

สภาพทั่วไปของอำเภอแวงน้อย

- ที่ตั้ง
- ลักษณะภูมิประเทศ/สภาพภูมิอากาศ
- อาณาเขต
- การแบ่งเขตการปกครอง
- ลักษณะทางเศรษฐกิจ
- การศึกษา/ศาสนา
- วัฒนธรรมประเพณี

ประวัติของอำเภอแวงน้อย

- ประวัติของอำเภอแวงน้อย
- อำเภอแวงน้อยสมัยก่อนประวัติศาสตร์
- อำเภอแวงน้อยสมัยประวัติศาสตร์

4.กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ขั้นนำเสนอและรับรู้ (ชั่วโมงที่ 1)

4.1.1 นักเรียนเรียงคำขวัญของอำเภอแวงน้อยจากแถบประโยคที่คละกันไว้ดังต่อไปนี้

แวงน้อยงามน้ำใจดี	พ่อหมื่นสีหลักเมือง	ลือเลื่องปลาบึงละหาน
ตำนานเก่าหินภูถ้ำ	ไหลลึกลำน้ำซำเข็น	ธรรมมะเด่นหลวงปู่พรต
ทุ่งเขียวสดไร่นาสวนผสม		

คำขวัญอำเภอแวงน้อย

แวงน้อยงามน้ำใจดี

พ่อหมื่นสีหลักเมือง

ลือเลื่องปลาบึงละหาน

ตำนานเก่าหินภูถ้ำ

ไหลลึกลำน้ำซำเข็น

ธรรมมะเด่นหลวงปู่พรต

ทุ่งเขียวสดไร่นาสวนผสม

4.1.2 ให้นักเรียนอ่านออกเสียงคำขวัญของอำเภอแวงน้อย

4.1.3 ให้นักเรียนตอบคำถามดังนี้

- 1) คำขวัญของอำเภอแวงน้อยกล่าวถึงสิ่งใดบ้าง
- 2) จากคำขวัญของอำเภอแวงน้อยนักเรียนประทับใจวรรคใดมากที่สุด เพราะเหตุใด
- 3) ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

4.2 ขั้นวางแผน

4.2.1 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆละ 6 คน โดยมีกติกาว่าในแต่ละกลุ่มจะต้องมีสมาชิกเป็นนักเรียนหญิงไม่เกิน 3 คนและไม่น้อยกว่า 2 คน

4.2.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม พร้อมแบ่งหน้าที่และกำหนดบทบาทให้สมาชิกภายในกลุ่ม

4.2.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนร่วมกันศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสภาพทั่วไปของอำเภอเวียงน้อยโดยใช้แหล่งเรียนรู้ห้องสมุดโรงเรียนเวียงน้อยศึกษา

4.2.4 ครูผู้สอนติดต่อกับครูบรรณารักษ์ขอใช้ห้องสมุด และยืมสื่อประเภทเอกสารตำราเกี่ยวกับเรื่องของอำเภอเวียงน้อยจากภายนอกโรงเรียนเช่น หน่วยงานพัฒนาการอำเภอ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเวียงน้อย สภาวัฒนธรรมอำเภอเวียงน้อย และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำเภอเวียงน้อยที่มีอยู่ภายในห้องสมุด ตลอดจนอินเทอร์เน็ตเพื่อการสืบค้นภายในห้องสมุดให้นักเรียนได้สืบค้น

4.3 ขั้นดำเนินการ

4.3.1 ครูนำนักเรียนเข้าแหล่งเรียนรู้ห้องสมุด โรงเรียนเวียงน้อยศึกษาให้นักเรียนค้นคว้าเอกสารที่ครูเตรียมไว้ในเรื่องสภาพทั่วไปของอำเภอเวียงน้อยอย่างน้อย 5 เล่ม ดังนี้

- 1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. คู่มือท่องเที่ยวขอนแก่น.(เอกสารเผยแพร่)
- 2) พัฒนาการอำเภอ. ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอเวียงน้อย.(เอกสารเผยแพร่)
- 3) วิชาการ,กรม.ขอนแก่น เมืองเสียงแคนดอกคูณ.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2544
- 4) วิโรจน์ มังคละมณี และคณะ.ขอนแก่นแก่นอีสาน. โรงพิมพ์ประสานมิตรจำกัด,2549
- 5) ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเวียงน้อย.ข้อมูลทั่วไปจำนวนตำบลหมู่บ้านอำเภอเวียงน้อย.(เอกสารรายงาน)

4.3.2 นักเรียนศึกษาความรู้จากหนังสือ-เอกสาร-อินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ <http://www.google.co.th> จากแหล่งเรียนรู้ในห้องสมุด แล้วทำใบงานที่ 1 เรื่องสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์อำเภอเวียงน้อยโดยต้องศึกษาจากหนังสือหรือเอกสารไม่น้อยกว่า 3 เล่ม ต่อ 1 ใบงาน

4.4 ขั้นสรุป (ชั่วโมงที่ 2)

4.4.1 ครูสุ่มนักเรียนตัวแทนของแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอใบงานที่ได้หน้าชั้นเรียน แต่ละใบงานเปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่นแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

4.4.2 ครูอธิบายเพิ่มเติมข้อสรุปที่ได้ของนักเรียนให้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่งและเน้นย้ำส่วนที่เป็นสาระสำคัญ

4.2.3 ครูสรุปโดยให้นักเรียนดูภาพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอเวียงน้อยที่สำคัญได้แก่ แม่น้ำชี บึงละหานนา ป่าภูถ้ำ ฯ

4.5 ขั้นวัดและประเมินผล

- 4.5.1 นักเรียนทำแบบฝึกหัด จำนวน 5 ข้อ
- 4.5.2 ตรวจสอบค่านักเรียนที่บันทึกข้อมูลอำเภอเวียงน้อย
- 4.5.3 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

5.สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

- 5.1.1 แดบประโยคคำขวัญอำเภอเวียงน้อย
- 5.1.2 หนังสือเอกสารสำหรับการศึกษาค้นคว้า
  - 1) การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.คู่มือท่องเที่ยวขอนแก่น.(เอกสารเผยแพร่)
  - 2) พัฒนาการอำเภอ.ข้อมูลท้องถิ่นอำเภอเวียงน้อย.(เอกสารเผยแพร่)
  - 3) วิชาการ,กรม.ขอนแก่น เมืองเสียงแคนดอกกุหลาบ.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2544.
  - 4) วิโรจน์ มังคละมณีและคณะ.ขอนแก่นแก่นอีสาน. โรงพิมพ์ประสานมิตร จำกัด,2549.
  - 6) ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเวียงน้อย.ข้อมูลทั่วไปจำนวนตำบลหมู่บ้านอำเภอเวียงน้อย.(เอกสารรายงาน ,2550)

5.1.3 ปราชญ์ผู้รู้เกี่ยวกับเกี่ยวกับสภาพทั่วไป อาณาเขตพื้นที่ ภูมิอากาศของอำเภอเวียง

น้อย

- 5.1.4 อินเทอร์เน็ตเว็บไซต์ [http:// www.google.co.th](http://www.google.co.th)
- 5.1.5 ใบความรู้ที่ 1 เรื่องสภาพทั่วไปของอำเภอเวียงน้อย
- 5.1.6 ใบความรู้ที่ 2 ประวัติศาสตร์ของอำเภอเวียงน้อย
- 5.1.7 ภาพถ่ายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอเวียงน้อย
- 5.1.8 แบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

6.การวัดผลและประเมินผล

- 6.1 สังเกตพฤติกรรมกระบวนการกลุ่ม/ผลงานกลุ่ม
  - การตอบคำถาม
  - การร่วมแสดงความคิดเห็น
  - การนำเสนอผลงาน ใบงานที่ 1 เรื่องสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์

8.บันทึกเพิ่มเติมหลังการจัดกิจกรรม

8.1 จุดเด่นของกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8.2 ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8.3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม

(นายอนันท์ เจียวสี)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง สภาพทั่วไปของอำเภอเวียงน้อย

ที่ตั้ง ของอำเภอเวียงน้อย ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจังหวัดขอนแก่น อยู่ห่างจากตัวจังหวัดขอนแก่น 97 กิโลเมตร โดยแยกจากอำเภอพลไปทางทิศตะวันตก 22 กิโลเมตรมีเนื้อที่ 283.604 ตารางกิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของอำเภอเวียงน้อยมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางน้อยกว่า 180 – 220 เมตร สภาพเป็นที่ราบและที่ดอน มีความลาดชัน 0 – 2 เปอร์เซ็นต์ ความสูงของพื้นที่จะค่อยๆเพิ่มจากทางด้านทิศตะวันตกและมีความลาดเอียงจากทิศเหนือลงมาจากทางทิศใต้ ทางด้านทิศเหนือ และทิศตะวันตกเฉียงเหนือมีสภาพเป็นลูกคลื่นลอนตื้น บางส่วนเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ป่าภูถ้ำ และภูระงำ เป็นเนินเขาเตี้ยๆ ตามลักษณะภูมิประเทศของอำเภอเวียงน้อย แบ่งออกได้ 2 บริเวณดังนี้

1.บริเวณพื้นที่ค่อนข้างราบลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นที่ซึ่งมีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางอยู่บริเวณตอนกลางของพื้นที่อำเภอ พาดผ่านทางทิศตะวันออกและทิศใต้พื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณ ตำบลเวียงน้อย ตำบลก้านเหลือง ตำบลทางขวาง และตำบลท่าวัด พื้นที่ดังกล่าวเกษตรกร

ใช้ในการทำนาเป็นส่วนใหญ่ จะมีพื้นที่ทำไร่และไม้ผลเพียงเล็กน้อยที่ราบทางตอนใต้สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายบางพื้นที่มีสภาพดินเค็ม

2.บริเวณลูกคลื่นลอนตื้นเป็นพื้นที่ส่วนน้อยของอำเภอเวียงน้อย อยู่ทางทิศเหนือและทิศตะวันตกของอำเภอ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางเฉลี่ย 180 – 220 เมตร พื้นที่เป็นลักษณะลูกคลื่นลอนตื้น (นาสลับไร่) ส่วนพื้นที่ดอน(ลูกคลื่น) เกษตรกรใช้ประโยชน์ในการปลูกพืชไร่และไม้ผลขึ้นต้นได้แก่ มันสำปะหลัง ปอแก้ว อ้อย ไม้ผลได้แก่ มะม่วง ขนุน น้อยหน่า พื้นที่ลุ่มซึ่งมีพื้นที่ส่วนน้อยเกษตรกรใช้ประโยชน์ในการทำนา พื้นที่ดังกล่าวอยู่บริเวณตำบลท่านางแนว ตำบลละหานนา และตำบลเวียงน้อยบางส่วน ที่ราบลูกฟูกทางตอนเหนือ สภาพดินเป็นดินทรายมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ส่วนทางด้านทิศตะวันตกและทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำชีไหลผ่าน สภาพอากาศแล้งจัดในฤดูแล้งฤดูฝนมีปริมาณน้ำฝนค่อนข้างน้อยและหนาวเย็นในฤดูหนาว สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่สำคัญคือ ป่าภูถ้ำ บึงละหานนาซึ่งเป็นบึงธรรมชาติ อยู่ในตำบลละหานนามีอาณาเขตติดต่อ 3 อำเภอ ระหว่างอำเภอเวียงน้อยกับอำเภอเวียงใหญ่ และอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่ประมาณ 4,000 ไร่ ความลึกโดยเฉลี่ย 1.50 เมตร เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญทางการเกษตร แม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านตามแนวแบ่งเขตระหว่างอำเภอเวียงน้อยกับอำเภอคอน

สวรรค จังหวัดชัยภูมิคือแม่น้ำชีมีน้ำไหลตลอดปี ช่วงระยะทางที่ไหลผ่านอำเภอเวียงน้อย ประมาณ 10 กิโลเมตร ทรัพยากรธรรมชาติมีการสำรวจพบแหล่งน้ำมันดิบแต่ไม่ทราบปริมาณสำรองที่แน่นอน

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดกับเขตอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ทิศใต้ ติดกับเขตอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดกับเขตอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น

ทิศตะวันตก ติดกับอำเภอกอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ

ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ติดกับเขตอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา

พื้นที่ป่า สภาพป่าไม้ของอำเภอเวียงน้อย สภาพป่าที่อุดมสมบูรณ์จะเหลือเพียง บริเวณป่าภูถ้าภูระงำเท่านั้นส่วนที่อื่นจะเป็นสภาพป่าเสื่อมโทรม ต้นไม้ใหญ่ไม่ค่อยมี เนื่องจากชาวบ้านลักลอบตัด หน้าแล้ง จะเกิดไฟไหม้ประจำ

อุณหภูมิต และปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบ 10 ปี คือตั้งแต่ปี พ.ศ.2538-2549 จากข้อมูลสำนักงานเกษตรอำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น มีอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.3 องศาเซลเซียสและมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,254.6 มิลลิเมตร

เขตพื้นที่การปกครอง

อำเภอเวียงน้อยมีเขตพื้นที่การปกครองเป็น 6 ตำบลคือ ตำบลเวียงน้อย ตำบลท่าวัด ตำบลก้านเหลือง ตำบลท่านางแนว ตำบลสะพานนา และตำบลทางขวาง และมีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 74 หมู่บ้าน จำนวนประชากร 40,847 คน ความหนาแน่นประชากร 117 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 8,327 ครัวเรือน

ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ประชากรอำเภอเวียงน้อยส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมซึ่งมีพื้นที่ทำการเกษตรถึง 144,774 ไร่ ประกอบด้วยดังนี้

1.พื้นที่นา	121,377	ไร่
2.พื้นที่ไร่	9,937	ไร่
3.พื้นที่สวน	3,940	ไร่
4.พื้นที่เลี้ยงสัตว์	9,520	ไร่
5.พื้นที่ประมง	-	ไร่

- กลุ่มอาชีพอาชีพและกลุ่มส่งเสริมการออมทรัพย์ 74 กลุ่ม

- กองทุนหมู่บ้าน 73 กองทุน มีสมาชิกทั้งหมด 7,650 คน

- ร้านค้าพาณิชย์ 425 แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก อุตสาหกรรมครัวเรือน 110 แห่ง

การคมนาคม

-ทางหลวงจังหวัดสาย 2065 ระหว่างอำเภอพล จังหวัดชัยภูมิ โดยเริ่มต้นจากอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ผ่านอำเภอเวียงน้อย (กิโลเมตรที่ 22) ไปอำเภอคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ ระยะทาง 44 กิโลเมตร เป็นถนนยางแอสฟัลต์ตลอดสาย

-ถนน ร.พ.ช.เชื่อมระหว่างอำเภอเวียงน้อย กับอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ระยะทาง 19 กิโลเมตร (แยกจากสายเมืองพล-ชัยภูมิ)เป็นถนนยางแอสฟัลต์ตลอดสาย

-ถนนเชื่อมระหว่างตำบล หมู่บ้านต่างๆ มีถนนเชื่อมระหว่างตำบลหมู่บ้านต่างๆ ในพื้นที่เป็นถนนยางแอสฟัลต์ ถนนคอนกรีต และถนนลูกรัง สามารถเข้าออกได้ตลอดฤดูกาล

สาธารณูปโภคและบริการของรัฐ

ไปรษณีย์	1	แห่ง
ประปาของเทศบาล	1	แห่ง
ชุมสายโทรศัพท์	1	แห่ง
ธนาคาร	1	แห่ง
สำนักงานบริการไฟฟ้า	1	แห่ง
โรงพยาบาล	1	แห่ง
สถานีอนามัยประจำตำบล	6	แห่ง
สถานีตำรวจ	1	แห่ง

การศึกษา/ศาสนา

การศึกษา

ปัจจุบันประชากรของอำเภอเวียงน้อยส่วนใหญ่จบการศึกษาภาคบังคับ และมีสถานศึกษาระดับต่าง ๆ กระจายอยู่ตามหมู่บ้านและตำบลต่าง ๆ ดังนี้

1.ระดับอนุบาล	มี	4	แห่ง
2.ระดับประถมศึกษา	มี	35	แห่ง
3.ระดับมัธยมศึกษา	มี	3	แห่ง

ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีการนับถือศาสนาอื่น ๆ บ้างเล็กน้อย มีวัดในพุทธศาสนาจำนวน 53 วัด ประชากรส่วนใหญ่จะใช้วัดและสำนักสงฆ์เป็นศูนย์กลางในการบำเพ็ญการกุศลและงานประเพณี แต่ละหมู่บ้าน และตำบล

วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

ชาวอำเภอเวียงน้อยยังยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั้งเดิมของชาวอีสานเป็นส่วนสำคัญของชีวิต ตามฮีตสิบสองเป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของท้องถิ่น โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน ฮีตสิบสองของอำเภอเวียงน้อยมีดังนี้

เดือนอ้ายหรือเดือนเจียง	บุญเข้ากรรม
เดือนยี่	บุญคูณลาน
เดือนสาม	บุญข้าวจี่
เดือนสี่	บุญพระเวสสันดร
เดือนห้า	บุญสงกรานต์
เดือนหก	บุญบั้งไฟ
เดือนเจ็ด	บุญเลี้ยงผีปู่ตา มเหศักดิ์ หลักเมือง เทวดา อารักษ์
เดือนแปด	บุญเข้าพรรษา
เดือนเก้า	บุญข้าวประดับดิน
เดือนสิบ	บุญข้าวสาก
เดือนสิบเอ็ด	บุญออกพรรษา
เดือนสิบสอง	บุญกฐิน

อำเภอเวียงน้อยเป็นอำเภอที่มีประวัติความเป็นมายาวนานชุมชนได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงปรับตัวให้เข้ากับสภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาตลอดมีการสังสมภูมิปัญญาในเรื่องต่างๆ ซึ่งปรากฏให้เห็นชัดเจนในปัจจุบัน มีการพึ่งพาตนเอง ในการทำมาหากินมีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็ง เพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืนและไร่นาสวนผสม เกษตรทฤษฎีใหม่ตามปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง มีปราชญ์ชาวบ้านตลอดจนผู้ทรงภูมิรู้หลายท่านที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละสาขาหลากหลายสามารถเป็นแบบอย่างและเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ ให้แก่ชุมชนเวียงน้อย และชุมชนอื่นๆ อีกด้วย

ที่มา : ข้อมูลท้องถิ่นจากศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนอำเภอเวียงน้อย (2550)

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง ประวัติศาสตร์ของอำเภอเวียงน้อย

ประวัติของอำเภอเวียงน้อย

ที่ตั้งของอำเภอเวียงน้อยเดิมเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ตั้งอยู่ริมหนองน้ำมีต้นแขวง (ลักษณะคล้ายต้นกก) ขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงให้ชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “หมู่บ้านเวียงน้อย” ในเวลาหลายสิบปีได้เปลี่ยนสภาพจากหมู่บ้านเล็กๆ เป็นหมู่บ้านใหญ่เป็นศูนย์กลางของหมู่บ้านต่างๆ เมื่อปี พ.ศ. 2441 กระทรวงมหาดไทยยกฐานะบ้านเวียงน้อย “เป็นตำบลเวียงน้อย” อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอพล เมื่อครั้งยังเป็นตำบลเวียงน้อย การคมนาคมไม่สะดวกประกอบกับภูมิประเทศเป็นป่ารกทำให้มีโจรผู้ร้ายชุกชุม เมื่อเกิดปัญหาหรือมีคดีเกิดขึ้นการจะไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองเป็นไปด้วยความลำบากลำบากไม่ทันต่อเหตุการณ์ กระทรวงมหาดไทยจึงยกฐานะขึ้นเป็น “กิ่งอำเภอเวียงน้อย” ในปี พ.ศ. 2514 ตั้งอยู่ บ้านโคกสี ห่างจากบ้านเวียงน้อยไปทางทิศตะวันตก 2 กิโลเมตรต่อมาบ้านโคกสีได้แยกหมู่บ้านออกอีก 1 หมู่บ้านคือบ้านศรีเมือง หมู่ที่ 12 (ตำบลเวียงน้อยปัจจุบัน) โดยมีนายเคน ไทน้อยได้บริจาคที่ดินเพื่อก่อตั้งที่ว่าการอำเภอเวียงน้อย และสถานีตำรวจภูธรอำเภอเวียงน้อย นับตั้งแต่ได้ยกฐานะเป็น “กิ่งอำเภอเวียงน้อย” ทำให้การบริหารราชการคล่องตัวมากขึ้นการดำเนินการต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ต่อมากระทรวงมหาดไทยมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะจาก “กิ่งอำเภอเวียงน้อย” เป็นอำเภอเวียงน้อย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2518

อำเภอเวียงน้อยเป็นอำเภอที่มีประวัติความเป็นมายาวนานชุมชนได้มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงปรับตัวให้เข้ากับสภาพต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาตลอดมีการส่งเสริมปัญหาในเรื่องต่างๆ ซึ่งปรากฏให้เห็นชัดเจนในปัจจุบัน มีการพึ่งพาตนเอง การทำมาหากินมีการรวมกลุ่มอย่างเข้มแข็งเพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะแนวทางเกษตรกรรมยั่งยืนและไร่นาสวนผสม เกษตรทฤษฎีใหม่ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีภูมิปัญญาชาวบ้านหลายคนที่สามารถเป็นแบบอย่างและเป็นผู้เผยแพร่แก่ชุมชนเวียงน้อยเองและยังเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนอื่นอีกด้วย

อำเภอเวียงน้อยสมัยก่อนประวัติศาสตร์

แหล่งโบราณคดีบ้านห้วยคา ตำบลก้านเหลือง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น ตั้งอยู่บริเวณกึ่งกลางของหมู่บ้านก่อนมาทางด้านทิศใต้ มีการขุดพบกระดูกและโบราณวัตถุอื่นภายในหมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านห้วยคามีลักษณะเป็นหมู่บ้านที่มีการปลูกบ้านอยู่อาศัยชิดติดกัน ล้อมรอบด้วยทุ่งนามีลำห้วย

บะແຫບໄຫລຜ່ານທາງດ້ານທິສະວັນອອກ ສາເຫດທີ່ພົບເນື່ອງຈາກຂາວບ້ານບຸດຮຸ່ມເພື່ອທີ່ຈະສ້າງສ້າງ ໂດຍບຸດກວ້າງປະມານ 1 ເມັດ ບຸດຕຶ້ງປະມານ 1.5 ເມັດ ກໍ່ພົບວ່າມີຊີ້ນສ່ວນກະດູກແລະວັດຖຸ ໂບຣາວອື່ນໆ ປະປຸນຢູ່ໃນຊັ້ນດິນຈາກການສອບຄາມຂາວບ້ານທຣາບວ່າບຣີເວນນີ້ເຄີຍເປັນພື້ນທີ່ວາງເປລ່າ ຈນກະທັ່ງເມື່ອປະມານ 100 ປີມາແລ້ວຂາວບ້ານບາງສ່ວນມາຈາກບ້ານບະແຫບທີ່ຢູ່ໄກຄືກັນໄດ້ມາຕັ້ງ ຣກາກບຣີເວນນີ້ແລະອາສັຍມາຈົນຕໍ່ປັດຈຸບັນ

ໂບຣາວວັດຖຸທີ່ພົບໃນແຫ່ງໂບຣາວຄຣີບ້ານຮຸ່ນຮຸ່ນ ຄືໂຄຣງກະດູກມະນຸດ ຊີ້ນສ່ວນພິນກຣາມ ສັດໄວ້ ເປລືອກອ່ອຍພົບກັບເສຍກາຊະນະດິນເຜາ ລູກປັດທິນສີຂາວລັກຊະນະກຸມແບນເຈາະຮູດຣຸກກຸງ ຂະໜາດຕ່າງໆ ຊີ້ນສ່ວນກຳໄລສຳຣິດ ເສຍກາຊະນະດິນເຜາແບບປາກບານຜາຍອອກເລັກນ້ອຍ ສີນ້ຳຕາລ ສີດຳ ກາຊະນະທຣຸງຊາມອ່າງຜິວເຮັບສີນ້ຳຕາລ ກາຊະນະບາງຊີ້ນມີການຕັດແຕ່ງດ້ວຍການເຄື່ອນນ້ຳດິນສີແດງແລ້ວຂັດ ຜິວມັນ

ຈາກຂໍ້ມູນແລະຫຼັກຖານທາງໂບຣາວຄຣີທີ່ປາກກຸງ ບຣີເວນທີ່ຕັ້ງຮຸ່ນຮຸ່ນບ້ານຮຸ່ນຮຸ່ນ ມຸ່ງທີ່ 13 ດຳບລກ້ານເລືອງ ອຳເຄວແງນ້ອຍ ຈັງຫວັດຂອນແກ່ນ ນຳຈະມີມະນຸດສັມຍໂບຣາວເຂົ້າມາຕັ້ງຖິ່ນຖານ ບຣີເວນນີ້ຕັ້ງແຕ່ສັມຍກ່ອນປະຫວັດສາດຮຸ່ນຮຸ່ນສຳຣິດຫຼືອ່ຣາວ 2,500 ປີມາແລ້ວ (ເອກສາຣທາງວິຊາການ ລຳດັບທີ່6/2550 ກຸ່ມໂບຣາວຄຣີ ສຳນັກສິລປາກຣີ 9 ຂອນແກ່ນ ສຳນັກໂບຣາວຄຣີ ກຣມສິລປາກຣ ພ.ສ. 2550)

ແຫ່ງໂບຣາວຄຣີໂນນເຮັງຄຸນ ບ້ານອີໂລ ມຸ່ງທີ່ 5 ດຳບລແງນ້ອຍ ອຳເຄວແງນ້ອຍ ຈັງຫວັດ ຂອນແກ່ນ ໂນນເຮັງຄຸນພື້ນທີ່ໂດຍຮອບເປັນທຸ່ງນາ ມີລຳຮຸ່ນຮຸ່ນໄຫລຜ່ານທາງດ້ານທິດໃຕ້ຂອງເນີນດິນ ຫຼັກຖານທາງໂບຣາວຄຣີສາເຫດທີ່ພົບໂບຣາວວັດຖຸເນື່ອງຈາກໄດ້ໃຊ້ຮູບແບບໂສມາຕັກດິນເພື່ອຂາຍພື້ນທີ່ນາ ຊຶ່ງເປັນປ່າຍເນີນທາງທິສະວັນອອກ ດິນທີ່ໄດ້ກືນຳໄປຮຸ່ນຮຸ່ນທີ່ບຣີເວນອື່ນເຮັດໃຫ້ເກີດຜິວຜິວດັດຊັ້ນດິນທີ່ພົບ ໂບຣາວວັດຖຸເປັນຈຳນວນຫຼາຍໄດ້ແກ່

1.ກາຊະນະດິນເຜາບຣຸກຮຸກກະດູກມະນຸດ ເປັນກາຊະນະດິນເຜາຂອບປາກກຸມມນປ້ອດຣຸກກຸງແລ້ວ ຄ່ອຍເຮັດແຫລມລຸງມາດ້ານລ່າງ ກັນກາຊະນະເຮັດເປັນດິນກຸມແບນແຜ່ອອກໂດຍຮອບດ້ານບນມີຜາປັດຮອບ ຜິວກາຊະນະທັ່ງແບບເຮັດແລະຕັດແຕ່ງດ້ວຍລາຍກຸດປະທັບເຮັດທາບລັກຊະນະຄ້າຍຈາກກັນດັດຮຸ່ນ ມີການ ຕຣີຍມພື້ນທີ່ກ່ອນຜັງດ້ວຍການບຸດຮຸ່ມແລ້ວຄ້າຍກາຍແລ້ວຈຶ່ງວາງກາຊະນະບຣຸກຮຸກກະດູກລຸງໄປໃນແນວຕັ້ງ ພົບວ່າມີທັ່ງຜັງຄູ່ກັນ 2 ໂບແລະຜັງເຮັດໂບເຮັດໂດຍແຕ່ລະຮຸ່ນທີ່ພົບທ່າງກັນໄດ້ເກີນ 10 ເມັດ

2.ກາຊະນະດິນເຜາທຣຸງກຸ່ມກຸມຂະໜາດເລັກຂອບປາກສິ້ນຜາຍອອກເລັກນ້ອຍຕັດແຕ່ງຜິວກາຊະນະ ດ້ານນອກດ້ວຍການກຸດປະທັບລາຍເຮັດທາບ

3.ເສຍກາຊະນະດິນເຜາພົບໃນປຣີມາດທີ່ເນາແນ່ນມີຂະໜາດໃຫຍ່ແລະເນາແຜ່ໄດ້ສຸກເນື້ອດິນ ລະເຢັດໄດ້ມີເມັດກວດເຈືອປນມີທັ່ງແບບເຮັດຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ດຳ ແດງ ສົ້ມ ນ້ຳຕາລ ບາງຊີ້ນແຕ່ງດ້ວຍການ

ขัดผิวมัน บางชิ้นเคลือบน้ำดินสีแดงทั้งด้านในด้านนอก แบบตกแต่งด้วยลายจุดขีดและลายเชือก ทาบส่วนใหญ่มักมีความหนามากกว่า 1 เซนติเมตร

4. หินดู

5. ตระกรันเหล็ก

6. ก้อนดินที่ได้รับความร้อน มีร่องรอยของเส้นใยพืช คล้ายต้นหญ้าหรือฟางข้าวแทรกอยู่ในเนื้อดิน

จากข้อมูลและหลักฐานทาง โบราณคดีที่ปรากฏสันนิษฐานว่าแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ปรากฏร่องรอยการประกอบกิจกรรมของมนุษย์ตั้งแต่ช่วงสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายในช่วงยุคเหล็กราว 2,500 ปีมาแล้ว เมื่อพิจารณาจากปริมาณของ โบราณวัตถุที่พบสันนิษฐานว่าชุมชนแห่งนี้ น่าจะเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่พอสมควร และผลิตภาชนะดินเผาที่ใช้ในการบรรจุกระดูกที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวอีกแหล่งหนึ่ง

(เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 6/2552 กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 9 ขอนแก่น สำนักโบราณคดี กรมศิลปากร พ.ศ.2552)

อำเภอเวียงน้อยสมัยประวัติศาสตร์

แหล่งโบราณคดีโนนเมืองหลวง บ้านกุดจุก หมู่ 4 ตำบลเวียงน้อย อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น สภาพทั่วไปของแหล่งโบราณคดีโนนเมืองหลวง มีสภาพเป็นเนินดินขนาดค่อนข้างใหญ่ อยู่ห่างจากบ้านกุดจุกมาทางทิศเหนือประมาณ 1 กิโลเมตร มีลำห้วยโสกกระลาดไหลผ่านทางด้านทิศตะวันตก เป็นพื้นที่ทำการเกษตร สภาพดินในพื้นที่มีลักษณะเป็นดินร่วนสีน้ำตาลเทา พบเศษภาชนะกระจายทั่วไปบนพื้นผิวดิน ในบริเวณพื้นที่แหล่ง โบราณคดีโนนเมืองหลวง พบหลักฐานทางโบราณคดีหลายประเภทเช่น

1. เศษภาชนะดินเผา พบกระจายอยู่ทั่วไปบนพื้นผิวดินแสดงว่าอาจเป็นภาชนะดินเผาที่มีขนาดใหญ่ มีทั้งภาชนะเนื้อแกร่ง (stoneware) และภาชนะเนื้อดินธรรมดา (earthenware) ส่วนเศษภาชนะดินเผาแบบเนื้อหินหรือเนื้อแกร่งนั้นจะมีเนื้อดินสีเทา ผิวเรียบไม่ตกแต่งเนื้อดินสีขาว ตกแต่งด้วยการเคลือบน้ำดินสีเขียวอ่อน และเนื้อดินสีส้มเคลือบน้ำดินสีเขียวมะกอก

2. ลูกหินบด มีลักษณะเป็นแท่งทรงกระบอก ทำด้วยหินทราย ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่ที่พักสงฆ์ สุขใจธรรมแดนเมืองหลวง

3. แท่งหินทราย

4. ดินเผาไฟพบกระจายปะปนอยู่กับเศษภาชนะดินเผา

5. ก้อนตระกรันหรือชีแร่ (slag) มีลักษณะเป็นก้อนแข็งสีดำ ชาวบ้านในพื้นที่เรียกกันว่าชีเหล็ก

จากหลักฐานทางโบราณคดีที่พบสามารถนำมาพิจารณาเรื่องอายุสมัยได้คือ ชิ้นส่วนภาชนะดินเผาแบบเนื้อแกร่ง (stoneware) ที่มีการเคลือบผิวภาชนะด้วยน้ำเคลือบสีน้ำตาลดำ และสีเขียวมะกอก เนื่องจากหลักฐานประเภทนี้ เพิ่งปรากฏเมื่อเริ่มเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์แล้ว โดยในช่วงแรกสมัยวัฒนธรรมทวารวดี นิยมทำลวดลายตกแต่งภาชนะด้วยการกดประทับและปั้นแปะ และจนกระทั่งต่อมาช่วงอิทธิพลวัฒนธรรมเขมรนั้นนิยมผลิตเครื่องปั้นดินเผาชนิดเนื้อแกร่งที่มีส่วนผสมของก้อนกรวดขนาดเล็กหรือดินเชื้อในปริมาณค่อนข้างมาก และเคลือบผิวภาชนะด้วยน้ำเคลือบสีน้ำตาลดำและสีเขียวอ่อนหรือสีเขียวมะกอก แหล่งโบราณคดีโนนเมืองหลวง เป็นแหล่งที่มีการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมของมนุษย์ในสมัยประวัติศาสตร์ช่วงอิทธิพลวัฒนธรรมเขมร (เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่10/2551 กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 9 ขอนแก่น สำนักโบราณคดี กรมศิลปากรพ.ศ.2551)

ใบงานที่ 1

แผนที่อำเภอเวียงน้อย

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนแผนที่ของอำเภอเวียงน้อยแล้วลงรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ
ทั่วไปของอำเภอเวียงน้อยให้ถูกต้องพร้อมทั้งระบายสีให้สวยงาม

แบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเวียงน้อยศึกษา

เรื่อง สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของอำเภอเวียงน้อย

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง จงเติมข้อความให้สมบูรณ์

1.จงบอกที่ตั้งของอำเภอเวียงน้อย

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.ลักษณะของดินอำเภอเวียงน้อยมีสภาพอย่างไร

.....
.....
.....

3.เพราะเหตุใดอำเภอเวียงน้อยจึงจัดเป็นเขตแห้งแล้งซ้ำซาก

.....
.....
.....

4.แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอเวียงน้อยมีที่ใดบ้าง

.....
.....
.....

5.นักเรียนคิดว่าจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของอำเภอเวียงน้อยประชากรน่าจะประกอบอาชีพใดมากที่สุดเพราะเหตุใด

.....
.....
.....

6.จงบอกถึงลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวอำเภอเวียงน้อย

.....
.....
.....

7.แหล่งโบราณคดีที่พบในเขตพื้นที่ของอำเภอเวียงน้อยเป็นแหล่งโบราณคดีสมัยใดบ้าง

.....
.....
.....

8.จงระบุแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ค้นพบในเขตพื้นที่ของอำเภอเวียงน้อย

.....
.....
.....

9.แหล่งโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ของอำเภอเวียงน้อยเป็นประวัติศาสตร์สมัยใด

.....
.....
.....

10.หลักฐานชิ้นสำคัญที่บ่งบอกถึงว่ามีมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์เคยอาศัยอยู่ที่เขตอำเภอเวียงน้อย

.....
.....
.....

เฉลยแบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
เรื่อง สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของอำเภอเวียงน้อย

- .....
1. ทิศเหนือ   ติดกับเขตอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
                   ทิศใต้   ติดกับเขตอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
                   ทิศตะวันออก   ติดกับเขตอำเภอพล   จังหวัดขอนแก่น
                   ทิศตะวันตก   ติดกับอำเภอคอนสวรรค์   จังหวัดชัยภูมิ
                   ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ติดกับเขตอำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา
  2. มีลักษณะเป็นดินทรายมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
  3. เพราะเป็นเขตเงาฝนมีปริมาณน้ำฝนน้อย
  - 4.แม่น้ำชี บึงละหานนา
  - 5.คำตอบอยู่ในคุณพินิจของครู
  - 6.ชาวอำเภอเวียงน้อยยึดมั่นในจารีตและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นตามแนวทางพระพุทธศาสนา และฮีตสิบสองคองสิบสี่
  - 7.แหล่งโบราณคดี สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยประวัติศาสตร์
  8. แหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์บ้านหญ้าคา/แหล่งโบราณคดีโนนเซียงคุณ
  - 9.สมัยทวารวดี และสมัยขอม
  10. โครงกระดูกมนุษย์ ภาชนะดินเผาหลายชิ้นกทาบ เครื่องประดับทำจากหิน

...../...../.....

แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของอำเภอเวียงน้อย
กลุ่มที่.....

ที่	ชื่อ - สกุล	หัวข้อประเมิน					รวมคะแนน	สรุป	
		การร่วมกันวางแผนการทำงาน	ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมกันปรับปรุง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
รวม / เฉลี่ย									

เกณฑ์ประเมินหรือแนวทางการให้คะแนน

องค์ประกอบที่ 1 การร่วมกันวางแผนการทำงาน

- 4 หมายถึง ร่วมมือกันวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีมาก
- 3 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานเกือบครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดี
- 2 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานบ้างแต่ไม่ครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีพอควร

1 หมายถึง ร่วมมือวางแผนทำงานน้อยมากหรือไม่มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวางแผน

องค์ประกอบที่ 2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

4 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน เต็มความสามารถ พยายามแก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง และมุ่งมั่นจนงานสำเร็จ

3 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน แก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง เป็นบางครั้งและทำงานจนสำเร็จ

2 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายบ้างแต่ทำไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานรับผิดชอบเองไม่ได้ ต้องได้รับความช่วยเหลือจึงจะทำงานได้สำเร็จ

1 หมายถึง รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก ต้องควบคุม และกระตุ้นเตือนบ่อยๆ งานจะไม่สำเร็จ

องค์ประกอบที่ 3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

4 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมดีมาก

3 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ่อยครั้ง ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสม

2 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นบางครั้ง

1 หมายถึง ขาดมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นน้อยมาก ใช้คำพูดไม่เหมาะสม ทำให้บรรยากาศการทำงาน และความรู้สึกของผู้ร่วมงานไม่ดี

องค์ประกอบที่ 4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

4 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก และมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนางานเป็นสำคัญ

3 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นไม่ดี

2 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร

1 หมายถึง ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล

องค์ประกอบที่ 5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน

4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มด้วยความเต็มใจ

- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ขอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุง
แก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุปบ้าง ขอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบ
ปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มพอสมควร
- 1 หมายถึง เกือบจะไม่มีส่วนร่วมในการสรุป ขอมรับข้อสรุปของกลุ่ม
ร่วม รับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย

สรุปผลการประเมิน

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 16 - 20	ได้คุณภาพดี แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 10 - 15	ได้คุณภาพปานกลาง แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 10	ได้คุณภาพต้องปรับปรุง แสดงว่าไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบทดสอบก่อนเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่ายู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา
เรื่องสภาพทางภูมิศาสตร์อำเภอแวงน้อย

คำสั่ง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

- 1.ที่ตั้งของอำเภอแวงน้อยทางด้านทิศตะวันตกจดพื้นที่จังหวัดใด

ก. เลย	ข. ชัยภูมิ
ค. บุรีรัมย์	ง. นครราชสีมา
- 2.อำเภอแวงน้อยมีลักษณะภูมิประเทศอย่างไร

ก. ที่ลุ่มต่ำ	ข. ที่ราบลุ่ม
ค. ที่ราบสูง	ง. ที่ราบลุ่มผสมที่ราบสูง
- 3.ปัญหาทางธรรมชาติที่ชาวอำเภอแวงน้อยต้องเผชิญทุกปี

ก. น้ำท่วม	ข. พายุฤดูร้อน
ค. ภัยแล้ง	ง. การเผาไร่
- 4.อำเภอแวงน้อยมีแหล่งน้ำชั่ยอยู่ที่ใด

ก. ป่าภูถ้ำ	ข. ป่าภูกระแต
ค. โดกหล่ม	ง. บึงละหานนา
- 5.ทรัพยากรแร่ชนิดใดที่มีการค้นพบในบริเวณป่าภูถ้ำ

ก. เหล็ก	ข. แกลีนีน
ค. น้ำมัน	ง. ทองคำขาว
- 6.แหล่งหินตัดที่อยู่ใกล้เคียงกับป่าภูถ้ำเป็นหินชนิดใด

ก. หินปูน	ข. หินดินดาน
ค. หินแกรนิต	ง. หินทราย
- 7.ประเพณีใดที่ชาวแวงน้อยได้จัดกิจกรรมทุกๆปีจนเป็นงานประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่น

ก. การบวชป่า	ข. บุญคูณลาน
ค. บุญพระเวส	ง. บุญข้าวประดับดิน
- 8.ป่าธรรมชาติใดที่เป็นแหล่งทำมาหากินของชาวอำเภอแวงน้อย

ก. ป่าทาม	ข. ป่าภูระงำ
ค. ป่าภูถ้ำ	ง. ป่าภูกระแต

9.แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของอำเภอเวียงน้อยที่เก่าแก่ที่สุดมีอายุกี่ปี

ก.2,500 ปี   ข.3,000 ปี

ค.4,000 ปี   ง.5,000 ปี

10.ข้อใดคือความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

ก.เป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตของคน

ข.เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของคนเท่านั้น

ค.เป็นปัจจัยในการก่อให้เกิดมลภาวะ

ง.เป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1.ข   2.ง   3.ค   4.ก   5.ค   6.ง   7.ข   8.ค   9.ก   10.ง

แบบทดสอบหลังเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน้อย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา
เรื่องสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ของอำเภอแวงน้อย

คำสั่ง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

- แม่น้ำชีไหลผ่านทางด้านทิศใดของอำเภอแวงน้อย

ก. ทิศใต้	ข. ทิศตะวันตกเฉียงใต้
ค. ทิศตะวันออกเฉียงใต้	ง. ทิศตะวันตกเฉียงเหนือ
- ลักษณะภูมิประเทศของอำเภอแวงน้อยมีลักษณะอย่างไร

ก. เป็นที่สูง	ข. เป็นที่ราบ
ค. เป็นที่ลุ่ม	ง. เป็นที่ราบและที่ดอน
- สภาพภูมิอากาศของอำเภอแวงน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยใดเป็นสำคัญ

ก. ที่ตั้ง	ข. ลมที่พัดผ่าน
ค. ความกดอากาศ	ง. พายุหมุนเขตร้อน
- อำเภอแวงน้อยแบ่งการปกครองออกเป็นกี่ตำบล

ก. 5 ตำบล	ข. 6 ตำบล
ค. 7 ตำบล	ง. 8 ตำบล
- ชาวอำเภอแวงน้อยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร

ก. รับจ้าง	ข. เกษตรกร
ค. ค้าขาย	ง. รับราชการ
- ข้อใดคือลักษณะทางสังคมของชาวอำเภอแวงน้อย

ก. สังคมยุคใหม่	ข. สังคมเมือง
ค. สังคมเกษตรกรรม	ง. สังคมเมืองกึ่งสังคมชนบท
- แหล่งเรียนรู้สมัยก่อนประวัติศาสตร์ของอำเภอแวงน้อยคือที่ใด

ก. บ้านกุดจุก	ข. บ้านป่าเป็ง
ค. บ้านหญ้าคา	ง. บ้านแวงน้อย
- การทำลายป่าเป็นการทำลายทรัพยากรใดมากที่สุดด้วย

ก. ดิน	ข. แหล่งน้ำ
ค. อากาศ	ง. แหล่งแร่ธาตุ

9. ดินเสื่อมคุณภาพมีผลเสียต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างไร

ก. ที่อยู่อาศัยไม่เพียงพอ   ข. แหล่งแร่เสื่อมสภาพ

ค. ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ   ง. ป่าไม้และที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าถูกทำลาย

10. ปัจจุบันท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อยประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติใดที่รุนแรงที่สุด

ก. อากาศเป็นพิษ   ข. ความแห้งแล้ง

ค. ดินเสื่อมคุณภาพ   ง. ป่าไม้ถูกตัดโค่นและทำลาย

.....

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

1.ค   2.ง   3.ข   4.ก   5.ข   6.ค   7.ก   8.ข   9.ค   10.ข

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย	เวลา 12 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อย	เวลา 3 ชั่วโมง

1.สาระสำคัญ

ประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อยคือ การนำข้าวที่เก็บเกี่ยวแล้วในเดือนยี่มากองสู่ขวัญแม่โพสพเพื่อน้อมรำลึกถึงพระคุณที่เป็นธัญญาหารเลี้ยงปากเลี้ยงท้องผู้คนสร้างขวัญกำลังใจให้แก่พี่น้องเกษตรกรชาวนาให้มีความมานะอดทนในการประกอบอาชีพและได้รับความสุขความร่วมเย็นในการดำรงชีวิต

2.จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่อง ประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อยแล้ว

2.1 นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอแวงน้อย

2.2 บอกวิธีการอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ ประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอแวงน้อย

ได้

2.3 เพื่อให้ให้นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าในความสำคัญของงานประเพณีบุญคูณลานสู่

ขวัญข้าวชาวอำเภอแวงน้อย

3.สาระการเรียนรู้

- ประเพณีบุญคูณลาน

- มูลเหตุการณืทำบุญ

- พิธีการ

- ตำนานบุญคูณลาน

4.กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ช้่นนำเสนอและรับรู้ (ชั่วโมงที่ 1)

4.1.1 ครูนำวีซีดีพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญมาให้ให้นักเรียนดู

4.1.2 จาก วีซีดีให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าพระราชพิธีนี้มีความสำคัญอย่างไร

ต่อวิถีชีวิตของคนไทย

4.1.3 ให้นักเรียนดูภาพประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือตาม

สืตสิบสอง (ประเพณีสิบสองเดือนของชาวอีสาน) ที่ควรได้รับการอนุรักษ์ไว้ให้นักเรียนชม

4.1.4 นักเรียนช่วยกันเขียนผังความคิดถึงความสำคัญหรือคุณค่าของ ประเพณีท้องถิ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สมควรอนุรักษ์ไว้

4.1.5 ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่นอำเภอเวียงน้อยที่เกี่ยวข้องกับข้าวซึ่งเป็นอาหารหลักของคนไทย และเป็นอาชีพหลักของท้องถิ่นคือ ประเพณี บุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวเวียงน้อย

4.1.6 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

4.2 กำหนดจุดมุ่งหมาย

4.2.1 ครูและนักเรียนตั้งจุดมุ่งหมายร่วมกันที่จะศึกษาเกี่ยวกับประเพณีที่สำคัญของท้องถิ่นอำเภอเวียงน้อยคือประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวดังนี้

- 1) บุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอเวียงน้อยมีความเป็นมาอย่างไร
- 2) รายละเอียดของกิจกรรมประเพณีบุญคูณลานมีขั้นตอนและวิธีการ

ดำเนินการอย่างไร

3) ประโยชน์ที่ได้รับจากประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวคืออะไร

4) วิธีการอย่างไรบ้างที่จะอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีบุญคูณลานให้มี ประโยชน์และเกิดคุณค่าแก่ท้องถิ่นอย่างยาวนาน

4.2.2 ครูเสนอแนะกิจกรรมในแหล่งชุมชนเพื่อศึกษาในเรื่องประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวของอำเภอเวียงน้อยโดยการเข้าร่วมกิจกรรมงานบุญประเพณีบุญคูณลานของอำเภอเวียงน้อยซึ่งจัดขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปีซึ่งตรงกับวันพฤหัสบดีที่ 4 เดือนกุมภาพันธ์ 2553

4.2.3 ขั้นวางแผน (ชั่วโมงที่ 2)

4.3.1 นักเรียนเข้ากลุ่มโดยใช้สมาชิกกลุ่มเดิม

4.3.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่ม เลขากลุ่ม พร้อมทั้งแบ่งหน้าที่ และกำหนดบทบาทให้สมาชิกภายในกลุ่มใหม่

4.3.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปร่วมกิจกรรมงานประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวของชาวอำเภอเวียงน้อยโดยแบ่งหน้าที่ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวของอำเภอเวียงน้อยแล้วนำเสนอด้วยการเขียนเป็นรายงานตามหัวข้อดังนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาของประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าว ชาวเวียงน้อย
- 2) รายละเอียดของการจัดกิจกรรมประเพณีบุญคูณลาน
- 3) ประโยชน์ที่ได้รับจากประเพณีบุญคูณลาน
- 4) วิธีการอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีบุญคูณลาน

5) รวบรวมภาพถ่ายกิจกรรมประเพณีบุญคุณลาน

4.3.5 นักเรียนและครูร่วมกันวางระเบียบในการไปศึกษาแหล่งความรู้ในชุมชน

ดังนี้

- 1) ระเบียบวินัยในการเดินทาง
- 2) การตรงต่อเวลา
- 3) ความปลอดภัยขณะเดินทาง
- 4) มารยาทในการแสดงออกในที่ประชุมชน/การสัมภาษณ์
- 5) การแบ่งงานภายในกลุ่ม
- 6) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เช่น ปากกา สมุดบันทึก กล้องถ่ายรูป

4.4 ขั้นตอนการตามแผนงาน

4.4.1 ครุณำนักเรียนออกไปสู่แหล่งความรู้ในชุมชนพร้อมทั้งปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้โดยครูเน้นเรื่องระเบียบวินัยในการเดินทาง มารยาทการสัมภาษณ์ การตรงต่อเวลา

4.4.2 ขณะปฏิบัติงานครูมีหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษากลุ่ม โดยติดตามการปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มอย่างใกล้ชิด พร้อมให้ข้อเสนอแนะเมื่อเกิดปัญหาขณะปฏิบัติงาน

4.5 ขั้นตอนวัดและประเมินผล (ชั่วโมงที่ 3)

4.5.1 จากการเสนอผลการทำงานกลุ่มเมื่อกลับมาชั้นเรียน แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานของกลุ่มมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายอย่างหลากหลายโดยใช้ประเด็นในการนำเสนอ ดังนี้

- 1) บุญคุณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอเวียงน้อยมีความเป็นมาอย่างไร
- 2) รายละเอียดของกิจกรรมประเพณีบุญคุณลานมีขั้นตอนและวิธีการ

ดำเนินการอย่างไรพร้อมแสดงภาพประกอบ

- 3) ประโยชน์ที่ได้รับจากประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวคืออะไร
- 4) วิธีการอย่างไรบ้างที่จะอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีบุญคุณลานให้มี

ประโยชน์และเกิดคุณค่าแก่ท้องถิ่นอย่างยาวนาน

5) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้ว่า ได้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวของชาวเวียงน้อยอะไรบ้าง มีปัญหาและอุปสรรค อะไรบ้างไม่เกิน

5 บรรทัด

4.5.2 นำผลงานของแต่ละกลุ่มคิดว่าที่ป้ายนิเทศของชั้นเรียน

5. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

- 5.1 วิธีชื่นชมพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ
- 5.2 ภาพประเพณีที่ควรอนุรักษ์ของชาวอีสาน (ฮีดสิบสอง)
- 5.3 แหล่งเรียนรู้ในชุมชนงานบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวอำเภอเวียงน้อย
- 5.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น/ผู้อาวุโสในชุมชน/ชาวบ้าน
- 5.5 วัดสถานที่จัดงานบุญคูณลาน
- 5.6 กล้องถ่ายรูป
- 5.7 สมุดบันทึก
- 5.8 ป้ายนิเทศ
- 5.9 ภาพประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอเวียงน้อย

6. การวัดผลและประเมินผล

- 6.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 6.2 การนำเสนอ
- 6.3 การอภิปราย
- 6.4 การสัมภาษณ์
- 6.5 การเขียนรายงาน
- 6.6 การจัดป้ายนิเทศ
- 6.7 ทำแบบทดสอบหลังเรียน

8.บันทึกเพิ่มเติมหลังการจัดกิจกรรม

8.1 จุดเด่นของกิจกรรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8.2 ปัญหา/อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8.3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้จัดกิจกรรม

(นายอนันท์ เขียวสี)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ใบความรู้ เรื่อง ประเพณีบุญคูณลาน

บุญคูณลาน เป็นการทำบุญขวัญข้าวที่นวดเสร็จและกองไว้แล้วในลานข้าวกำหนดในเดือนนี้จะเป็นอย่างขึ้นข้างแรมก็ได้ มูลเหตุที่จะมีการทำบุญชนิดนี้เนื่องจากผู้ใดทำนาได้ข้าวมาๆก่อนหอบหรือขนข้าวมาใส่ยุ้งฉางก็จะทำบุญกุศล เพื่อความเป็นสิริมงคลให้เพิ่มความมั่งมี ศรีสุขให้แก่ตนและครอบครัวสืบไป

มูลเหตุดั้งเดิมที่จะมีการทำบุญคูณลาน มีเรื่องเล่าว่าครั้งพุทธศาสนาของพระพุทธเจ้ามีพระนามว่าพระกัสสปะ มีชายสองพี่น้องทำนาที่เดียวกันพอข้าวออกรวงเป็นน้ำนมน้องชายได้ชวนทำข้าวมาบูชาถวายพระสงฆ์ แต่พี่ชายไม่เห็นชอบด้วยทั้งสองพี่น้องจึงแบ่งนากันคนละส่วนเมื่อน้องชายได้เป็นเจ้าของที่นาที่แบ่งกันแล้วจึงได้ถวายทานแด่พระสงฆ์ตามความพอใจ โดยทำบุญถึงเก้าครั้ง นับตั้งแต่เวลาข้าวเป็นน้ำนมก็ทำข้าวมาบูชาถวายครั้งหนึ่ง เวลาข้าวพอเมาก็ถวายอีกครั้งหนึ่ง เวลาจะลงมือเก็บเกี่ยวข้าวก็ถวายทานครั้งหนึ่ง เวลามัดข้าวทำเป็นฟ่อนก็ถวายทานครั้งหนึ่ง เวลาขนข้าวเข้าลานก็ถวายทานครั้งหนึ่งเวลาทำลอม (กองข้าว) เสร็จก็ถวายทานครั้งหนึ่ง เวลานวดก็ถวายทานครั้งหนึ่ง เวลาตวงข้าวก็ถวายทานครั้งหนึ่งและเวลาเก็บเกี่ยวใส่ยุ้งฉางก็ทำบุญอีกครั้งหนึ่ง และตั้งปณิธานปรารถนาให้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ในอนาคต พอถึงยุคศาสนาของพระพุทธเจ้าสมณะ โคดม จึงได้เกิดเป็นพราหมณ์โกณธัญญะ และได้ออกบวชสำเร็จเป็นพระอรหันต์สาวกองค์แรก ส่วนพี่ชายได้ทำบุญเพียงครั้งเดียวเฉพาะตอนที่ทำนาเก็บเกี่ยวเสร็จแล้ว เมื่อถึงยุคศาสนาของพระพุทธเจ้าสมณะ โคดม ได้เกิดเป็นสุภัททะปริพาชกได้สำเร็จเป็นพระอนาคามีผลเป็นพระอริยบุคคลองค์สุดท้ายในพระพุทธศาสนา ก่อนที่พระพุทธเจ้าปรินิพพาน เนื่องจากอานิสงส์จากการทำบุญดังกล่าวจึงได้นิยมทำบุญคูณลานกันต่อๆ มา

พิธีการทำบุญคูณลาน เมื่อกำหนดวันทำบุญได้แล้วก็บอกให้ญาติพี่น้องมาร่วมกันทำบุญ โดยนิมนต์พระสงฆ์อย่างน้อย 5 รูปและอย่างมากไม่เกิน 9 รูป มาเจริญพระพุทธมนต์ที่ลานข้าว จัดที่บูชาพระรัตนตรัยเอาด้ายสายสิญจน์พันรอบฐานพระพุทธรูปและภาชนะใส่น้ำพระพุทธมนต์ ซึ่งด้ายสายสิญจน์ผ่านพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์เสร็จก็มีการแสดงพระธรรมเทศนาตลอด 1 กัณฑ์ หรือจะจัดให้มีเทศน์ตอนเช้าภายหลังถวายภัตตาหารก็ได้ กลางคืนอาจมีมหรสพฉลอง เช่น หมอลำ หมอแคน และอื่นๆ หรือแล้วแต่จะหามาฉบับันได้ ตอนเช้ามีการถวายอาหารบิณฑบาต ภายหลังพระฉันภัตตาหารเสร็จหากยังมีได้เทศน์ในตอนกลางคืน ก็นิมนต์พระเทศน์ตอนนี้ เสร็จแล้วพระสงฆ์ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ผู้ร่วมงาน และเจ้าของน่าน้ำพระพุทธมนต์ไปโปรยตามกองข้าว และท่องนาเพราะเชื่อว่าปีต่อไปข้าวกล้าในนาจะงอกงามดีปราศจากศัตรูใดๆมาทำลาย

และกรวดนำอุทิส่วนกุศลให้แก่ญาติผู้ล่วงลับ ไปตลอดจนเทพยดาทั้งหลาย เมื่อได้ส่วนกุศลแล้ว จะได้อวยชัยให้พร ให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวในนาจะเจริญงอกงาม นอกจากนี้จะมีพิธีสู่ขวัญข้าว และเลี้ยงอาหารแขกผู้มาร่วมงานด้วยเมื่อเสร็จพิธีแล้วจึงขนข้าวขึ้นใส่ยุ้งฉาง

การแต่งเครื่องบูชา มีพานบายศรี สู่ขวัญข้าว ประกอบด้วย ดอกไม้ ธูปเทียน กล้วย อ้อย เมี่ยงหมาก ขนม ข้าวต้มมัด ข้าวเหนียวหนึ่ง ไข่ต้มเป็นต้น ใส่ไว้ในภาชนะ เช่นตะกร้า กระจาดใบเล็กๆ ตั้งไว้บนกองข้าวเปลือก พร้อมอาหารหวานคาว หมอสู่ขวัญ ทำพิธีสู่ขวัญข้าว คือ พระแม่โพสพ เสร็จพิธีก็จัดอาหารเลี้ยงบรรดาผู้มาร่วมพิธีเป็นเสร็จพิธี ส่วนเครื่องทำขวัญข้าวดังกล่าวก็จะนำไปไว้ในยุ้งเพื่อเป็นสิริมงคลด้วย

ตำนานการสู่ขวัญข้าว ในปฐมกาลเป็นช่วงว่างศาสนา ขณะมนุษย์และสัตว์โลกกำลังแสวงหาพืชเป็นอาหารหลักอยู่นั้น ก็เกิดแรงบันดาลใจให้เทพธิดาองค์หนึ่งในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ถึงขั้นตั้งปณิธานว่าจะอุทิศร่างกายให้เป็นประโยชน์แก่มนุษย์และสัตว์ จึงไปขอพรจากพระอินทร์ครั้นได้รับพรแล้วก็จุติมาเกิดในโลกมนุษย์ แรกเกิดในโลกมนุษย์ เป็นหญิงรูปงาม และยังไม่ทราบว่า จะอุทิศร่างกายให้เป็นประโยชน์แก่สัตว์โลกได้อย่างไร จึงเข้าไปไหว้ขอพรจากพระฤๅษิตาไฟ ขณะนั้นพระฤๅษิตาไฟกำลังเข้าฌานสมาบัติอยู่บังเอิญได้ยินเสียงผิติดังเกิดจึงลืมตาขึ้นดู ด้วยอำนาจสายตาที่ร้อนแรง จึงทำให้หญิงรูปงามเหลือเฉพาะกระดูก ฤๅษีสงสัยว่าเจ้าของกระดูกประสงค์อะไร จึงเข้ามาไหว้ จึงได้หยิบเอาน้ำเต้าแก้วบรรจุน้ำมันตวิเศษ ประพรมลงไปที่กองกระดูกชั่วพริบตา ก็ปรากฏเป็นร่างหญิงสาวอยู่ตรงหน้า ฤๅษีได้ทราบจากคำบอกเล่าของนางว่าเธอต้องการอุทิศร่างกายเป็นประโยชน์แก่มนุษย์และสัตว์ ทั้งต้องการให้ร่างกายมีกลิ่นหอม ฤๅษิตาไฟจึงบันดาลให้ร่างกายของนางกลายเป็นเมล็ดข้าวขนาดใหญ่เท่าลูกมะพร้าว มีกลิ่นหอมชวนรับประทาน ให้ชื่อนางผู้นี้ว่า “โพสพ” เป็นเทพธิดาขวัญข้าว ข้าวได้เป็นอาหารหลักของสัตว์และมนุษย์ติดต่อกันมายาวนาน กาลครั้งหนึ่งหญิงหม้ายได้นำเมล็ดข้าวมาประกอบเป็นอาหารก็บ่นว่าเมล็ดข้าวโตจนเกินไปยากแก่การ ตัก ตำ นึ่ง หุงหาเป็นอาหาร จึงบ่นและใช้ไม้คานทุบตีจนข้าวแตกกระจัดกระจายเป็นเมล็ดเล็กๆ ขวัญข้าวจึงตกใจจึงพาเมล็ดข้าวบินเข้าป่าหิมพานต์ ทำให้ชาวมนุษย์และสัตว์โลกเดือดร้อนเพราะไม่มีอาหาร จึงขอร้องให้ฤๅษีทำพิธีเชิญขวัญข้าวกลับมาจากป่าหิมพานต์ ขวัญข้าวก็บินกลับมาจากนั้นเมื่อชวานาเก็บเกี่ยวข้าวและนำขึ้นยุ้งฉางเรียบร้อยแล้ว พอถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวของทุกปีเสร็จสิ้นจะประกอบพิธีเรียกขวัญข้าว (สู่ขวัญข้าว) เป็นการปลอบขวัญแม่โพสพ เมื่อเสร็จสิ้นแล้วจึงเริ่มตักข้าวจากยุ้งมาบริโภค

ที่มา: นายชู สุขแป ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านปรัชญาและศาสนาสภาวัฒนธรรมอำเภอเวียงน้อย (2549)

แบบประเมินกระบวนการกลุ่ม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวชาวเวียงน้อย
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 กลุ่มที่.....

ร.ด.	ชื่อ - สกุล	หัวข้อประเมิน					รวมคะแนน	สรุป	
		การร่วมกันวางแผนการทำงาน	ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่ม และร่วมกันปรับปรุง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
รวม / เฉลี่ย									

เกณฑ์ประเมินหรือแนวทางการให้คะแนน

องค์ประกอบที่ 1 การร่วมกันวางแผนการทำงาน

- 4 หมายถึง ร่วมมือกันวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีมาก
- 3 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานเกือบครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดี
- 2 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานบ้างแต่ไม่ครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีพอควร

1 หมายถึง ร่วมมือวางแผนทำงานน้อยมากหรือไม่มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวางแผน

องค์ประกอบที่ 2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 4 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน เต็มความสามารถ พยายามแก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง และมุ่งมั่นจนงานสำเร็จ
- 3 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน แก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง เป็นบางครั้งและทำงานจนสำเร็จ
- 2 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายบ้างแต่ทำไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานรับผิดชอบเองไม่ได้ ต้องได้รับความช่วยเหลือจึงจะทำงานได้สำเร็จ
- 1 หมายถึง รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก ต้องควบคุม และกระตุ้นเตือนบ่อยๆ งานจะไม่สำเร็จ

องค์ประกอบที่ 3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

- 4 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมดีมาก
- 3 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ่อยครั้ง ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสม
- 2 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นบางครั้ง
- 1 หมายถึง ขาดมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นน้อยมาก ใช้คำพูดไม่เหมาะสม ทำให้บรรยากาศการทำงาน และความรู้สึกของผู้ร่วมงานไม่ดี

องค์ประกอบที่ 4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

- 4 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก และมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนางานเป็นสำคัญ
- 3 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นไม่ดี
- 2 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร
- 1 หมายถึง ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล

องค์ประกอบที่ 5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน

- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มด้วยความเต็มใจ

- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุปบ้าง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มพอสมควร
- 1 หมายถึง เกือบจะไม่มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย

สรุปผลการประเมิน

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 16 - 20	ได้คุณภาพดี แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 10 - 15	ได้คุณภาพปานกลาง แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 10	ได้คุณภาพต้องปรับปรุง แสดงว่าไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินการอภิปราย

ชื่อ - สกุล	พฤติกรรมประเมิน																รวม 16	
	เนื้อหาถูกต้อง สมบูรณ์				การคิดวิเคราะห์ ข้อมูล				วิธีการ นำเสนอ				การนำไปใช้					
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4		

ผู้ประเมิน นักเรียนกลุ่มที่.....

ครูผู้สอน.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

ระดับคุณภาพ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
คะแนน	4	3	2	1

เกณฑ์การประเมินคะแนนรวม

13-16 คะแนน หมายถึง ดีมาก

9-12 คะแนน หมายถึง ดี

5-8 คะแนน หมายถึง พอใช้

1-4 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินรายงานการค้นคว้า
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง ประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวเวียงน้อย
กลุ่มที่.....

ที่	ชื่อ - สกุล	หัวข้อประเมิน					รวมคะแนน	สรุป	
		เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น	ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ	ภาษาถูกต้องเหมาะสม	รูปแบบน่าสนใจ	ประเมินปรับปรุงแสดงความรู้ที่ถูกต้อง ชัดเจน		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
รวม / เฉลี่ย									

พฤติกรรมด้านการรายงานการศึกษาค้นคว้า

- องค์ประกอบที่ 1 เนื้อหาสาระครบถ้วนตรงตามประเด็น
- 4 หมายถึง มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
- 3 หมายถึง มีเนื้อหาสาระค่อนข้างครบถ้วนตามประเด็นที่กำหนดทั้งหมด
- 2 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วนตามประเด็นแต่ภาพรวมของเนื้อหาสาระทั้งหมด
อยู่ในเกณฑ์พอใช้
- 1 หมายถึง มีเนื้อหาสาระไม่ครบถ้วน ภาพรวมของสาระทั้งหมดอยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุง

องค์ประกอบที่ 2 ความถูกต้องของเนื้อหาสาระ

- 4 หมายถึง เนื้อหาสาระทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา
- 3 หมายถึง มีเนื้อหาสาระเกือบทั้งหมดถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชา
- 2 หมายถึง เนื้อหาสาระบางส่วนถูกต้องตามข้อเท็จจริงและหลักวิชาต้องแก้ไขบางส่วน
- 1 หมายถึง มีเนื้อหาสาระส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง หลักวิชาต้องแก้ไขเป็นส่วนใหญ่

องค์ประกอบที่ 3 ภาษาถูกต้องเหมาะสม

- 4 หมายถึง สะกด การันต์ถูกต้อง ลำดับความได้ชัดเจนเข้าใจง่าย
- 3 หมายถึง สะกด การันต์ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่ ถ้อยคำเหมาะสมดี ลำดับความได้ดีพอใช้
- 2 หมายถึง สะกด การันต์มีผิดอยู่บ้าง ถ้อยคำสำนวนเหมาะสมพอใช้ ลำดับความพอเข้าใจ
- 1 หมายถึง สะกด การันต์มีผิดมากถ้อยคำสำนวนไม่เหมาะสม ลำดับความไม่ชัดเจน

องค์ประกอบที่ 4 รูปแบบการนำเสนอน่าสนใจ

- 4 หมายถึง รูปแบบการนำเสนอแปลกใหม่น่าสนใจดี ลำดับเรื่องราวได้ดีมาก
- 3 หมายถึง รูปแบบการนำเสนออ่าน น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ดี
- 2 หมายถึง รูปแบบการนำเสนออ่าน น่าสนใจพอใช้ ลำดับเรื่องราวได้พอใช้
- 1 หมายถึง รูปแบบการนำเสนออ่าน ไม่น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ไม่ดี

องค์ประกอบที่ 5 ประเมินปรับปรุงและแสดงความรู้สึกต่อชิ้นงาน

- 4 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของงานได้ชัดเจน ปรับปรุงพัฒนางานได้เหมาะสมแสดงความรู้สึกต่องานทั้งกระบวนการทำงานและผลงานได้ชัดเจน
- 3 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานได้บางส่วน ปรับปรุงพัฒนางานได้บ้าง และแสดงความรู้สึกต่องานได้แต่ไม่ครบถ้วน
- 2 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของงานได้เล็กน้อย ไม่ปรับปรุงพัฒนางาน แสดงความรู้สึกต่องานได้เล็กน้อย หรือไม่แสดงความรู้สึกต่องาน
- 1 หมายถึง วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสียของงานไม่ได้ ไม่ปรับปรุงพัฒนางาน แสดงความรู้สึกต่องานไม่ได้ หรือไม่แสดงความรู้สึกต่องาน

สรุปผลการประเมิน

ระดับคุณภาพ ดี	ได้คะแนน 15-20 แสดงว่า ผ่าน
ระดับคุณภาพ ปานกลาง	ได้คะแนน 10 -14 แสดงว่า ผ่าน
ระดับคุณภาพ ต้องปรับปรุง	ได้คะแนนต่ำกว่า 10 แสดงว่า ไม่ผ่าน

แบบทดสอบก่อนเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา
เรื่องเรื่องประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อย

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

- 1.พื้นฐานทางสังคมในท้องถิ่นของอำเภอแวงน้อยมาจากสังคมใด
  - ก.สังคมชาวไทย
  - ข.สังคมชนบท
  - ค.สังคมเมือง
  - ง.สังคมเกษตรกรรม
- 2.ประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นเครื่องแสดงถึงความสำคัญและลักษณะของความเจริญในด้านใด
  - ก.การดำรงรักษาและอนุรักษ์ของเดิม
  - ข.จิตใจ สังคม และความเป็นอยู่ของบรรพบุรุษ
  - ค.การนับถือบูชาบรรพบุรุษเพื่อเป็นแบบแผนต่อไป
  - ง.การแสดงความกตัญญูกตเวทีและดำรงประเพณีดั้งเดิม
- 3.ประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวของชาวอำเภอแวงน้อยจัดอยู่ในประเพณีประเภทใด
  - ก.ประเพณีภายในชุมชน
  - ข.ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาล
  - ค.ประเพณีภายในครอบครัว
  - ง.ประเพณีของสังคมทั่วไป
- 4.จุดมุ่งหมายของประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวของชาวอำเภอแวงน้อยคืออะไร
  - ก.เพื่อระลึกถึงพระคุณของข้าว
  - ข.เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง
  - ค.เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่เกษตรกร
  - ง.สร้างความสามัคคีในชุมชน
- 5.ประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อยจะกระทำในเดือนใด
  - ก.เดือนอ้าย
  - ข.เดือนยี่
  - ค.เดือนสาม
  - ง.เดือนสี่
- 6.เทพธิดาประจำขวัญข้าวมีนามว่าอย่างไร
  - ก.โพสพ
  - ข.สุชาดา
  - ค.มโหธรเทวี
  - ง.สุจิตรา
- 7.คุณค่าสูงสุดของวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ส่งผลต่อประชาชน
  - ก.ช่วยให้สังคมมีความเจริญ
  - ข.เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตของชนรุ่นหลัง
  - ค.เป็นสิ่งบ่งบอกถึงสภาพสังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ง.ช่วยให้สมาชิกในสังคมมีความเข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

8.หน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางเรื่องวัฒนธรรมและประเพณีในท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อยคือ

ก.วัด

ข.โรงเรียน

ค.สภาวัฒนธรรม

ง.สถานที่ราชการ

9.ศิลปะการการแสดงในงานประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอเวียงน้อยขึ้นชื่อบคือ

ก.ลิเกไทย

ข.หมอลำหมอลแคน

ค.มโหรีอีสาน

ง.ภาพยนตร์และสวนสนุก

10.ประเพณีบุญคุณลานเป็นการแสดงออกถึงคุณธรรมข้อใดของคนชุมชนอำเภอเวียงน้อย

ก.ความเมตตา

ข.ความอ่อนน้อม

ค.ความกตัญญู

ง.ความสามัคคี

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1.ง 2.ข 3.ก 4.ค 5.ข 6.ก 7.ง 8.ค 9.ข 10.ง

แบบทดสอบหลังเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน่านอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา
เรื่องเรื่องประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อย

คำชี้แจง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

- 1.ข้อใดไม่ใช่พื้นฐานทางสังคมในท้องถิ่นของอำเภอแวงน้อยมาจากสังคมใด

ก.สังคมชาวไทย	ข.สังคมชนบท
ค.สังคมเมือง	ง.สังคมเกษตรกรรม
- 2.ประเพณีท้องถิ่นของชาวอำเภอแวงน้อยที่ได้รับการส่งเสริมในทุกภาคส่วน

ก.ทอดกฐิน	ข.ตัดบาศรเทโว
ค.การบวชต้นไม้	ง.บุญคูณลานสู่ขวัญข้าว
- 3.หน่วยงานใดที่รับผิดชอบการจัดงานประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวของชาวอำเภอแวงน้อย

ก.อำเภอแวงน้อย	ข.เทศบาล
ค.สภาวัฒนธรรม	ง.สถาบันทางการศึกษา
- 4.การทำบุญด้วยข้าวสามารถมาถกระทำได้ทั้งหมดกี่ครั้งนับตั้งแต่เป็นเมล็ดข้าว

.5 ครั้ง	ข.7 ครั้ง
ค.9 ครั้ง	ง.12 ครั้ง
- 5.กิจกรรมที่สำคัญของประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวแวงน้อย

ก.ฟังเทศน์	ข.สู่ขวัญข้าว
ค.จัดเครื่องบวงสรวง	ง.จัดขบวนแห่
- 6.ชาวนาเชิญขวัญข้าวไปไว้ที่ใด

ก.วัด	ข.บ้าน
ค.ปลายนา	ง.ยุ้งข้าว
- 7.เทพแห่งพืชพันธุ์ธัญญาหาร

ก.แม่โพสพ	ข.แม่คงคา
ค.แม่กวนอิม	ง.แม่พระธรณี

8. นักเรียนอยากเรียนรู้ประเพณีในท้องถิ่นของอำเภอแวงน้อยควรไปศึกษาที่ใด

ก. วัด

ข. โรงเรียน

ค. สภาวัฒนธรรม

ง. สถานที่ราชการ

9. เพราะเหตุใดจึงต้องรักษาวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

ก. เพื่อเป็นหลักฐานทางวัฒนธรรม

ข. เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ค. เพื่อทำธุรกิจการท่องเที่ยวในอนาคต

ง. เพื่อความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่น

10. การเรียนรู้และถ่ายทอดวัฒนธรรมเป็นหน้าที่ของใคร

ก. สมาชิกทุกคนในท้องถิ่น

ข. สภาวัฒนธรรมอำเภอ

ค. กระทรวงวัฒนธรรม

ง. หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

.....

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

1.ค 2.ง 3.ก 4.ค 5.ข 6.ง 7.ก 8.ค 9.ง 10.ก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย	เวลา 12 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วิถีชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง นายวินัย สมศักดิ์	เวลา 3 ชั่วโมง

1.สาระสำคัญ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานให้แก่พสกนิกรชาวไทย นำไปปฏิบัติได้ในทุกสาขาอาชีพ เศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความสำคัญที่ทำให้ประชาชนในประเทศใช้ชีวิตด้วยความเรียบง่าย และสามารถสร้างการมีส่วนร่วมให้ชุมชนได้เข้มแข็งมากขึ้นอย่างยั่งยืนดังเช่นเกษตรกรชาวอำเภอแวงน้อย นายวินัย สมศักดิ์ ที่ได้รื้อฟื้นเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพจนประสบผลสำเร็จในการดำเนินชีวิตจนเป็นแบบอย่างของชุมชน

2.จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติชาวแวงน้อย ปี 2550 นายวินัย สมศักดิ์ นักเรียนสามารถ

- 2.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.2 สามารถนำระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน
- 2.3 เห็นคุณค่าและความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.สาระการเรียนรู้

- ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- เป้าหมาย
- หลักการ
- ประวัติ นายวินัย สมศักดิ์

4.กิจกรรมการเรียนรู้ (ชั่วโมงที่ 1)

4.1 ช้่นนำเสนอรับรู้

4.1.1 นักเรียนชมวีซีดี เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร (จัดทำโดยคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง)

4.1.2 สนทนาซักถามเกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจใน วีซีดี ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรมีความสำคัญอย่างไร

4.1.3 แจ้างจุดประสงค์การเรียนรู้ที่นักเรียนทราบ

4.1.4 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

4.2 ชั้นสอน

4.2.1 นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 6 คนจำนวน 7 กลุ่มประกอบด้วยนักเรียนเก่ง 2 คน ปานกลาง 3 คน และอ่อน 2 คน แบ่งกลุ่มล่วงหน้า ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธาน,รองประธาน ,เลขานุการ โดยผลัดเปลี่ยนหน้าที่กันในแต่ละครั้ง

4.2.2 ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 1 เรื่อง พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง พอกินพอใช้ แล้วแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน ครู เชื่อมโยงคำสำคัญที่มีในใบความรู้ที่ 1 เช่น ประหยัด ระวัง ระวัง ความพอกินพอใช้ ฟังตนเอง เพื่อเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนอย่างไร

4.2.3 ครูอธิบายเชื่อมโยงใบความรู้ที่ 2 กับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในเรื่องความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไข คุณธรรม

4.2.4 ครูให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 2 เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูและนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์เนื้อหาให้เข้าใจชัดเจน แล้วให้นักเรียนอภิปราย ในประเด็นคำถามต่อไปนี้

- 1) เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร
- 2) ถ้านักเรียนมีความพอประมาณในการใช้จ่ายจะเป็นเช่นไร
- 3) นักเรียนมีเหตุผลในการใช้จ่ายอย่างไร
- 4) ภูมิคุ้มกันในการใช้จ่ายของนักเรียนคืออะไร
- 5) ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเกิดผลดีต่อตนเองและครอบครัว

อย่างไร

- 6) นักเรียนจะนำหลักคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

อย่างไร

4.2.3 ครูและนักเรียนร่วมกันสนทนาและเสนอแหล่งความรู้ที่จะไปศึกษาวิถีชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรตัวอย่างในชุมชน

4.2.4 ครูทำความเข้าใจกับผู้เรียนอีกครั้งหนึ่งว่าในการศึกษารั้งนี้จะใช้วิธีการฟัง บรรยายของเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติชาวแวงน้อย ปี 2550 นายวินัย สมศักดิ์ ที่ดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนประสบผลสำเร็จ

4.2.5 นักเรียนและครูร่วมกันวางระเบียบในการศึกษาหาความรู้จากเกษตรดีเด่น แห่งชาติชาวเวงน้อย ปี 2550 นายวินัย สมศักดิ์ ที่ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจน ประสบผลสำเร็จ ในเรื่องดังต่อไปนี้

- 1) มารยาทของการฟังที่ดี
- 2) การตรงต่อเวลา
- 3) การซักถาม
- 4) การแสดงความขอบคุณวิทยากร
- 5) ความร่วมมือและความรับผิดชอบของกลุ่ม

4.3.5 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการศึกษาหาความรู้ในครั้งนี้ เช่น สมุดบันทึก ปากกา กล้องถ่ายรูป กระดาษขลุ่ย

4.3.6 ให้แต่ละกลุ่มสรุปเนื้อหาสาระสำคัญที่ได้รับฟังจากวิทยากร ครูและนักเรียน ร่วมกันพิจารณาความถูกต้องของแต่ละกลุ่ม

4.4 ขั้นดำเนินการตามแผนงาน (ชั่วโมงที่ 2-3)

4.4.1 ฟังคำบรรยายจากวิทยากร แนะนำนักเรียน ในกรณีการซักถาม เช่นอนุญาต ให้ถาม

ได้เมื่อวิทยากรเปิดโอกาสให้ถาม คำถามอยู่ในหัวข้อกรอบที่ร่วมกันกำหนดไว้ เมื่อฟังจบให้ ตัวแทนกล่าวขอบคุณวิทยากร

4.4.2 ครูดูแล แนะนำให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาขณะฟังวิทยากร

4.5 ขั้นวัดและประเมินผล

4.5.1 จากการอภิปราย การเสนอผลงานตามบัตรกำหนดงานตามหัวข้อดังนี้

- 1) การฟังวิทยากรครั้งนี้มีปัญหาอะไรบ้าง จะแก้ไขอย่างไร
- 2) วิธีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของนายวินัย สมศักดิ์มีแนวทางในการ ดำเนินชีวิตอย่างไร
- 3) ผังการใช้ประโยชน์จากที่ดินตามระบบเศรษฐกิจพอเพียงของ นายวินัย สมศักดิ์ มีลักษณะอย่างไร
- 4) ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มวางแผนออกแบบการจัดการต่างๆในแปลง เกษตรโดยใช้หลักการระบบเศรษฐกิจพอเพียง และให้มีประสิทธิผลในด้านต่างๆ ให้มากที่สุด

4) เศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อตนเอง ชุมชนและประเทศอย่างไร

4.5.2 ทำแบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้/ทำแบบทดสอบหลังเรียน

5. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

- 5.1 วิชิตีเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- 5.2 ใบความรู้พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเรื่อง ความพอกินพอใช้
- 5.3 ใบความรู้ที่ 2 เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- 5.4 วิทยากรท้องถิ่นนายวินัย สมศักดิ์
- 5.5 กระดาษข่อย
- 5.6 สมุดบันทึก
- 5.7 บัตรกำหนดงาน
- 5.8 แบบฝึกหัด
- 5.9 เว็บไซต์ www.google.co.th , www.sufficiencyeconomy.org

6. การวัดและประเมินผล

- 6.1 สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคลได้แก่
  - 6.1.1 ความสนใจ
  - 6.1.2 การอาสาตอบคำถาม
  - 6.1.3 การแสดงความคิดเห็น
  - 6.1.4 การทำงานที่ได้รับมอบหมาย
- 6.2 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน โดยยึดกระบวนการกลุ่มได้แก่
  - 6.2.1 ร่วมกันวางแผนการทำงาน
  - 6.2.2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
  - 6.2.3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี
  - 6.2.4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
  - 6.2.5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน
- 6.3 ตรวจแบบฝึกหัด
- 6.4 ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

ใบความรู้ที่ 1

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เรื่อง ความพอกินพอใช้

คำชี้แจง : ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ และแสดงความคิดเห็น

ในการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อนด้วยวิธีการที่ประหยัด ระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัวให้มี ความพอกินพอใช้ ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวดเพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้นไปได้โดยแน่นอน

ส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญ ให้ค่อยเป็นไปตามลำดับด้วยความรอบคอบระมัดระวังและประหยัดนั้น ก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว

(พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๗)

จากหนังสือ ประมวลคำในพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ตั้งแต่พุทธศักราช 2493-2546 ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ : มกราคม 2549

ใบความรู้ที่ 2

เรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง : ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้

เศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

▪ แนวคิดหลัก

เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

▪ เป้าหมาย

มุ่งให้เกิดความสมดุลพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

▪ หลักการ

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

▪ เงื่อนไขพื้นฐาน

- จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน
- การเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้สำนึกคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ

- นิยามของความพอเพียง

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และความเสียหายจากการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

- เงื่อนไขเพื่อให้เกิดความพอเพียง

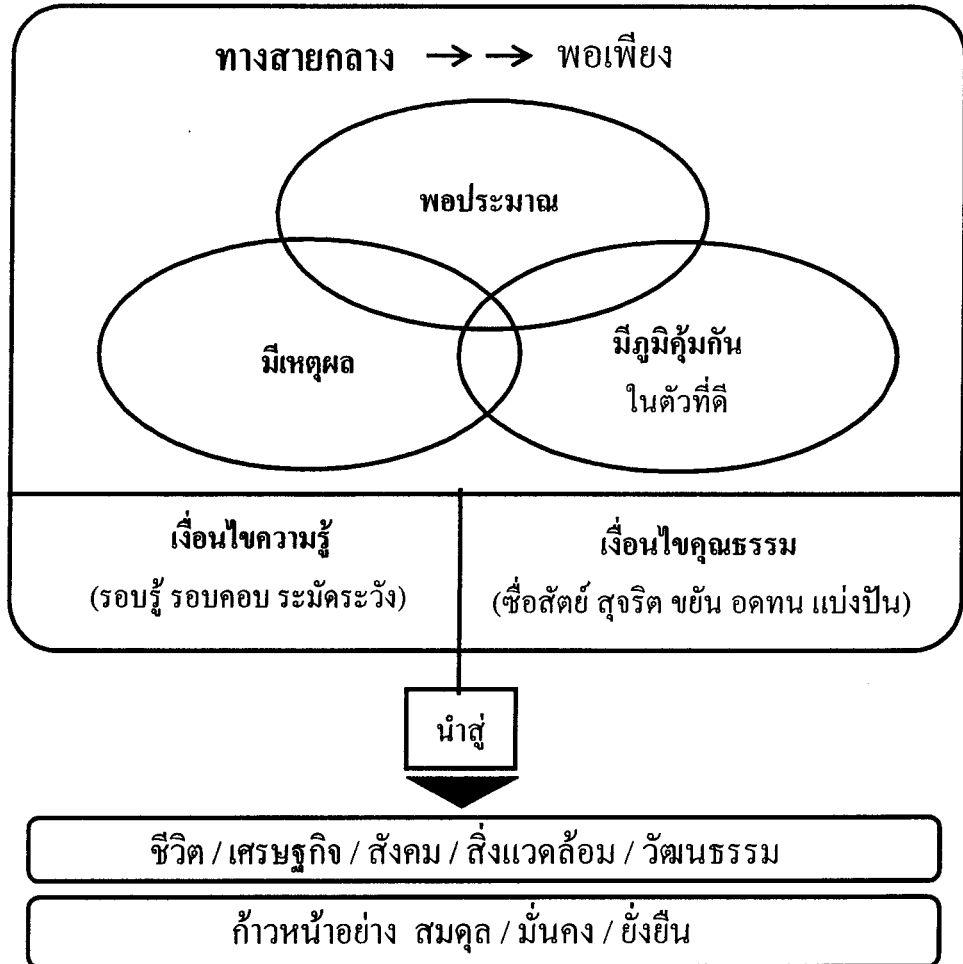
การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้พอเพียงต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมพื้นฐาน

เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และ ความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม เช่น มีความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ,หนังสือเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร 2549.

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ,หนังสือเศรษฐกิจพอเพียง
คืออะไร 2549.

ใบความรู้ที่ 4

เรื่อง

ประวัติ/ผลงานนายวินัย สมศักดิ์

นายวินัย สมศักดิ์ เกิดวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2496 เป็นเกษตรกรผู้ทำไร่นาสวนผสมดีเด่น อำเภอเวียงน้อย ในปี 2548 ปัจจุบันอายุ 51 ปี อยู่บ้านเลขที่ 114 หมู่ที่ 1 บ้านละหานนา อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น ด้านการศึกษาจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 และได้บวชเรียนโดยจบทางด้านศาสนาจบนักธรรมเอก มีสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4 คน ชาย 2 คน หญิง 2 คน มีแรงงานในการทำไร่นาสวนผสม จำนวน 3 คน ข้อมูลด้านการเกษตร มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 25 ไร่ โดยแบ่งพื้นที่ตามการใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. ทำนา 8 ไร่ 2. ไม้ผล 8 ไร่ 3. แหล่งน้ำ 8 ไร่ 4. ที่อยู่อาศัย / คอกสัตว์ 1 ไร่

ความคิดริเริ่มในการทำเกษตรแบบไร่นาสวนผสม

เดิมทีเดิยนายวินัย สมศักดิ์ เป็นคนภาคกลางเกิดที่อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรีมาก่อน ได้ตั้งหลักปักฐานและมีครอบครัวบริเวณพื้นที่ดินตรงนี้นับเป็นเวลา 12 ปี มาตั้งแต่แรกเริ่มเลี้ยงวัวในพื้นที่ปัจจุบัน เลี้ยงวัวมาได้ 3 ปี ก็เริ่มมีอุปสรรคปัญหาหลายด้านก็เลยขายวัวไปหมด หันมาทำเกษตรแบบระบบผสมผสานหลายๆ อย่าง ในพื้นที่เดียวกันอาศัยตนเองมีประสบการณ์ด้านพืชสวน โดยเฉพาะไม้ผลมาก่อนก็เลยใช้ไม้ผลเป็นจุดเริ่มต้นในการทำเกษตร แบบผสมผสาน โดยเริ่มเมื่อปี 2537 การทำในปีเริ่มแรกก็ประสบปัญหาอุปสรรคบ้าง โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง เนื่องจากว่ามีแหล่งน้ำน้อย ไม่เพียงพอต่อการปลูกพืช และต้องต่อสู้กับธรรมชาติมาเรื่อยๆ ช่วงแรกก็ปลูกไม้ผล เช่น มะม่วง และมีการปลูกพืชผักสวนครัวบริเวณช่องระหว่างแถวมะม่วง โดยใช้น้ำจากสระน้ำขนาดเล็กในการรดน้ำผักสวนครัว โดยในสระนั้นมีการเลี้ยงปลากินพืช สำหรับไว้เป็นอาหาร ทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ มาเป็นระยะเวลา 3 ปี พอถึงปีที่ 4 ก็ไม่สามารถปลูกพืชสวนครัวบริเวณนั้นได้ เนื่องจากต้นมะม่วงมีขนาดใหญ่พร้อมที่จะให้ผล ต่อมาจึงสนใจมะม่วง โดยการบังคับให้มะม่วงออกนอกฤดูและตลอดจนได้ทำการทาบกิ่งมะม่วงพันธุ์ดี จำหน่ายหลายอย่างเพื่อเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่งให้กับครอบครัว การปฏิบัติเช่นนี้ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันและเกษตรกรคิดว่าการทำเกษตรแบบผสมผสานนี้น่าจะเหมาะสมถูกต้องแล้ว จึงคิดทำต่อไปเรื่อยๆ และคิดว่าในอนาคตข้างหน้าการทำเกษตรแบบไร่นาสวนผสมจะเป็นแนวทางที่ยั่งยืนและพออยู่พอกิน

บัตรกำหนดงาน

เรื่อง วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงเกษตรการดีเด่นแห่งชาติชาวเวียงน้อย ปี 2550

นายวินัย สมศักดิ์

1. ให้นักเรียนทุกกลุ่มอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดตามหัวข้อต่อไปนี้
  - 1) การฟังวิทยากรครั้งนี้มีปัญหาอะไรบ้าง จะแก้ไขอย่างไร
  - 2) วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงของนายวินัย สมศักดิ์ มีแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างไร
  - 3) ฟังการใช้ประโยชน์จากที่ดินตามระบบเศรษฐกิจพอเพียงของนายวินัย สมศักดิ์ มีลักษณะอย่างไร
  - 4) การนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ของนายวินัย สมศักดิ์ ส่งผลต่อตนเอง ชุมชนและประเทศอย่างไร

2. นำเสนอผลงานกลุ่มละ 3 นาที ด้วยการรายงานหน้าชั้น

3. ให้นักเรียนแต่ละคนของแต่ละกลุ่มบอกประโยชน์ของการใช้ชีวิตแบบพอเพียง

ที่มีต่อตนเองและประเทศชาติพร้อมทั้งยกตัวอย่างการปฏิบัติดังกล่าวลงกรอบที่กำหนดให้

แบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3
เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อยอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา
เรื่อง ชีวิตแบบพอเพียง

ชื่อ.....ชั้น..... เลขที่.....กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนบอกประโยชน์ถึงการใช้ชีวิตแบบพอเพียงที่มีต่อตนเองประเทศชาติพร้อมทั้งยกตัวอย่างการปฏิบัติดังกล่าวลงในกรอบที่กำหนดให้

<p>ประโยชน์ต่อตนเอง</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>ประโยชน์ต่อประเทศชาติ</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
---	---

ตัวอย่างการปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อยอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา

เรื่อง วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียงเกษตรกรคดีเด่นแห่งชาติชาวแวงน้อยปี 2550 นายวินัย
สมศักดิ์

กลุ่มที่..... ชั้น.....

สมาชิกกลุ่ม

1.....2.....
3.....4.....
5.....6.....

คำชี้แจง จงตอบคำถามต่อไปนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงอะไร

.....
.....
.....

2. จงบอกวิธีการที่จะนำทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

.....
.....
.....

3. แนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

4. ความพอประมาณอย่างมีเหตุผลหมายความว่าอย่างไร

.....
.....
.....

5. ถ้านักเรียนอยู่ในสังคมที่ขาดระเบียบจะสร้างภูมิคุ้มกันตัวเองอย่างไร

.....
.....

6. “การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์” ควรปฏิบัติอย่างไร

.....

.....

.....

.....

7. จากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการนักเรียนคิดว่าองค์ประกอบใด ที่น่าสนใจที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

8. ให้นักเรียนยกตัวอย่างบุคคลที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และอธิบายด้วยว่าเขานำไปใช้อย่างไรจึงประสบความสำเร็จในชีวิต

.....

.....

.....

.....

เฉลยแบบฝึกหัดท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา

---

1. เป็นแนวคิดใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทยหมายถึงความสามารถของชุมชน เมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่งๆ จะต้องรู้จักพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญและไม่พึ่งพาปัจจัยการผลิตอื่นที่ตนไม่ได้เป็นเจ้าของ
2. คำตอบอยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน
3. เป็นปรัชญาที่ชี้แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์
4. คำตอบอยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน
5. คำตอบอยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน
6. คำตอบอยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน
7. คำตอบอยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน
8. คำตอบอยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน

แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง นายวินัย สมศักดิ์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มที่.....

ร.น.	ชื่อ - สกุล	หัวข้อประเมิน					รวมคะแนน	สรุป	
		การร่วมกันวางแผนการทำงาน	ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมกันปรับปรุง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
รวม / เฉลี่ย									

เกณฑ์ประเมินหรือแนวทางการให้คะแนน

องค์ประกอบที่ 1 การร่วมกันวางแผนการทำงาน

4 หมายถึง ร่วมมือกันวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีมาก

- 3 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานเกือบครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดี
- 2 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานบ้างแต่ไม่ครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีพอควร
- 1 หมายถึง ร่วมมือวางแผนทำงานน้อยมากหรือไม่มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวางแผน

องค์ประกอบที่ 2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 4 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน เต็มความสามารถ พยายามแก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง และมุ่งมั่นจนงานสำเร็จ
- 3 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน แก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง เป็นบางครั้งและทำงานจนสำเร็จ
- 2 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายบ้างแต่ทำไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานรับผิดชอบเองไม่ได้ ต้องได้รับความช่วยเหลือจึงจะทำงานได้สำเร็จ
- 1 หมายถึง รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก ต้องควบคุม และกระตุ้นเตือนบ่อยๆ งานจะไม่สำเร็จ

องค์ประกอบที่ 3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

- 4 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมดีมาก
- 3 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ่อยครั้งใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสม
- 2 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นบางครั้ง
- 1 หมายถึง ขาดมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นน้อยมากใช้คำพูดไม่เหมาะสม ทำให้บรรยากาศการทำงาน และความรู้สึกของผู้ร่วมงานไม่ดี

องค์ประกอบที่ 4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

- 4 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก และมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนางานเป็นสำคัญ
- 3 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นไม่ดี
- 2 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร
- 1 หมายถึง ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล

องค์ประกอบที่ 5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน

- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มด้วยความเต็มใจ
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุปบ้าง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มพอสมควร
- 1 หมายถึง เกือบจะไม่มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย

สรุปผลการประเมิน

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 16 - 20	ได้คุณภาพดี แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 10 - 15	ได้คุณภาพปานกลาง แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 10	ได้คุณภาพต้องปรับปรุง แสดงว่าไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบทดสอบก่อนเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา
เรื่องวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง นายวินัย สมศักดิ์

คำสั่ง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. เศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หมายถึงการปฏิบัติอย่างไร
  - ก. การดำเนินชีวิตอย่างพออยู่พอกิน
  - ข. การใช้ทฤษฎีเกษตรแนวใหม่แบบผสมผสาน
  - ค. พึ่งตนเอง ช่วยเหลือและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน
  - ง. พอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น
2. วิฤติการณ์ใดที่ส่งผลให้มีการนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

ก. เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ	ข. วิฤติการณ์ฝนแล้งปี 2543
ค. วิฤติการณ์น้ำมันแพงปี 2547	ง. วิฤติการณ์ฟองสบู่แตกปี 2540
3. แนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงถูกบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับใดเป็นฉบับแรก

ก. ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534)	ข. ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)
ค. ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544)	ง. ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549)
4. ข้อใดไม่ใช่หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง
  - ก. ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อความรวดเร็ว
  - ข. สร้างเครือข่ายชุมชน โดยการรวมกลุ่มสมาชิก
  - ค. ใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาในท้องถิ่นเป็นหลัก
  - ง. ผลิตให้พอเพียงกับการบริโภคก่อน ที่เหลือจึงขาย
5. การประหยัดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงคือการกระทำตามข้อใดถูกต้องที่สุด
  - ก. ประหยัดทุน ประหยัดแรงงาน ประหยัดเวลา
  - ข. ตัดทอนรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิต
  - ค. กินให้พออิ่ม ใช้เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้
  - ง. กิน-ใช้เท่าที่มี เท่าที่หาได้

6.การนำหลัก “ทฤษฎีใหม่”ของนายวินัย สมศักดิ์ เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติชาวเวียงน้อย ได้ยึดปัจจัย
ในข้อใดเป็นสิ่งสำคัญในการทำงานจนประสบผลสำเร็จ

ก.น้ำอุดมสมบูรณ์

ข.ดินที่สมบูรณ์

ค.ความขยันของเกษตรกร

ง.พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์ที่มีคุณภาพ

7.เป้าหมายสูงสุดของ “ทฤษฎีใหม่” คือข้อใด

ก.พออยู่พอกิน

ข.กินดี มีขาย

ค.มั่งคั่ง ร่ำรวย

ง.ร่ำรวยถ้วนหน้า

8.เมื่อนักเรียนซื้อสินค้าจากตลาดนัดชุมชนเวียงน้อยแล้วได้สินค้าไม่มีคุณภาพนักเรียนควรแจ้ง
หน่วยงานใด

ก.อบต.เวียงน้อย

ข.เทศบาลตำบลเวียงน้อย

ค.สาธารณสุขอำเภอเวียงน้อย

ง.สถานีตำรวจอำเภอเวียงน้อย

9.การที่จะทำให้ตลาดนัดชุมชนเวียงน้อยมีมาตรฐานทางด้านคุณภาพของสินค้าและบริการควรจะ
ให้หน่วยงานของทางราชการหน่วยใดเข้ามาดูแลร่วมกับหน่วยงานในท้องถิ่น

ก.กรมสรรพสามิต

ข.กรมการค้าภายใน

ค.สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ง.สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

10.หน่วยงานใดที่มีหน้าที่ดูแลตลาดนัดชุมชนเวียงน้อย

ก.อบต.เวียงน้อย

ข.เทศบาลตำบลเวียงน้อย

ค.สรรพากรอำเภอเวียงน้อย

ง.สถานีตำรวจอำเภอเวียงน้อย

.....ง

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1.ค 2.ง 3.ง 4.ก 5.ข 6.ค 7.ก 8.ค 9.ง 10.ข

แบบทดสอบหลังเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องวงน้อยเมืองน้อย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวงน้อยศึกษา
เรื่อง วิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง นายวินัย สมศักดิ์

คำสั่ง เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. ข้อใดไม่ใช่แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือข้อใด
  - ก. การดำเนินชีวิตอย่างพออยู่พอดีพอกิน
  - ข. การใช้ทฤษฎีเกษตรแนวใหม่แบบผสมผสาน
  - ค. พึ่งตนเอง ช่วยเหลือและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน
  - ง. แนวทางที่จะก้าวให้ทันกับการพัฒนาเศรษฐกิจโลก
2. ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียงคือข้อใด
  - ก. รู้จักเลือกซื้อสินค้า
  - ข. รู้จักผลิตสินค้าอย่างพอเพียง
  - ค. รู้จักการจัดสรรการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด
  - ง. รู้จักการพึ่งพาตนเองโดยไม่ประมาท
3. ความมีเหตุผลในการดำรงชีวิตตรงกับข้อใด
  - ก. มีความเพียรพยายาม
  - ข. ตั้งตนอยู่ในความพอดี
  - ค. เอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมโลก
  - ง. รอบคอบรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก
4. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกิดขึ้นในสมัยใด
  - ก. รัชกาลที่ 5
  - ข. รัชกาลที่ 6
  - ค. รัชกาลที่ 7
  - ง. รัชกาลที่ 9
5. อะไรเป็นต้นเหตุของการเกิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
  - ก. สงครามอินโดจีน
  - ข. ความยากจนของคนรากหญ้า
  - ค. วิกฤตการณ์เศรษฐกิจการถูกเลิกจ้างงาน

ง. บริษัทเงินทุนและตลาดหลักทรัพย์ล้มละลาย

6. เศรษฐกิจพอเพียงต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง วิชาการใดเหมาะสมที่สุด

- ก. การศึกษาสิ่งแวดล้อม
- ข. ทฤษฎีการวางแผน
- ค. ทฤษฎีการรวมพลัง
- ง. สังคมและวัฒนธรรมไทย

7. การใช้ปุ๋ยชีวภาพและพืชสมุนไพรรแทนสารเคมีตรงกับข้อใดต่อไปนี้

- ก. ความไม่ประมาท
- ข. เสริมสร้างคุณภาพคน
- ค. คุณธรรมจริยธรรม
- ง. ความสมดุลและความยั่งยืน

8. สิ่งใดที่ควรนำมาใช้ควบคู่กับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือข้อใด

- ก. การจัดตั้งสหกรณ์
- ข. การบริการโรงสี
- ค. การกู้เงินจากนายทุน
- ง. การจัดหาแหล่งพลังงานราคาถูก

9. ข้อใดคือความพอเพียงใช้หลักทฤษฎีความหลากหลายทางชีวภาพ เพียงพื้นที่ 1 ไร่ครอบครัวพออยู่พอกิน

- ก. ปลูกข้าวชนิดต่างๆ
- ข. ปลูกพืชหลายชนิดที่ให้ผลผลิตในฤดูเดียวกัน
- ค. ปลูกพืชหลากหลายชนิดมีผลผลิตแตกต่างกันในแต่ละฤดู
- ง. ให้แต่ละชุมชนวางแผนปลูกพืชต่างชนิดกัน

10. นายวินัย สมศักดิ์ เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติชาวอำเภอเวียงน้อยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร

- ก. การดำเนินชีวิตอย่างพออยู่พอกดีพอกิน
- ข. การใช้ทฤษฎีเกษตรแนวใหม่แบบผสมผสาน
- ค. พึ่งตนเอง ช่วยเหลือและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน
- ง. พัฒนารวมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้เกิดความอุดมสมบูรณ์

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

1.ง 2.ค 3.ข 4.ง 5.ค 6.ข 7.ง 8.ก 9.ค 10.ข

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่	เวลา 12 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง มรดกท้องถิ่น พิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อย	เวลา 2 ชั่วโมง

1. สาระสำคัญ

พิพิธภัณฑสถานของอำเภอแวงน้อยเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิต และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนที่ให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งมีคุณค่าที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดส่งต่อมาเป็นมรดกของท้องถิ่นที่ทุกคนจะต้องมีหน้าที่ช่วยดูแลรักษา และสืบทอดให้ดำรงคงอยู่ตลอดไป

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องการอนุรักษ์มรดกท้องถิ่นพิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อย นักเรียนสามารถ

- 2.1 บอกความหมายของการอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่นได้
- 2.2 กำหนดวิธีการอนุรักษ์ส่งเสริมมรดกของท้องถิ่นอำเภอแวงน้อยได้
- 2.3 อภิปรายถึงคุณค่าและความสำคัญของการอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่นของอำเภอแวงน้อยได้

3. สาระการเรียนรู้

- พิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อย
- วิธีการอนุรักษ์มรดกท้องถิ่นทำได้ง่ายๆ 2 แนวทางคือ
- การปฏิบัติงานการอนุรักษ์มรดกท้องถิ่น
- ประโยชน์พิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อย

4. กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ชี้นำเสนอและรับรู้ (ชั่วโมงที่ 1)

- 4.1.1 ให้นักเรียนจัดกลุ่มตามความสนใจออกเป็น 7 กลุ่มมีสมาชิกเท่าๆกัน
- 4.1.2 ครุณาภาพที่แสดงถึงภูมิปัญญาของมนุษย์มาให้ให้นักเรียนดูได้แก่
  - 1) ภาพศิลปวัฒนธรรม เช่น ภาพจิตรกรรมฝาผนัง การทำตุ๊กตาดินเผา เป็นต้น
  - 2) ภาพเครื่องมือ เครื่องใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น สุ่ม

ตะกร้า จอบ เสียม มีด คันไถ แห อวน เป็นต้น

3) ภาพการทอผ้า

4) ภาพกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีในอดีต

4.1.3 ตั้งคำถามให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ในหัวข้อต่อไปนี้

ภาพอะไร มีประโยชน์อย่างไร เราควรจะมีวิธีการอนุรักษ์ไว้ได้อย่างไร

4.1.4 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันคิด ครูสรุปคำตอบของกลุ่มที่ดีที่สุดลงบนกระดานแล้วโยงเข้าสู่บทเรียน

4.1.5 ให้นักเรียนยกตัวอย่างการอนุรักษ์มรดกท้องถิ่น ครูเขียนคำตอบลงบนกระดานคำ

4.1.6 สนทนาซักถามนักเรียน โดยให้นักเรียนตอบทีละคนจากประเด็นคำถามดังนี้

1) มรดกท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อยที่ควรอนุรักษ์มีอะไรบ้าง

2) นักเรียนมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์มรดกท้องถิ่นได้หรือไม่ ทำอย่างไรบ้าง

(สุ่มให้นักเรียนตอบประมาณ 2-3 คน ครูเขียนคำตอบไว้บนกระดาน)

4.1.7 ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

4.2 ขึ้นกำหนดจุดมุ่งหมาย

4.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาในเรื่องมรดกของท้องถิ่นที่รวบรวมไว้ที่พิพิธภัณฑ์สถานของอำเภอเวียงน้อยดังต่อไปนี้

1) ศึกษาด้านความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

2) ศึกษาด้านภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่น

3) ศึกษาด้านศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น

4) ศึกษาด้านดนตรี นาฏศิลป์และการละเล่นในท้องถิ่น

5) ศึกษาด้านชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในท้องถิ่น ในการใช้ภูมิปัญญา

ในการดำเนินชีวิต

6) ศึกษาชาติพันธุ์ของชาวอำเภอเวียงน้อย

7) ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อย

4.2 ขึ้นวางแผน

4.3.1 กำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม เป็นประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม พร้อมกับย้ำหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิกกลุ่ม

4.3.2 ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดรายละเอียดของการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยการศึกษานอกสถานที่ ณ พิพิธภัณฑ์สถานอำเภอเวียงน้อยในครั้งนี้ลงในบัตรกำหนดงาน ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลจากสถานที่และหัวข้อที่กำหนดดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 ศึกษาด้านความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

กลุ่มที่ 2 ศึกษาด้านภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่น

กลุ่มที่ 3 ศึกษาด้านศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น

กลุ่มที่ 4 ศึกษาด้านดนตรี นาฏศิลป์และการละเล่นในท้องถิ่น

กลุ่มที่ 5 ศึกษาด้านชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในท้องถิ่นในการใช้
ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิต

กลุ่มที่ 6 ศึกษาชาติพันธุ์ของชาวอำเภอเวียงน้อย

กลุ่มที่ 7 ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อย

4.3.3 ทำหนังสือจากหน่วยงานติดต่อไปยังพิพิธภัณฑสถานอำเภอเวียงน้อย เพื่อขอ
วิทยากรที่จะให้ความรู้ และสถานที่ ที่จะศึกษาหาข้อมูล ซึ่งใช้เกณฑ์ในเรื่องความสอดคล้องกับ
เนื้อหา การเดินทาง ความปลอดภัย สามารถตอบปัญหาที่นักเรียนสงสัยได้

4.3.4 นักเรียนและครูร่วมกันวางแผนเตรียมในการศึกษาหาความรู้จากพิพิธภัณฑ
สถานอำเภอเวียงน้อย ดังนี้

- 1) การตรงต่อเวลา
- 2) ความปลอดภัยขณะเดินทาง
- 3) ระเบียบวินัยในการเดินทาง
- 4) มารยาทในการซักถาม
- 5) ความรับผิดชอบงานที่มอบหมาย
- 6) ความร่วมมือกันภายในกลุ่ม

4.3.5 เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ศึกษาหาความรู้ครั้งนี้ เช่น สมุดบันทึก ปากกา
กล้องถ่ายรูป

4.4 ขั้นตอนการตามแผนงาน (ชั่วโมงที่ 2)

4.4.1 นักเรียนแต่ละกลุ่มรับบัตรกำหนดงานการสอน โดยใช้กิจกรรมในแหล่ง
เรียนรู้ชุมชนพิพิธภัณฑสถานอำเภอเวียงน้อย ยำให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมซักถามวิทยากรได้
เมื่อวิทยากรเปิดโอกาส และมีข้อสงสัยหลังจากฟังวิทยากรจบให้ตัวแทนนักเรียนกล่าวขอบคุณ

4.4.2 ครูและนักเรียนดำเนินการตามแผนที่วางไว้ โดยครูเป็นที่ปรึกษาให้
คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหา

4.5 ขั้นวัดและประเมินผล

4.5.1 จากการอภิปรายผลงานภายในกลุ่มด้วยการศึกษาหาข้อมูลจากวิทยากร
สถานที่และหัวข้อที่กำหนดในบัตรกำหนดงานดังนี้

- 1) มรดกท้องถิ่นมีประโยชน์และความสำคัญอย่างไร
- 2) เราจะอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่มรดกของท้องถิ่นของเราได้อย่างไร
- 3) ทำอย่างไรประชาชนจึงจะเห็นคุณค่าของมรดกท้องถิ่น
- 4) ถ้าปราศจากมรดกท้องถิ่นชุมชนเราจะเป็นอย่างไร

4.5.2 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มจัดทำรายงานวิธีการอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อยแล้วนำผลงานของแต่ละกลุ่มนำไปจัดแสดงที่มุมหนังสือหรือมุมน้กอ่าน

4.5.3 ทำแบบทดสอบหลังเรียน

5. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

- 5.1 รูปภาพต่างๆที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม
- 5.2 แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์สถานอำเภอเวียงน้อย
- 5.3 วิทยากรประจำพิพิธภัณฑ์สถานอำเภอเวียงน้อย
- 5.4 สมุดบันทึก
- 5.5 บัตรกำหนดงาน

6. การวัดผลและประเมินผล

- 6.1 สังเกตพฤติกรรมกลุ่ม
- 6.2 ตรวจรายงานการค้นคว้า/การสืบค้น
- 6.3 ทำแบบทดสอบหลังเรียน

บัตรกำหนดงาน
เรื่อง การอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่น
พิพิธภัณฑ์สถานแวงน้อย

1.เมื่อนักเรียนทุกกลุ่มเดินทางมาถึงพิพิธภัณฑ์สถานอำเภอแวงน้อยเรียบร้อยแล้วให้แต่ละกลุ่มแยกไปศึกษาและซักถามจากวิทยากรตามรายละเอียดที่กำหนดดังนี้

(ให้เวลากลุ่มละ 30 นาที)

กลุ่มที่ 1 ศึกษาด้านความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น

กลุ่มที่ 2 ศึกษาด้านภาษาและวรรณกรรมท้องถิ่น

กลุ่มที่ 3 ศึกษาด้านศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น

กลุ่มที่ 4 ศึกษาด้านดนตรี นาฏศิลป์และการละเล่นในท้องถิ่น

กลุ่มที่ 5 ศึกษาด้านชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในท้องถิ่นในการใช้ภูมิปัญญาในการดำเนินชีวิต

กลุ่มที่ 6 ศึกษาชีวประวัติบุคคลสำคัญในอดีตของอำเภอแวงน้อย

กลุ่มที่ 7 ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของอำเภอแวงน้อย

2.เมื่อทุกกลุ่มศึกษารายละเอียดเรียบร้อยแล้วให้มานั่งรวมกันที่ศาลากลางน้ำห้วยหาดร่วมกันอภิปรายหัวข้อที่จะศึกษาในข้อ 1 จากบัตรกำหนดงานหลังจากนั้นให้ทุกกลุ่มเสนอผลงานจากการอภิปรายจากหัวข้อที่กำหนดดังต่อไปนี้

1) มรดกท้องถิ่นมีประโยชน์และความสำคัญอย่างไร

2) เราจะอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่มรดกของท้องถิ่นของเราได้อย่างไร

3) ทำอย่างไรประชาชนจึงจะเห็นคุณค่าของมรดกท้องถิ่น

4) ถ้าปราศจากมรดกท้องถิ่นชุมชนเราจะเป็นอย่างไร

3.ให้แต่ละกลุ่มเสนอผลงานจากการอภิปราย (กลุ่มละ 3 นาที) พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลด้วยใบงานที่ 1 เรื่องมรดกท้องถิ่นพิพิธภัณฑ์สถานแวงน้อย และใบงานที่ 2 เรื่องวิธีการอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่น

ใบความรู้ เรื่อง มรดกท้องถิ่นพิพิธภัณฑ์ขนาดเล็ก

พิพิธภัณฑ์ หมายถึง สถานที่เก็บรักษาโบราณวัตถุหรือศิลปวัตถุต่างๆ เป็นการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ของท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการสืบทอดและการศึกษา ทำให้รู้จักรากเหง้าความเป็นมา รู้จักหวงแหนก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเอง และร่วมกันศึกษาค้นคว้า วัตถุต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มารวบรวมไว้เพื่อการศึกษา อนุรักษ์ให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความรักความผูกพัน เห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน ภายในท้องถิ่นด้วยความพึงพอใจและภาคภูมิใจ

การอนุรักษ์ หมายถึง การผดุงรักษาและระวังป้องกันสิ่งอันควรหวงแหนไว้ให้คงรูปแบบ และต้องสืบค้นเรื่องราวความเป็นมาของสิ่งนั้นอย่างถี่ถ้วนว่าสร้างขึ้นมาอย่างไร ที่ไหน เพราะเหตุใด ด้วยวิธีการใด เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์สถานอำเภอขนาดเล็ก จัดเป็นพิพิธภัณฑ์ของชุมชน (community museum) หมายถึงเป็นแหล่งหรือสถานที่รวบรวมและจัดแสดงหลักฐานทางโบราณคดี วัตถุโบราณ สิ่งของเครื่องใช้ วัตถุทางวัฒนธรรมรวมทั้งองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่หรือเคยมีในชุมชนสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์และบ่งบอกถึงศิลปวัฒนธรรมความเป็นมาของชุมชนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตและรูปแบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนในอดีต มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาและรูปแบบการดำเนินชีวิตให้แก่คนในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ชาวอำเภอขนาดเล็กได้ร่วมกันจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ของท้องถิ่น ณ บริเวณ สวนสาธารณะห้วยหาดซึ่งมีภูมิทัศน์สวยงาม ประกอบด้วยอาคาร 1 หลังคืออาคาร 100 ปี หลวงปู่พรตวิธาน ใกล้กับศาลเจ้าพ่อหมีนสี ซึ่งเป็นสถานที่เคารพนับถือของชาวอำเภอขนาดเล็ก พิพิธภัณฑ์สถานอำเภอขนาดเล็กมีส่วนจัดแสดงนิทรรศการประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น และส่วนที่แสดง โบราณวัตถุในชุมชน มีการรับบริจาควัตถุโบราณตลอดจนข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ที่ทรงคุณค่าจากชาวบ้านในท้องถิ่นของอำเภอขนาดเล็กมาจัดเก็บในพิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์สถานอำเภอขนาดเล็กมีคณะกรรมการสภาวัฒนธรรมของอำเภอขนาดเล็กเป็นผู้ดูแลในรูปแบบขององค์กรทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น เปิดบริการให้แก่ประชาชนทั่วไปเข้าเยี่ยมชมโดยไม่คิดค่าบริการ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์นอกจากเป็นการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนแล้ว ยังช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดจิตสำนึกและหวงแหน มรดกทางศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ก่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของคนในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดูแลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพื่อเป็นมรดกของชุมชนต่อไป

- วิธีการอนุรักษ์มรดกท้องถิ่นทำได้ง่ายๆ 2 แนวทางคือ

1. การคงสภาพไว้ตามเดิม เช่นท้องถิ่นใดมีจิตรกรรมฝาผนัง ก็ไม่เข้าไปจับต้องให้สีของภาพหลุด ไม่ขูดขีดเขียน หรือรื้อทิ้งทำลายสิ่งของที่มีคุณค่าสวยงาม ซึ่งมีคุณค่าในทางเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับทางศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อของท้องถิ่น สำหรับศิลปวัตถุต่างๆ ต้องเก็บรักษาให้ปลอดภัยจากการถูกทำลายและการโจรกรรม โดยอาจจะจัดสถานที่เป็นพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น เช่นในวัด ในหมู่บ้าน ในโรงเรียน

2. การบูรณะซ่อมแซม มีการซ่อมแซมศิลปวัตถุ สถาปัตยกรรม ประติมากรรม หรือจิตรกรรม เพื่อให้คงอยู่ในรูปแบบเดิมตามหลักวิชาการ โดยผู้รู้ผู้ชำนาญ เพื่อคงศิลปะนั้นให้ยาวนาน เช่นการขุดแต่งโบราณสถานของกรมศิลปากร เป็นต้น

- การปฏิบัติงานการอนุรักษ์มรดกท้องถิ่น

การอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ มรดกของท้องถิ่น ทำได้หลายรูปแบบคือ

1. การสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม คือการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการให้มีการริเริ่มสร้างสรรค์ บุกเบิก การประดิษฐ์คิดค้น การวิจัย และการพัฒนามรดกของท้องถิ่น
2. การส่งเสริมและสนับสนุน คือการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการใดๆ ที่ช่วยให้นักบริหาร นักวิชาการหรือผู้ประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การจัดงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ การยกย่อง เชิดชูเกียรติ และการอุปถัมภ์ศิลปินพื้นบ้าน นักประดิษฐ์คิดค้น และบุคคลที่มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมในท้องถิ่น
3. การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์ คือการจัดกิจกรรม หรือดำเนินการเพื่อนำวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของท้องถิ่นไปสู่ประชาชนทางสื่อมวลชนทุกรูปแบบ เช่น การจัดพิมพ์เอกสาร เผยแพร่ การออกอากาศทางวิทยุและโทรทัศน์
4. การจัดการบริการทางวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของท้องถิ่น คือการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสสัมผัสกับวัฒนธรรม ให้มีความรู้ความเข้าใจ ความซาบซึ้ง และการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสมถูกต้อง เช่นการจัดแสดงนิทรรศการ
5. การอนุรักษ์ทำนุบำรุงและฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้านอันเป็นมรดกของท้องถิ่น คือการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเพื่อการพิทักษ์รักษามรดกทางวัฒนธรรมที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจากอดีต
6. การเสริมสร้างความเป็นประชาธิปไตยทางวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของท้องถิ่น คือการจัดกิจกรรม หรือดำเนินการให้ประชาชนส่วนใหญ่หรือทั้งหมดได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การจัดกิจกรรม และการดำเนินการทางวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของท้องถิ่น

7. การเสริมสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน คือการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการใดๆทางวัฒนธรรมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและมีการยอมรับวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมของกลุ่มชนในภูมิภาคต่างๆ

8. การจัดการศึกษาเพื่อวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของท้องถิ่น คือการจัดกิจกรรมและดำเนินการเพื่อพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถอ่านออกเขียนได้ สื่อความได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ คือการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการให้ประชาชนมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

ประโยชน์พิพิภักต์สถานอำเภอเวียงน้อย คือเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างศักยภาพและฟื้นฟูพลังของชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมในชุมชนของตนเอง ส่งเสริมให้ชาวบ้านสมาชิกของชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการ ตั้งแต่ การศึกษาวิจัย การสำรวจค้นหา ทำแผนที่และทะเบียนทรัพยากรวัฒนธรรม การประเมินคุณค่าและศักยภาพของทรัพยากรวัฒนธรรม การวางแผนการจัดการ การอนุรักษ์ การสงวนและการบูรณะปฏิสังขรณ์ การจัดแสดง พิพิภักต์/นิทรรศการ การเผยแพร่ การฟื้นฟู ก่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความเสี่ยสละ ความเอื้อเพื่อเกื้อกูลแก่กันและกันในหมู่สมาชิกของชุมชน ก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันเจ้าของร่วมกัน เกิดความภาคภูมิใจในชุมชน รักถิ่นฐานบ้านเกิด ทำให้คนในชุมชนมีศักดิ์ศรี และประการสำคัญที่สุด เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความรู้และฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา: สภาวัฒนธรรมอำเภอเวียงน้อย (2552)

ใบงานที่ 1

เรื่อง มรดกท้องถิ่นพิพิธภัณฑ์เวงน้อย

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....กลุ่มที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกข้อมูลจากการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอำเภอเวงน้อย

1.ชื่อพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นชื่อ

.....

2.ที่ตั้ง

.....

.....

3.ความเป็นมา

.....

.....

.....

.....

4.ความสำคัญ

.....

.....

.....

.....

.....

5.สิ่งที่จัดแสดง

.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ 2

เรื่อง วิธีการอนุรักษ์มรดกท้องถิ่น

ชื่อกลุ่ม.....ชั้น.....กลุ่มที่.....

สมาชิก

1.....2.....3.....

4.....5.....6.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนผังสรุปความคิดวิธีการอนุรักษ์มรดกท้องถิ่น

แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง มรดกท้องถิ่นพิพิธภัณฑ์สถานอำเภอเวียงน้อย
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มที่.....

ที่	ชื่อ - สกุล	หัวข้อประเมิน					รวมคะแนน	สรุป	
		การร่วมกันวางแผนการทำงาน	ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่ม และร่วมกันปรับปรุง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
รวม /เฉลี่ย									

เกณฑ์ประเมินหรือแนวทางการให้คะแนน

องค์ประกอบที่ 1 การร่วมกันวางแผนการทำงาน

4 หมายถึง ร่วมมือกันวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีมาก

- 3 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานเกือบครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดี
- 2 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานบ้างแต่ไม่ครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีพอควร
- 1 หมายถึง ร่วมมือวางแผนทำงานน้อยมากหรือไม่มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวางแผน

องค์ประกอบที่ 2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 4 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน เต็มความสามารถ พยายามแก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง และมุ่งมั่นจนงานสำเร็จ
- 3 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน แก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง เป็นบางครั้งและทำงานจนสำเร็จ
- 2 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายบ้างแต่ทำไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการงานรับผิดชอบเองไม่ได้ ต้องได้รับความช่วยเหลือจึงจะทำงานได้สำเร็จ
- 1 หมายถึง รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก ต้องควบคุม และกระตุ้นเตือนบ่อยๆ งานจะไม่สำเร็จ

องค์ประกอบที่ 3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

- 4 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมดีมาก
- 3 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ่อยครั้ง ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสม
- 2 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นบางครั้ง
- 1 หมายถึง ขาดมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นน้อยมาก ใช้คำพูดไม่เหมาะสม ทำให้บรรยากาศการทำงาน และความรู้สึกของผู้ร่วมงานไม่ดี

องค์ประกอบที่ 4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

- 4 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก และมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนางานเป็นสำคัญ
- 3 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นไม่ดี
- 2 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร
- 1 หมายถึง ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล

องค์ประกอบที่ 5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน

- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มด้วยความเต็มใจ
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุปบ้าง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มพอสมควร
- 1 หมายถึง เกือบจะไม่มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย

สรุปผลการประเมิน

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 16 - 20	ได้คุณภาพดี แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 10 - 15	ได้คุณภาพปานกลาง แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 10	ได้คุณภาพต้องปรับปรุง แสดงว่าไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบทดสอบก่อนเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมื่อน้อยอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา
เรื่องมรดกท้องถิ่นพิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อย

.....
คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดย (X) ทับหัวข้อของคำตอบนั้น

1. พิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อยตั้งอยู่ที่ใด

ก. ศาลเจ้าพ่อหมื่นศรี

ข. สภาวัฒนธรรมอำเภอแวงน้อย

ค. ศาลาหลวงปู่พรต 100 ปี

ง. สวนสาธารณะห้วยหาด

2. หน่วยงานใดที่รับผิดชอบดูแลพิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อย

ก. กรมศิลปากร

ข. สภาวัฒนธรรมอำเภอแวงน้อย

ค. เทศบาลตำบลแวงน้อย

ง. องค์การบริหารส่วนตำบลแวงน้อย

3. พิพิธภัณฑสถานหมายถึงสิ่งใด

ก. สถานที่เก็บของเก่า

ข. สถานที่เก็บโบราณวัตถุ

ค. ที่เก็บรักษาสิ่งของหายาก

ง. ที่รวบรวมวัตถุสิ่งของภูมิปัญญาที่มีค่า

4. การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมจะสงบสุขราบรื่นต้องมีพื้นฐานสำคัญในเรื่องใด

ก. ความเชื่อตามวัฒนธรรม

ข. การรู้จักคิดด้วยเหตุด้วยเหตุ

ค. การยึดมั่นในอุดมคติทางสังคม

ง. การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

5. ประโยชน์ของการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของท้องถิ่นคือ

ก. เป็นการบริการทางวัฒนธรรม

ข. เป็นการจัดการศึกษาเพื่อวัฒนธรรม

ค. ปรับปรุงวัฒนธรรมในชีวิตประจำวัน

ง. ทำให้ประชาชนมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ

6. วิธีการดำรงรักษามรดกของชุมชนให้คงไว้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในข้อใด

ก. อนุรักษ์ สืบทอดสิ่งที่ดีงาม

ข. เคร่งครัดปฏิบัติตามจารีตประเพณี

ค. เลือกรื้อฟื้นสิ่งที่ดีเด่นเผยแพร่

ง. ถูกทั้งข้อ ก. และ ค.

7. คุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้านมรดกของท้องถิ่นเป็นรากฐานเป็นรากฐานการพัฒนาของชีวิต
เกี่ยวเนื่องโดยตรงกับ

ก. การศึกษา

ข. การเศรษฐกิจ

ค. การสังคมและการปกครอง

ง. การยอมรับของกลุ่มชน

8. การอนุรักษ์ หมายถึง

- ก. การผดุงรักษาและระวังป้องกันสิ่งที่หวงแหนไว้ให้คงสภาพเดิม
- ข. การบูรณะซ่อมแซมสิ่งที่มีค่าทางวัฒนธรรมให้คงสภาพเดิม
- ค. การผดุงรักษาป้องกันสิ่งมีค่าให้นำมาใช้กับวิทยาการใหม่ๆ ได้
- ง. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบ วิธีการหรือประโยชน์ใช้สอยของสิ่งเดิม

9. การอนุรักษ์จะทำได้โดย

- ก. การคงสภาพไว้ตามเดิม
- ข. การบูรณะซ่อมแซมให้คงอยู่ในรูปเดิม
- ค. การปรับให้เข้ากับวิทยาการใหม่ๆ
- ง. ถูกทั้ง ข้อ ก. และ ค.

10. การอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ วัฒนธรรมพื้นบ้านอันเป็นมรดกของท้องถิ่น ทำให้หลายรูปแบบของการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมคือ

- ก. การยกย่องเชิดชูเกียรติ และอุปถัมภ์ศิลปินพื้นบ้าน บุคคลดีเด่น
- ข. การประดิษฐ์คิดค้น การวิจัยและพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้าน
- ค. การพิทักษ์รักษามรดกทางวัฒนธรรมของทุกท้องถิ่น
- ง. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดการยอมรับ

.....

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1.ค   2.ข   3.ง   4.ข   5.ง   6.ง   7.ก   8.ค   9.ง   10.ค

แบบทดสอบหลังเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองนำอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา
เรื่องมรดกท้องถิ่นพิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อย

.....
คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดย (X) ทับหัวข้อของคำตอบนั้น

1.ชื่อใดมิใช่แหล่งเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น

ก.ศาลเจ้าพ่อหมื่นศรี

ข.สภาวัฒนธรรมอำเภอแวงน้อย

ค.ศาลาหลวงปู่พรต 100 ปี

ง.สวนสาธารณะห้วยหาด

2. พิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อยก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.ใด

ก.2545

ข. 2549

ค.2550

ง. 2553

3. หน้าที่โดยตรงของหน่วยงานใดในการดูแลพิพิธภัณฑสถานทั่วประเทศ

ก.กรมศิลปากร

ข. กรมศาสนา

ค.กรมการปกครอง

ง. กรมพัฒนาชุมชน

4.ถ้านักเรียนต้องการเข้าเยี่ยมชมศึกษาหาความรู้ในพิพิธภัณฑสถานอำเภอแวงน้อยนักเรียนจะต้องติดต่อขออนุญาตจากหน่วยงานใด

ก.กรมศิลปากร

ข. สภาวัฒนธรรมอำเภอแวงน้อย

ค.เทศบาลตำบลแวงน้อย

ง. องค์การบริหารส่วนตำบลแวงน้อย

5.ถ้านักเรียนพบโบราณวัตถุอันมีค่าในชุมชนของนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร

ก.แจ้งผู้นำชุมชน

ข.แจ้งสถานีวิทยุชุมชน

ค.แจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ง.เก็บรักษาไว้ที่อย่างดีไม่ให้ใครพบเห็น

6.โบราณวัตถุอันมีค่าที่พบในชุมชนเป็นสิทธิของใคร

ก.ทุกคนในชาติ

ข.ผู้พบเห็นคนแรก

ค.กระทรวงวัฒนธรรม

ง.สำนัก โบราณคดี กรมศิลปากร

- 7.การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ หรือการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเพื่อรักษามรดกทางวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่งโบราณคดี คือรูปแบบของ
ก.การสร้างสรรคทางวัฒนธรรม	ข.การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม
ค.การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	ง.การทำนุบำรุงและฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้าน
- 8.คุณค่าสูงสุดของวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนคือข้อใด
ก.ช่วยให้สังคมมีความเจริญ
ข.เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของชนรุ่นหลัง
ค.เป็นสิ่งปกป้องถึงสภาพสังคม และวัฒนธรรมท้องถิ่น
ง.ช่วยให้สมาชิกในสังคมมีความเข้าใจและสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
- 9.แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมในท้องถิ่นที่เห็นได้ชัดคือข้อใด
ก.ช่วยเหลือกันมากขึ้น	ข.เอาตัวรอดมากขึ้น
ค.นิยมการค้าขายมากขึ้น	ง.อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นมากขึ้น
- 10.สิ่งสำคัญที่สุดในการอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่นทั้งด้าน โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเอาไว้ได้ต้องอาศัยสิ่งใด
ก.ความรู้ความเข้าใจ	ข.งบประมาณสนับสนุน
ค.ความตระหนักในคุณค่า	ง.การจัดการประชาสัมพันธ์อย่างดี

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

- 1.ง   2.ข   3.ก   4.ข   5.ก   6.ก   7.ง   8.ง   9.ข   10.ค

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย	เวลา 12 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง คนดีศรีแวงน้อย	เวลา 2 ชั่วโมง

1.สาระสำคัญ

ท้องถิ่นจะเจริญก้าวหน้า ย่อมต้องขึ้นอยู่กับประชาชน ซึ่งเป็นสมาชิกของชุมชน ถ้าประชาชนในท้องถิ่นมีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีรู้จักปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่สมาชิกที่ดีของชุมชนแล้วสังคมของท้องถิ่นย่อมมีความสงบสุขร่มเย็นเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

2.จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนเรียนเรื่อง คนดีศรีแวงน้อย นักเรียนสามารถ

2.1 ระบุแนวทางในการปฏิบัติตนเป็นคนดีมีคุณธรรมของตนเองและบุคคลอื่นที่มีศักยภาพในการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น ได้

2.2 ปฏิบัติตนเป็นคนดีมีคุณธรรมและชื่นชมยกย่องบุคคลอื่นที่มีศักยภาพในการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น

2.3 ตระหนักถึงคุณค่าในความเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมของตนเองและบุคคลอื่น

3.สาระการเรียนรู้

- หลวงปู่พรตวิธาน
- ปราชญ์ชาวบ้านพ่อทศน์ กระยอม
- กำนันหลี เกิดศักดิ์

4.กิจกรรมการเรียนรู้

4.1 ชี้นำเสนอและรับรู้(ชั่วโมงที่ 1)

4.1.1 ครูนำหนังสือพิมพ์มาให้นักเรียนศึกษาภาพข่าวที่แสดงถึงการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ซึ่งเป็นภาพการกระทำที่ผิดกฎหมาย แล้วช่วยกันตอบคำถามว่า นักเรียนคิดว่า หากนักเรียนจะมีภาพลงหนังสือพิมพ์นักเรียนอยากจะมีภาพของตัวเองลงหนังสือพิมพ์ในลักษณะใด เพราะเหตุใด โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนทั้งชั้นร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย

4.1.2 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน

4.2 ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมาย

4.2.1 ให้นักเรียนฟังสภากัญญ์คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ นักเรียนฝึกร้องตาม พร้อมทั้งร่วมกันอภิปรายและสรุปความคิดเห็นเรื่องลักษณะของคนดีในทัศนะของแต่ละคนบันทึกลงในใบงาน ที่ 1 คนดีของเราที่ครูกำหนดให้

4.2.1 ครูคิดบัตรคำวิธีการศึกษาแหล่งชุมชนให้นักเรียนดูให้นักเรียนร่วมกัน อภิปรายถึงวิธีการที่จะศึกษาตามหัวข้อที่อภิปรายในข้อ 4.2.1 โดยพิจารณาตามความเหมาะสม ในแง่วิธีการความสนใจ ความสอดคล้องกับหัวข้อที่จะศึกษาความเป็นไปได้โดยครูแนะนำอธิบาย ซึ่งในที่นี้กิจกรรมที่ใช้ได้แก่ การไปสัมภาษณ์บุคคลที่ได้รับยกย่องเป็นคนดีในชุมชนหรือในท้องถิ่น

4.3 ขั้นวางแผน

4.3.1 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 7 กลุ่ม โดยเข้ากลุ่มเดิมตามแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ 4 ในเรื่อง มรดกท้องถิ่น

4.3.2 นักเรียนแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่ม เลขากลุ่ม พร้อมทั้งแบ่งหน้าที่ และกำหนดบทบาทให้สมาชิกในกลุ่มใหม่

4.3.3 ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกไปใช้แหล่งเรียนรู้สภาพัฒนธรรมอำเภอเวียงน้อย

และศูนย์บริการเรียนรู้ตามอัครศาสตร์กรมการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเวียงน้อยห้องสมุดประชาชน อำเภอเวียงน้อยสืบหาข้อมูลเกี่ยวกับคนดีศรีเวียงน้อยได้แก่ หลวงปู่พรพรตวิธาน พ่อทัศน์ กระยอม พ่อกำนันหลี่ เกิดศักดิ์

4.3.4 นักเรียนและครูร่วมกันวางแผนระเบียบในการไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่นที่อยู่รายรอบโรงเรียนเวียงน้อยศึกษา ในเรื่องคนดีศรีเวียงน้อยน้อยดังนี้

- 1) ระเบียบวินัยในการเดินทาง
- 2) การตรงต่อเวลา
- 3) ความปลอดภัยขณะเดินทาง
- 4) มารยาทในการสัมภาษณ์
- 5) การแบ่งงานภายในกลุ่ม
- 6) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เช่น ปากกา สมุดบันทึก กล้องถ่ายรูป

4.4 ขั้นดำเนินการตามแผนงาน (ชั่วโมงที่ 2)

4.4.1 ครุณำนักเรียนออกไปสู่แหล่งเรียนรู้ในชุมชนพร้อมทั้งปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้โดยครุเน้นเรื่องระเบียบวินัยในการเดินทาง มารยาทการสัมภาษณ์ การตรงต่อเวลา

4.4.2 ขณะปฏิบัติงานครุมีหน้าที่ดูแลให้คำปรึกษากลุ่ม โดยติดตามการปฏิบัติงานของแต่ละกลุ่มอย่างใกล้ชิด พร้อมให้ข้อเสนอแนะเมื่อเกิดปัญหาขณะปฏิบัติงาน

4.5 ขั้นวัดและประเมินผล

4.5.1 จากการเสนอผลการทำงานกลุ่ม แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลงานของกลุ่มมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายอย่างหลากหลายโดยใช้ประเด็นในการอภิปรายดังนี้

- การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี ทำให้เกิดผลดีต่อตนเองชุมชน ท้องถิ่นประเทศชาติอย่างไร

- นักเรียนมีแนวทางในการปฏิบัติที่แสดงว่าเป็นการยกย่องคนได้อย่างไร

4.5.2 จากการทำใบงานที่ 1- 4 (ตามรายละเอียดในสื่อการเรียนรู้)

5. สื่อการเรียนรู้/แหล่งเรียนรู้

5.1 ภาพข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์

5.2 บทสรุภัญญ์อีสานเรื่องคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

5.3 แหล่งเรียนในชุมชนละแวกใกล้โรงเรียนรัศมีไม่เกิน 1-2 กิโลเมตร

5.4 บัตรคำหัวข้อคุณธรรม 8 ข้อ

5.5 ใบงานที่ 1 คนดีของเรา

5.6 ใบงานที่ 2 ช่วยสรรหาคนดี

5.7 ใบงานที่ 3 คนดีของชุมชน

5.8 ใบงานที่ 4 ร่วมสร้างประโยชน์ในสังคม

5.9 สมุดบันทึก

5.10 กล้องถ่ายรูป

6. การวัดผลและประเมินผล

6.1 สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียน โดยยึดกระบวนการกลุ่มได้แก่

6.1.1 ร่วมกันวางแผนการทำงาน

6.1.2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

6.1.3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

6.1.4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

6.1.5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน

6.2 ตรวจใบงาน

6.3 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง

ประวัติ/ผลงานหลวงปู่พรตวิธาน

ประวัติหลวงปู่พรตวิธาน วัดจุมพล ต.ก้านเหลือง อ.แวงน้อย จ.ขอนแก่นนามเดิมท่านชื่อ “พันธ์ ทับงาม” เกิดวันพุธที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2444 ที่บ้านน้ำอ้อม อ.เกษตรวิสัย จ.ร้อยเอ็ด บิดาชื่อพ่อศิลา มารดาที่แม่ทอง ชีวิตวัยเยาว์ท่านเป็นคนที่เรียนหนังสือเก่งมาก จนขุนเกษตรวิสัยเจ้าเมืองร้อยเอ็ดเอาไปรับราชการเป็นเสมียนประจำตัวท่าน รับราชการอยู่จนอายุได้ 16 ปีจึงลาบวชเป็นสามเณร ณ วัดน้ำอ้อม จนอายุได้ 21 ปี จึงได้อุปสมบทเป็นพระต่อ โดยมีพระครูธรรมสังฆบาลเป็นพระอุปัชฌาย์มีนามฉายาว่า คิสโส ท่านพระหนุ่มที่เรียนหนังสือเก่งมากท่องปาติโมกข์ได้ตั้งแต่พรรษาแรก และปี พ.ศ.2472 หลวงปู่สอบนักธรรมชั้นเอกได้ ในปีนั้นหลวงปู่สอบนักธรรมเอกได้เพียงรูปเดียวเท่านั้นที่วัดจุมพลร้อยเอ็ด (รวมกาฬสินธุ์และมหาสารคามด้วย)จนได้รับรูปท่านเจ้าคุณพระโพธิวาสจารย์แม่กองธรรมอุบลเป็นรางวัล หลวงปู่ได้เรียนเทศนากับท่านเจ้าคุณกัณหา

ณ วัดหนองทุ่ม อำเภอลาด จังหวัดขอนแก่น (เจ้าคุณกัณหา เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่นในสมัยนั้น พ.ศ.2473) ปี พ.ศ.2475 บ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงการปกครองเจ้าคุณกัณหาจึงได้ส่งหลวงปู่พรตมาเป็นเจ้าอาวาสวัดจุมพล บ้านก้านเหลือง อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น อายุการสร้างวัดจุมพล ประมาณ 150 ปี ในสมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ.2480 หลวงปู่ได้สร้างอุโบสถขึ้น เสร็จในปี พ.ศ. 2483 ค่าก่อสร้างเป็นเงิน 2,500 บาท ปูนซีเมนต์สมัยนั้นถุงละ 1.50 บาท ปี พ.ศ.2482 หลวงปู่ได้ขอพระราชทานพระบรมโกศของสิ้นเกล้ารัชกาลที่ 8 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล แต่พระองค์ท่านได้พระราชทานเหรียญพระฉายาลักษณ์ของทำให้แก่หลวงปู่พรต หลวงปู่ท่านจึงเอาเหรียญนั้นติดไว้ที่หน้าพระอุโบสถ ต่อจากนั้นหลวงปู่ก็ได้พัฒนาวัดจุมพลมาเรื่อยๆ ตลอดจนวัดต่างๆ ในเขตอำเภอแวงน้อย และอำเภอลาด (แต่ก่อนอำเภอแวงน้อยเป็นตำบล ขึ้นอยู่กับอำเภอลาด) ในการสร้างพระอุโบสถและกุฏิ รวมทั้งศาลาการเปรียญ รวมทั้งสิ้นประมาณ 30 หลัง ต่อมา พ.ศ. 2518 ได้มีการขยายการปกครองออกไปอีก ทางราชการจึงตั้ง ตำบลแวงน้อยขึ้นเป็นกิ่งอำเภอแวงน้อย และอำเภอแวงน้อยตามลำดับ หลวงปู่พรตจึงได้เป็นเจ้าคณะอำเภอแวงน้อยรูปแรก หลวงปู่พรตท่านเป็นผู้มีวิชาอาคมขลังมาก ท่านได้เรียนวิชาอาคมจาก 5 อาจารย์ด้วยกันเช่น หลวงศรีธรรมศาสตร์ อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จนจบเรียบร้อยแล้วได้เดินทางไปศึกษาวิชาอาคมจาก พระอาจารย์ชั้น วัดท่าสะแบง ตำบลมะป้า อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พระอาจารย์ชั้นวัดท่าสะแบงนี้ท่านเป็นผู้มีวิชาอาคมองค์หนึ่งในภาคอีสานสมัยนั้น ไม่ว่าจะป็นวิชาอาคมทางด้านเมตตามหานิยม,คงกระพันชาตรี,แคล้วคลาด,มหาอุตม์ ป้องกัน ขับไล่คุณไสย คุณผี คุณคน หลวง

ปู้รพรตท่านก็ได้รับการถ่ายทอดวิชาอาคมจากพระอาจารย์ชั้นจมนหมดลัน แล้วหลวงปู่ก็ได้ไปศึกษากับอาจารย์บ้านฟ้าเหลือง อำเภอบางสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เกจิอาจารย์ดั่งองค์หนึ่งในสมัยนั้นขนาดท่านปีศาจระคนต้นไม้เอาปืนยิงต้นไม้ยังยิงไม่ออกแต่ก็ยังไม่พอความต้องการของหลวงปู่ หลังจากนั้นท่านก็ได้มุ่งหน้าไปศึกษากับหลวงปู่ชม ฐานธัมโม แห่งวัดคู่อุ่พระโกนา อำเภอสวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีศักดิ์เป็นลุงของท่าน หลวงปู่ชมองค์นี้ มีวิชาอาคมแก่กล้าสามารถมากมีอิทธิปาฏิหาริย์นานัปการ ท่านสามารถล่องหนหายตัวได้ หลวงปู่ชมท่านได้สร้างวัดขึ้นบริเวณใกล้กับคู่อุ่พระโกนาทางจะไปอำเภอบำเหน็จ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นเส้นทางที่จะมุ่งไปเขมรดำ (ประเทศกัมพูชาในปัจจุบัน) หลวงปู่ท่านได้ศึกษาวิชาอาคมและวิปัสสนากัมมัฏฐาน อยู่ 2 ปี เมื่อปี พ.ศ.2479 ท่านได้กราบลาหลวงปู่ชม ออกมุ่งหน้ามายังจังหวัดขอนแก่น เพื่อกลับวัดจุมพลของท่าน หลังจากท่านได้เล่าเรียนวิชาอาคมจากพระอาจารย์ต่างๆ เรียบร้อยแล้วท่านได้ออกเดินทางมุ่งไปกับหลวงพ่อผาง จิตตคุดโต และได้แยกทางกันที่ อำเภอมัญจาคีรี จากนั้นท่านก็ได้เดินทางผ่านดงพญาเย็น – พญาไฟผ่าน ไปประเทศลาว พม่า – เขมร เรื่องราวตอนที่ท่านเดินทางมุ่งไปนั้นมีมากมาย ผจญภัยทั้งสัตว์ร้ายและภูตผีปีศาจ แต่ท่านก็สามารถผ่านอุปสรรคเหล่านั้นมาได้ หลวงปู่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ในสมัยรัชกาลที่ 8 มีพระราชทินนามว่า “พระครูวรพรตวิธาน” เราจึงเรียกติดปากว่า

“หลวงปู่รพรต” ตั้งแต่นั้นมาหลวงปู่ได้แสดงปาฏิหาริย์ให้ปรากฏแก่สายตาของผู้คนเป็นครั้งแรกก็คือ เรื่องหลวงปู่เหยียบรถกระดก (ลอยขึ้น) เหตุการณ์เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2503 หลวงปู่จะออกเดินทางจาก อำเภอลพ จ.ขอนแก่น ด้วยรถโดยสารเพื่อที่จะไปจังหวัดร้อยเอ็ด รถคันที่หลวงปู่จะขึ้นเป็นรถสองแถวขนาดใหญ่ ตามธรรมดาโดยทั่วไปแล้วพระเณรจะต้องนั่งด้านหน้าติดกับคนขับ เพื่อจะไม่ปะปนกับผู้ใช้โดยสารอื่น แต่รถคันนั้นมีผู้หญิงนั่งเต็มอยู่ด้านหน้าแล้ว ด้านในยังพอมีที่นั่งได้คนขับรถจึงบอกให้หลวงปู่ขึ้นทางท้ายรถ หลวงปู่ก็ได้ปฏิบัติตามโดยดี แต่ก่อนจะขึ้นรถหลวงปู่ได้พูดกับคนขับว่า “รถจะไม่เคียงหรือ” (เคียงเป็นภาษาไทยอีสานแปลว่า “กระดก”) คนขับก็บอกว่า “ไม่เคียงแน่เพราะรถรับน้ำหนักได้หลายตัน” พอคนขับพูดจบหลวงปู่ก็ก้าวเท้าขึ้นรถ ปาฏิหาริย์ก็เกิดขึ้นทันทีที่ด้านหน้ารถลอยสูงขึ้นเหมือนมีมือยักษ์มาจับยกขึ้นคนขับรถเห็นเช่นนั้นถึงกับตกตะลึงจึงกราบนิมนต์หลวงปู่มานั่งด้านหน้าโดยให้พวกผู้หญิงไปนั่งข้างหลัง ตั้งแต่นั้นมาสมณานาม “หลวงปู่ รพรตเหยียบรถเคียง” จึงเป็นที่รู้จักกันทั่วไปไม่ว่าจะเป็นขอนแก่น ชัยภูมินครราชสีห์มา ต่างรู้เรื่องกันดี และพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป หลวงปู่รพรตท่านเป็นพระนักพัฒนา วัดวาอารามและสถานศึกษาอีกทั้งยังดูแลสิ่งแวดล้อมคือป่าภูถ้ำ โดยการไปสร้างวัด ณ ป่าภูถ้ำ นำประชาชนปลูกป่า ดูแลรักษาป่า บวชป่าและให้พระสงฆ์ไปจำพรรษาซึ่งเป็นวิธีการดูแลรักษาป่าอีกทางหนึ่ง

ปัจจุบันแม้ว่าหลวงปู่พรตวิธาน ท่านได้มรณภาพไปแล้วเมื่อปี พ.ศ.2546 ท่านก็ยังคงเป็นที่เคารพเลื่อมใส กราบไหว้บูชาถึงคุณธรรมความดีของท่านที่ได้กระทำเป็นแบบอย่าง นับเป็นนือนานาบุญองค์สำคัญของท้องถิ่นอำเภอเวียงน้อยและพุทธศาสนิกชน โดยทั่วไป.

ที่มา: หลวงปู่พรตวิธาน พระ 5 แผ่นดิน (2544)

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง

ประวัติ/ผลงาน พ่อกำนันหลี่ เกิดศักดิ์

นายหลี่ เกิดศักดิ์ อดีตกำนัน 5 แผ่นดิน เกิดเมื่อวันที่ 15 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2431 ณ บ้านเวงน้อย แขวงเมืองชนบท จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบัน ตำบลเวงน้อยได้แบ่งออกเป็น 6 ตำบล และได้ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอเวงน้อย จังหวัดขอนแก่น เป็นบุตรของนายทน นางสิม เกิดศักดิ์ อาชีพทำนา มีปู่ชื่อขุนศักดิ์ทัพ (อดีตทหารสมัยคุณหญิงโม เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ยกทัพมาตีโคราช)

การศึกษารับอ่านออกเขียนได้ทั้งภาษาขอม ภาษาไทย ภาษาลาว นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้กฎหมายโบราณ และความรู้เกี่ยวกับคตินิยมทางด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นอย่างดี

การทำงานเป็นผู้ใหญ่บ้านหนองแขมอำเภอพล เป็นเวลา 2 ปี เป็นผู้ใหญ่วillageตลาดเป็นเวลา 2 ปี เป็นกำนันคนแรกของตำบลเวงน้อยเป็นเวลา 47 ปี รวมเวลาการเป็นผู้ใหญ่บ้านและกำนัน 51 ปี และเป็นกำนันจนกระทั่งลาออกเนื่องจากอายุมากและสุขภาพ นายหลี่ เกิดศักดิ์ ได้รับเลือกตั้งเป็นกำนันเมื่ออายุ 25 ปี ซึ่งถือว่าเป็นกำนันที่มีอายุน้อยที่สุดในสมัยนั้นมีหมู่บ้านในเขตปกครอง 47 หมู่บ้าน

ประวัติคุณงามความดี นายหลี่ เกิดศักดิ์ เป็นบุคคลที่เสียสละ มีความซื่อสัตย์สุจริตมีพรหมวิหารธรรมสูงในการปกครองราษฎรเป็นผู้ใช้สติปัญญาอย่างเฉลียวฉลาดในการปกครอง การปราบปรามโจรผู้ร้ายโดยไม่ใช้อาวุธ คูแครงราษฎรในเขตพื้นที่รับผิดชอบมีความเป็นอยู่อย่างสงบสุข กำนันหลี่ได้สร้างผลงานไว้มากมาย จนได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์คือ ร.ท.ม. และ ร.ท.ช. ซึ่งในสมัยนั้นถือว่าสูงมากทีเดียว

ผลงานทางด้านสังคมและสาธารณประโยชน์ นำพาราษฎรสร้างแหล่งน้ำบูรณะซ่อมแซม ขุดลอกห้วยหนอง คลองบึงตลอดจนแหล่งน้ำสาธารณะให้ราษฎรทำการเพาะปลูกเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนการอุปโภค บริโภค นอกจากนั้นยังได้สละที่ดินเพื่อสร้างโรงเรียน และสถานที่ราชการหลายแห่งในอำเภอเวงน้อยเช่น ที่ว่าการอำเภอเวงน้อย สถานีตำรวจ โรงเรียน สถานีอนามัย สถานีอนามัยประจำอำเภอ ตลอดจนจัดหาที่ดินใช้เป็นพื้นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์

จากผลงานดังกล่าวทำให้พ่อกำนันหลี่ ได้รับฉายานามจากชาวเวงน้อยว่า กำนันใจพระกำนันพ่อพระกำนันใจบุญกำนันผู้ประเสริฐล้วนมากมายหลายฉายา

ที่มา:เอกสารเผยแพร่ นายหลี่ เกิดศักดิ์ กำนัน 5 แผ่นดิน สภาวัฒนธรรมอำเภอเวงน้อย 2552 .

ใบความรู้ที่ 3

เรื่อง

ประวัติ/ผลงานพ่อทัศน์ กระจยอม

ประวัติพ่อทัศน์ กระจยอม ปราชญ์ชาวบ้านอำเภอเวียงน้อย เกิดเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2471 เกิดที่บ้านโคกใหญ่ อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 108 หมู่ที่ 6 บ้านโสกน้ำขาว ต.ก้านเหลือง อ.เวียงน้อย จ.ขอนแก่น การศึกษา จบมัธยมศึกษาชั้นตรี ประถมศึกษาปีที่ 4 ความรู้ความสามารถ เป็นหมอยาพื้นบ้าน เป็นหมอธรรม

พ.ศ.2510 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้ใหญ่บ้าน โสกน้ำขาว ด้วยความเป็นคนที่ซื่อสัตย์สุจริต มีวิชาความรู้ด้านหมอยาพื้นบ้าน และธรรมะ ในการช่วยเหลือผู้คนได้นำพาราษฎรพัฒนาท้องถิ่น เช่น ตัดถนนหนทางโดยไม่ใช้งบประมาณจนชาวบ้านรักใคร่ หลังจากได้รับตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านแล้วมีเจ้านายจากอำเภอหลายคนเข้าไปตรวจเยี่ยมท้องที่ เจ้านายบอกให้หาเหล้ามากิน และสั่งให้นั่งดื่มเป็นเพื่อนพ่อทัศน์ปฏิเสธอ้างเป็นหมอธรรมต้องรักษาศีล ดื่มเหล้าไม่ได้ เจ้านายบอกว่าไม่เป็นไร นิมนต์หมอนใจไปนั่ง นอกวงเหล้าก่อน แล้วค่อยนิมนต์มาเข้าตัวใหม่ก็ได้ ความกลัวร่วมกับความไม่รู้ว่าเจ้านายจะว่าอย่างไรหรือจะมีอันตรายหรือเปล่าทั้งต่อตนเองครอบครัว และคนในชุมชนทำให้พ่อทัศน์ไม่กล้าขัดคำสั่งชกชวนของเจ้านายเริ่มดื่มเหล้าจนติด เสื่อมลงเรื่อยๆ เสียผู้เสียคนจนชาวบ้านเรียกผู้ใหญ่ชี้เหล่า เพราะติดเหล้าไม่มีคนมาช่วยงานอีกต่อไป

พ.ศ.2513 พ่อทัศน์ ได้พาตนเองครอบครัว และชุมชน ไปสู่บ่วงกรรมของหนี้สินด้วยการกู้เงิน ธกส. การขาดข้อมูล ขาดการคิดวิเคราะห์ และเกิดความโลภ ทำให้นำเงินกู้ ธกส.มาใช้จ่ายสุรุษสุร่ายผิดวัตถุประสงค์ทำให้จ่ายหนี้และดอกเบี้ยคืนไม่ได้ เป็นผลให้ลำบากยากจนขั้นแค้น บางปีต้องไปขอกทานข้าวมากิน พ่อทัศน์ถูกชักชวนจากเพื่อนๆ ให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นกำนันเคยสมัครกำนัน 2 ครั้งหมดทีน่าไป 2-3 แปลง ความล้มเหลวทำให้เป็นหนี้จึงไปทำไร่ข้าวโพดที่อื่นอีก 2 ปี กลับมาอีกครั้งชาวบ้านพากันทำบัญชีหางว่าวเรียกร้องให้ผู้ใหญ่บ้านกลับมาอยู่ในหมู่บ้านของตนเองเมื่อคิดทบทวนเรื่องทั้งหมดที่ผ่านมาเชื่อมโยงกันจึงคิดว่าตนเองเสียคนเพราะคนอื่นไปเชื่อกันยกยอก ละเมิดศีลธรรม ตั้งแต่นั้นจึงหยุดดื่มเหล้า ตั้งอกตั้งใจทำงานช่วยเหลือประชาชนพาชุมชนรวมกลุ่ม และเรียนรู้การค้าเนกกิจกรรมธนาคารข้าว ทำโองน้ำ ทำส้วม ออมทรัพย์ เป็นต้น จนได้รับรางวัลผู้ใหญ่นานาชาติ ได้รับการสนับสนุนให้ไปดูงานที่ต่างประเทศ

วิ่งตามเงินเดินเข้ากองไฟ วิ่งตามธรรมะเย็นฉ่ำชื่นใจ แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1- 7 เอาเงินเป็นตัวตั้ง ประสบความสำเร็จในการหลอกล่อให้คนอยากได้เงินเร็วๆ

มากๆ และง่ายๆ พ่อแม่สมัยก่อนจะสอนให้ลูกๆหาอยู่หากิน เข้าขึ้นมามีต้องไปไร่ไปนาหาผักหาปลา ทุกวันนี้สอนให้ไปหาเงิน ดิ้นเข้าขึ้นมามีนั่งรถซื้อของที่เอามาขายในหมู่บ้าน อยากแต่จะไปกรุงเทพฯทิ้งลูกไว้อยู่กับตา ยาย คนที่อยู่บ้านไม่ได้ตั้งใจอบรมสั่งสอนปล่อยให้เป็นที่ของครูที่โรงเรียน พ่อลูกโตก็ให้ลูกไปเป็นกรรมกรในเมือง วนเวียนกันอยู่แบบนี้ วิถีชีวิตแบบนี้ทำให้ครอบครัวแตกกระจาย ชุมชนล่มสลาย สัมราคเหง้าทางวัฒนธรรมของตนเอง ละเมิดศีลธรรม และทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ จากประสบการณ์เป็นเรียนพ่อทัศน์ กระทบ จึงเปลี่ยนแปลงความคิดของตนเอง เลิกเชื่อคนอื่น หันมาเชื่อภูมิปัญญาของชาวบ้านปี 2532 พ่อทัศน์ และครอบครัวจึงเริ่มออกมาอยู่บ้าน ลูกชวนไปทำเรื่องอื่นหมดเวลาไปวันๆ การไปอยู่ทำให้มีการเรียนรู้จากธรรมชาติ เริ่มขุดสระด้วยมือ เพื่อเก็บกักน้ำ ปลูกกล้วยเป็นหลัก ปลูกต้นไม้ผล เลี้ยงสัตว์และรู้จักอมผลผลิตที่ได้เอาไว้กินไว้ใช้ เหลือกินก็แจกญาติพี่น้อง หรือไปแลกเปลี่ยนของกับเพื่อนบ้านและชุมชนใกล้เคียง และขั้นสุดท้ายคือขาย เป็นการถอยห่างจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเช่น ข้าว ปอ มัน หันมาปลูกพืชผสมผสานสามารถเลี้ยงดูครอบครัวและชุมชนได้เห็นเป็นแบบอย่างว่าการดำเนินวิถีชีวิตแบบพึ่งตนเองนั้นสามารถอยู่รอดได้ด้วยปรัชญาของพ่อทัศน์คือการยึดถือ

1. พระพุทธ
2. พระธรรม
3. พระสงฆ์
4. พระมหากษัตริย์
5. พยายาม

เป็นหลักในการดำเนินชีวิตและขยายเครือข่าย ถืออิทธิบาท 4 อัตตahi อัตตโน นาโถ ในการพัฒนาชีวิตจึงเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่คืบหน้าอย่างรวดเร็วซึ่งองค์ความรู้ที่พ่อทัศน์ได้ประพฤติปฏิบัติจนชีวิตประสบผลสำเร็จทำนยังได้เป็นวิทยากรและนำพาเผยแพร่จนเป็นที่ประจักษ์อย่างกว้างขวาง

เกียรติคุณที่ได้รับ นอกจากจะเป็นวิทยากรให้ความรู้ภายในท้องถิ่น และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ทรงคุณค่า ให้ความรู้มากมายมหาศาลแก่คนที่เข้ามาศึกษา พ่อทัศน์ กระทบยังมีเกียรติประวัติอีกมากมาย และได้รับยกย่องจากบุคคลทั่วไปและหน่วยงานต่างๆ ได้รับรางวัลผู้นำดีเด่น ได้ไปศึกษาดูงานที่ประเทศเยอรมัน เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม ฝรั่งเศส และลาว ปี 2528 โดยมูลนิธิหมู่บ้านรางวัลผู้ใหญ่บ้านดีเด่นของอำเภอเวียงน้อย ปี 2530 รางวัลคนค้ำคูณเมืองขอนแก่นปี 2543 คนดีศรีสังคมและรางวัลอื่นๆ มากมาย.

ที่มา: สัมภาษณ์ พ่อทัศน์ กระทบ บ้านโสกน้ำขาว ต.ก้านเหลือง อ.เวียงน้อย จ.ขอนแก่น (2549)

แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง คนดีศรีแวงน้อย
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

กลุ่มที่.....

ที่	ชื่อ - สกุล	หัวข้อประเมิน					รวมคะแนน	สรุป	
		การร่วมกันวางแผนการทำงาน	ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมกันปรับปรุง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
รวม / เฉลี่ย									

เกณฑ์ประเมินหรือแนวทางการให้คะแนน

องค์ประกอบที่ 1 การร่วมกันวางแผนการทำงาน

4 หมายถึง ร่วมมือกันวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีมาก

- 3 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานเกือบครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดี
- 2 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานบ้างแต่ไม่ครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีพอควร
- 1 หมายถึง ร่วมมือวางแผนทำงานน้อยมากหรือไม่มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวางแผน

องค์ประกอบที่ 2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 4 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน เต็มความสามารถ พยายามแก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง และมุ่งมั่นจนงานสำเร็จ
- 3 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน แก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง เป็นบางครั้งและทำงานจนสำเร็จ
- 2 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายบ้างแต่ทำไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานรับผิดชอบเองไม่ได้ ต้องได้รับความช่วยเหลือจึงจะทำงานได้สำเร็จ
- 1 หมายถึง รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก ต้องควบคุม และกระตุ้นเตือนบ่อยๆ งานจะไม่สำเร็จ

องค์ประกอบที่ 3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

- 4 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมดีมาก
- 3 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ่อยครั้ง ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสม
- 2 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นบางครั้ง
- 1 หมายถึง ขาดมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นน้อยมาก ใช้คำพูดไม่เหมาะสม ทำให้บรรยากาศการทำงาน และความรู้สึกของผู้ร่วมงานไม่ดี

องค์ประกอบที่ 4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

- 4 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก และมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนางานเป็นสำคัญ
- 3 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นไม่ดี
- 2 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร

- 1 หมายถึง ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล
องค์ประกอบที่ 5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุง
แก้ไขงานของกลุ่มด้วยความเต็มใจ
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุง
แก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุปบ้าง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบ
ปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มพอสมควร
- 1 หมายถึง เกือบจะไม่มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วม
รับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย

สรุปผลการประเมิน

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 16 - 20	ได้คุณภาพดี แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 10 - 15	ได้คุณภาพปานกลาง แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 10	ได้คุณภาพต้องปรับปรุง แสดงว่าไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

สรภัญญ์
คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

คุณธรรมแปดประการ	ให้เล่าขานและท่องจำ
เรานั้นก็ต้องนำ	ไปใช้ให้เกิดประโยชน์
ขยันคือข้อหนึ่ง	ให้คำนึงถึงความเพียร
เรานั้นต้องหมั่นเขียน	ขยันเรียนกันทุกวัน
ข้อสองคือประหยัด	มัธยัสถ์รู้อดออม
เรานั้นมีความพร้อม	ต้องอดออมได้ทุกวัน
ข้อสามคือซื่อสัตย์	ประพฤติมั่นความจริงใจ
ข้อสี่มีวินัย	ยึดมั่นในข้อบังคับ
สุภาพคือข้อห้า	ต้องรักษาความเรียบร้อย
การไหว้ต้องอ่อนช้อย	ความเรียบร้อยต้องมาก่อน
ข้อหกคือสะอาด	ปราศจากความมัวหมอง
เรานั้นก็ต้องมอง	ความสะอาดไว้เป็นหนึ่ง
ข้อเจ็ดสามัคคี	เรามีความพร้อมเพรียงกัน
ทั้งเธอและทั้งฉัน	ไปด้วยกันอย่าดูค้าย
ข้อแปดมีน้ำใจ	แล้วก็ไม่เห็นแก่ตัว
จำไว้ให้ถ้วนทั่ว	Remember ไว้ในใจ
จำไว้ให้ขึ้นใจ	แล้วนำไปใช้ประโยชน์

ใบงานที่ 1

เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่เชิดชูคุณธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา

เรื่อง คนดีของเรา

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง นักเรียนพึงสรุญญ์ “คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ แล้วร่วมกันอภิปรายความคิดเห็น
ลักษณะคนดีในทัศนะของนักเรียน

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1.....	2.....
3.....	4.....
5.....	6.....

ใบงานที่ 2

เรื่อง แวงน้อยเมืองน้อย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา
เรื่อง ช่วยกันสรรหาคดีในชุมชน
ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

คำชี้แจง นักเรียนบันทึกรายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นคนดีในชุมชนตามแบบบันทึกการสัมภาษณ์บุคคล

ชื่อบุคคล.....
ที่อยู่.....
อาชีพ.....
ผลงานที่ประสบความสำเร็จหรือมีความภาคภูมิใจ.....
.....
.....
.....
ความดีเด่นหรือเรื่องที่ได้รับการยกย่อง.....
.....
.....
.....
คุณธรรมที่นำมาเป็นหลักในการปฏิบัติ.....
.....
.....
.....

ใบงานที่ 3

เรื่อง แวงน้อยเมืองน่าอยู่ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา

เรื่อง คนดีของชุมชน

คำชี้แจง นักเรียนร่วมกันอภิปรายและค้นหาบุคคลที่เป็นตัวอย่างของคนดีในชุมชนของเรา

ชื่อ.....
 ที่อยู่.....
 .....
 .....
 .....

ผลงานและความดีเด่น.....
 .....
 .....
 .....

ชื่อ.....
 ที่อยู่.....
 .....
 .....
 .....

ผลงานและความดีเด่น.....
 .....
 .....
 .....

ชื่อ.....
 ที่อยู่.....
 .....
 .....
 .....

ผลงานและความดีเด่น.....
 .....
 .....
 .....

รายชื่อสมาชิกกลุ่ม

1..... 2.....
 3..... 4.....
 5..... 6.....

แบบประเมินพฤติกรรมกลุ่ม
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง คนศิรีเวงน้อย
กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
กลุ่มที่.....

ที่	ชื่อ - สกุล	หัวข้อประเมิน					รวมคะแนน	สรุป	
		การร่วมกันวางแผนการทำงาน	ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี	แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่ม และร่วมกันปรับปรุง		ผ่าน	ไม่ผ่าน
1									
2									
3									
4									
5									
6									
รวม / เฉลี่ย									

เกณฑ์ประเมินหรือแนวทางการให้คะแนน

องค์ประกอบที่ 1 การร่วมกันวางแผนการทำงาน

4 หมายถึง ร่วมมือกันวางแผนการทำงานทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีมาก

3 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานเกือบครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดี

- 2 หมายถึง ร่วมมือวางแผนการทำงานบ้างแต่ไม่ครบทุกขั้นตอน มีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนงานดีพอควร
- 1 หมายถึง ร่วมมือวางแผนทำงานน้อยมากหรือไม่มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการวางแผน

องค์ประกอบที่ 2 ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

- 4 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน เต็มความสามารถ พยายามแก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง และมุ่งมั่นจนงานสำเร็จ
- 3 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วน แก้ปัญหา การทำงานด้วยตนเอง เป็นบางครั้งและทำงานจนสำเร็จ
- 2 หมายถึง ทำงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายบ้างแต่ทำไม่ครบถ้วน แก้ปัญหาการทำงานรับผิดชอบเองไม่ได้ ต้องได้รับความช่วยเหลือจึงจะทำงานได้สำเร็จ
- 1 หมายถึง รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายน้อยมาก ต้องควบคุม และกระตุ้นเตือนบ่อยๆ งานจะไม่สำเร็จ

องค์ประกอบที่ 3 เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

- 4 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสมดีมาก
- 3 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ่อยครั้ง ใช้คำพูดและน้ำเสียงได้เหมาะสม
- 2 หมายถึง มีมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นบางครั้ง
- 1 หมายถึง ขาดมารยาทในการพูดการฟัง ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่นน้อยมากใช้คำพูดไม่เหมาะสม ทำให้บรรยากาศการทำงาน และความรู้สึกของผู้ร่วมงานไม่ดี

องค์ประกอบที่ 4 แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

- 4 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้ดีมาก และมุ่งประโยชน์เพื่อการพัฒนางานเป็นสำคัญ
- 3 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นไม่ดี
- 2 หมายถึง ใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นได้บ้างพอสมควร
- 1 หมายถึง ใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการแสดงความคิดเห็นมากกว่าใช้เหตุผล

องค์ประกอบที่ 5 ยอมรับข้อสรุปและผลงานของกลุ่มและร่วมปรับปรุงงาน

- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มด้วยความเต็มใจ
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานส่วนใหญ่ของกลุ่ม
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการสรุปบ้าง ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มพอสมควร
- 1 หมายถึง เกือบจะไม่มีส่วนร่วมในการสรุป ยอมรับข้อสรุปของกลุ่ม ร่วมรับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขงานของกลุ่มเพียงเล็กน้อย

สรุปผลการประเมิน

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 16 - 20	ได้คุณภาพดี แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 10 - 15	ได้คุณภาพปานกลาง แสดงว่าผ่าน
ถ้าได้คะแนนต่ำกว่า 10	ได้คุณภาพต้องปรับปรุง แสดงว่าไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบทดสอบก่อนเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องวงน้อยเมืองน่าอยู่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวงน้อยศึกษา
เรื่อง คนดีศรีวงน้อย

คำสั่ง จงเขียนเครื่องหมายกากบาท (x) ทับตัวอักษรข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. การทุจริตคอร์รัปชัน เป็นผลมาจากการขาดจริยธรรมใด

ก. ความสามัคคี	ข. ความซื่อสัตย์
ค. การมีวินัยในตนเอง	ง. ขาดผู้มีความรู้ความสามารถ
2. ข้อใดเป็นคุณธรรมที่ผู้นำชุมชนพึงมี

ก. เป็นนักพูดที่ดี	ข. รู้วิธีเอาใจลูกบ้าน
ค. ภูมิรู้สูง และซื่อสัตย์	ง. มีเหตุผล หนักแน่น เทียงธรรม
3. การปฏิบัติเป็นสมาชิกที่ดีของโรงเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไร

ก. ประหยัดคอดออม	ข. เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์
ค. รับผิดชอบในหน้าที่	ง. เป็นผู้รับใช้ช่วยเหลืองานโรงเรียน
4. นักเรียนสามารถช่วยเหลือชุมชนได้อย่างไร

ก. ปรามการทุจริต	ข. อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
ค. รับผิดชอบงานในหน้าที่	ง. ร่วมกิจกรรมกับชุมชนทุกครั้ง
5. การที่นักเรียนจะช่วยพัฒนาชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมดีขึ้นควรเริ่มต้นพัฒนาที่ใดก่อนเป็นอันดับแรก

ก. วัด	ข. บ้าน
ค. โรงเรียน	ง. ถนนหนทาง
6. นักเรียนควรปฏิบัติต่อครูอาจารย์อย่างไร

ก. เชื่อฟังคำสั่งสอน	ข. เป็นผู้รับใช้ช่วยเหลือ
ค. สร้างชื่อเสียงให้โรงเรียน	ง. ป้องกันมิให้ท่านเสียชื่อเสียง
7. สิ่งใดช่วยสร้างความสามัคคีในชุมชนได้

ก. ศาสนา	ข. วัฒนธรรมประเพณี
ค. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน	ง. ถูกทุกข้อ
8. วัฒนธรรมของคนสังคมและชุมชนที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปเพราะสาเหตุใดเป็นสำคัญ

ก. ขาดการสืบทอด	ข. คนในชุมชนไม่รักษา
ค. ความเจริญด้านวิชาการ	ง. หาดันแบบแท้จริงได้ยาก

9. หลักธรรมข้อใดที่คุ้มครองโลก

ก. ทิศ 6

ข. มรรค 8

ค. หิริ โอตตัมปะ

ง. พรหมวิหาร 4

10. นักเรียนมาโรงเรียนสายเสมอ นักเรียนขาดอะไร

ก. ความเสียสละ

ข. ความมีน้ำใจ

ค. ความร่วมมือ

ง. ความมีวินัย

.....

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1. ข   2. ง   3. ค   4. ข   5. ข   6. ง   7. ง   8. ค   9. ค   10. ง

แบบทดสอบหลังเรียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน้อย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา
เรื่อง คนดีศรีแวงน้อย

- .....
- 1.ปัญหาสังคมด้านใด สะท้อนให้เห็นถึงการละเลยข้อที่ 5

ก.การทุจริต	ข.ยาเสพติด
ค.อาชญากรรม	ง.การเล่นการพนัน
  - 2.การที่เราสามารถชมอารมณ์ต่างๆ ไปได้ แสดงว่าเรามีหลักธรรมข้อใด

ก.ความเมตตา	ข.ความเพียร
ค.ความอดทน	ง.ความมีเหตุผล
  - 3.ข้อใดแสดงถึงความเป็นผู้ซื่อสัตย์

ก.สุขภาพ	ข.อ่อนน้อม
ค.อุตสาหกรรม	ง.ตรงต่อเวลา
  - 4.สังคมในท้องถิ่นจะมีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นอยู่กับปัจจัยใดที่สำคัญที่สุด

ก.งบประมาณ	ข.คุณภาพของประชากร
ค.การให้การศึกษา	ง.ทรัพยากรที่อยู่ในท้องถิ่น
  - 5.การจัดตั้งสหกรณ์ในชุมชนเกี่ยวข้องกับเรื่องใดมากที่สุด

ก.เศรษฐกิจ	ข.การเมือง
ข.สังคม	ง.วัฒนธรรม
  - 6.คุณธรรมข้อใดที่มีประโยชน์ต่อการเรียน

ก.อิทธิบาท 4	ข.สังคหวัตถุ4
ค.ฆราวาสธรรม4	ง.พรหมวิหาร 4
  - 7.บุคคลประพฤติเช่นไรจึงเชื่อว่ามีจิตประกอบด้วยเมตตา

ก.เลี้ยงดูคนชรา	ข.รักษาคนป่วย
ค.ช่วยคนจมน้ำ	ง.ช่วยช้างขาหัก
  - 8.การรู้จักควบคุมตนเองให้เสมอต้นเสมอปลายควรยึดจริยธรรมข้อใดเป็นหลักปฏิบัติ

ก.มีวินัย	ข.กตัญญูกตเวที
ค.การรู้จักหน้าที่	ง.ความมีเมตตา

9. ค่านิยมที่ควรปลูกฝังเพราะเป็นสิ่งจำเป็นในแง่จริยธรรมคือข้อใด

ก. รักพวกพ้องช่วยเหลือกันทุกเรื่อง

ข. สะสมวัตถุสิ่งของเพื่อความมั่งคั่ง

ค. ทำความดีและยกย่องคนดี

ง. นิยมใช้ของที่ผลิตขึ้นในเมืองไทยเท่านั้น

10. ความเป็นปึกแผ่นของชุมชนหมายถึงข้อใด

ก. ชุมชนมีสาธารณูปโภคครบ

ข. คนในสังคมมีการศึกษาสูง

ค. คนในสังคมมีความสามัคคีกัน

ง. คนในสังคมมีรายได้ที่สูงขึ้น

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

1.ข 2.ค 3.ง 4.ข 5.ก 6.ข 7.ก 8.ก 9.ค 10.ค

ภาคผนวก ง

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ก่อนเรียน)

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน้อย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา จำนวน 50 ข้อ คะแนนเต็ม 50 คะแนน เวลา 60 นาที

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบโดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1.อำเภอแวงน้อยตั้งอยู่ทางทิศใดของตัวจังหวัดขอนแก่น

- ก.ทิศตะวันตก
- ข.ทิศตะวันตกเฉียงใต้
- ค.ทิศตะวันออกเฉียงใต้
- ง.ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

2.ที่ตั้งของอำเภอแวงน้อยอยู่ห่างจากตัวจังหวัดขอนแก่นเป็นระยะทางเท่าใด

- ก.97 กิโลเมตร
- ข.99กิโลเมตร
- ค.109 กิโลเมตร
- ง.120 กิโลเมตร

3.เนื้อความในคำขวัญของอำเภอแวงน้อยที่สะท้อนให้เห็นความอุดมสมบูรณ์ของอำเภอแวงน้อย

- ก.แวงน้อยงามน้ำใจดี
- ข.ตำนานเก่าหินภูถ้ำ
- ค.ลือเลื่องปลาบึงละหาน
- ง.ทุ่งเขียวสดไร่นาสวนผสม

4.ข้อใดคือลักษณะภูมิประเทศทั่วไปของอำเภอแวงน้อย

- ก.เป็นที่ราบลุ่ม
- ข.เป็นที่ราบสูง
- ค.เป็นที่ราบลอนคลื่น
- ง.เป็นที่ราบลุ่มสลับกับที่ราบสูง

5.แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอแวงน้อยที่เกิดการลัดทางเดินของแม่น้ำชี

- ก.กุดแคน
- ข.กุดเค้า
- ค.กุดเป่ง
- ง.บึงละหานนา

- 6.สภาพดินของอำเภอเวียงน้อยมีลักษณะอย่างไร
- ดินเหนียว
  - ดินทรายจัด
  - ดินร่วนปนทราย
  - ดินตะกอนในที่ราบลุ่ม
- 7.ปัญหาของดินของอำเภอเวียงน้อยที่มีความรุนแรงที่สุดในปัจจุบันคือ
- ดินเปรี้ยว
  - ดินเค็ม
  - ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
  - การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- 8.ภูมิอากาศของอำเภอเวียงน้อยตรงกับข้อใดมากที่สุด
- อากาศร้อนและแห้งแล้ง
  - อากาศร้อนและฝนตกชุก
  - อากาศหนาวและร้อนสลับกัน
  - อากาศหนาวจัดทั่วทั้งอำเภอ
- 9.ลมที่นำความหนาวเย็นมาสู่จังหวัดขอนแก่นและอำเภอเวียงน้อย คือลมอะไร
- ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้
  - ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้
  - ลมมรสุมตะวันตกเฉียงเหนือ
  - ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ
- 10.พื้นที่ทำการเกษตรกรรมของอำเภอเวียงน้อยส่วนใหญ่เพาะปลูกพืชชนิดใด
- ข้าว
  - อ้อย
  - ยูคาลิปตัส
  - มันสำปะหลัง
- 11.แร่พลังงานที่ขุดค้นพบในเขตพื้นที่ของอำเภอเวียงน้อยคือ
- น้ำมัน
  - ถ่านหิน
  - หินน้ำมัน
  - ก๊าซธรรมชาติ

12. ป่าภูถ้ำของอำเภอเวียงน้อยจัดเป็นป่าชนิดใด
- ป่าสนเขา
  - ป่าเต็งรัง
  - ป่าดิบแล้ง
  - ป่าเบญจพรรณ
13. ลักษณะเด่นของพรรณไม้ที่พบมากในป่าภูถ้ำคือไม้ชนิดใด
- เต็ง รัง พลวง
  - ยางนา ตะแบก มะค่า
  - ก่อ หลุมพอ ไผ่ป่า
  - หญ้าชนิดสั้น มะม่วงป่า ประคู้
14. ข้อใดคือลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวอำเภอเวียงน้อย
- ยึดมั่นในจารีตและประเพณี
  - มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา
  - ยึดถือในตามความคิดความเชื่อของบรรพบุรุษ
  - สังคมชนบทและสังคมเกษตรกรรม
15. ประเพณีบุญเดือนสิบ ตาม “ฮีตสิบสองคองสิบสี่” ของชาวอำเภอเวียงน้อยคืองานประเพณีใดใด
- บุญซำฮะ
  - บุญเข้ากรรม
  - บุญข้าวสาก
  - บุญมหาชาติ
16. แหล่งโบราณคดีของอำเภอเวียงน้อยสมัยก่อนประวัติศาสตร์คือที่ใด
- บ้านห้วยคา
  - โนนเชียงคูณ
  - โนนเมืองหลวง
  - ถูกทั้งข้อ ก และ ข
17. แหล่งโบราณคดีโนนเมืองหลวง บ้านกุดรู ตำบลเวียงน้อย อำเภอเวียงน้อย เป็นแหล่งโบราณคดีสมัยใด
- ลพบุรี
  - ทวารวดี
  - ล้านช้าง
  - ศรีโคตรบูรณ

18. โลหะสำริดที่ขุดค้นพบในหลุมฝังศพมนุษย์โบราณเกิดจากการผสมระหว่างแร่ชนิดใด
- ค. ดีบุกกับทองแดง
  - ข. เงินกับแร่ตะกั่ว
  - ค. ทองคำกับแร่เหล็ก
  - ง. แร่เหล็กกับแร่ดีบุก
19. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือข้อใด
- ก. แนวทางในการเลิกพฤติกรรมคิดเฉพาะตน
  - ข. แนวทางการบริโภคสินค้าเฉพาะความจำเป็น
  - ค. แนวทางที่จะก้าวให้ทันกับการพัฒนาเศรษฐกิจโลก
  - ง. แนวทางในการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชน
20. ความมีเหตุผลในการดำรงชีวิตตรงกับข้อใด
- ก. ตั้งตนอยู่ในความพอดี
  - ข. เอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมโลก
  - ค. มีความเพียรพยายามไม่ย่อท้อ
  - ง. รอบคอบรู้ทันการเปลี่ยนแปลงของโลก
21. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม “คุณธรรม” ในที่นี้หมายถึงข้อใด
- ก. สันโดษ
  - ข. ทางสายกลาง
  - ค. รอบรู้รอบคอบระมัดระวัง
  - ง. ซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน แบ่งปัน
22. ความพอเพียงเลี้ยงตนเองต้องอยู่บนฐานของสิ่งใด
- ก. ความประหยัด
  - ข. การอุปโลกและบริโลก
  - ค. การรู้จักการจัดการผลผลิต
  - ง. การรวมตัวของชุมชนในการจัดสรรทรัพยากร
23. การประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทั้งนี้ชุมชนต้องให้หลักการอะไรเพื่อให้เกิดความพอเพียง
- ก. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
  - ข. ความสามัคคีและการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
  - ค. การประกอบกิจกรรมด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน

ง.ลดความขัดแย้งฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

24.นายวินัย สมศักดิ์มีภูมิลำเนาอยู่ที่ใดของอำเภอเวียงน้อย

ก.บ้านละหานนา ต.ละหานนา อ.เวียงน้อย จ.ขอนแก่น

ข.บ้านคลองเจริญ ต.ละหานนา อ.เวียงน้อย จ.ขอนแก่น

ค.บ้านรุ่งตะวัน ต.ละหานนา อ.เวียงน้อย จ.ขอนแก่น

ง.บ้านหนองสะแบงศรีชุมพร ต.ละหานนา อ.เวียงน้อย จ.ขอนแก่น

25.หน่วยงานใดที่ยกย่องนายวินัย สมศักดิ์เป็นเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติประจำปี 2550

ก.กรมประมง

ข.กรมพัฒนาที่ดิน

ค.กรมวิชาการเกษตร

ง.กรมพัฒนาชุมชน

26.นายวินัย สมศักดิ์ เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติชาวอำเภอเวียงน้อยได้นำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง

ก.ใช้ทฤษฎีเกษตรแนวใหม่ผสมผสาน

ข.อาศัยภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ค.การพัฒนาตามที่ทางราชการกำหนดไว้ตามแผน

ง.การพึ่งตนเอง ช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

27.การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จผู้ปฏิบัติจะต้องมีจิตสำนึกข้อใดก่อนเป็นอันดับแรก

ก.ความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

ข.การพึ่งพาตนเองเป็นหลัก

ค.พึ่งพาวิชาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ง.มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

28.ประเพณีอันเกี่ยวเนื่องด้วยข้าวของชาวอำเภอเวียงน้อย

ก.บุญเข้ากรรม

ข.บุญพระเวศ

ค.บุญคูณลาน

ง.บุญเดือนหก

29. ประเพณีบุญกุนลานตาม “ฮีตสิบสอง” ของชาวอำเภอเวียงน้อยจะกระทำในเดือนใด
- เดือนอ้าย
  - เดือนยี่
  - เดือนสาม
  - เดือนสี่
30. การจัดงานประเพณีบุญกุนลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอเวียงน้อยมีวัตถุประสงค์ใดเป็นหลักสำคัญ
- จัดตามประเพณีสืบต่อกันมา
  - เพื่อรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น
  - เพื่อให้เห็นความสำคัญของพืชพันธุ์ธัญญาหาร
  - เพื่อสร้างความรื่นเริงบันเทิงหลังฤดูเก็บเกี่ยว
31. พิธีกรรมใดในงานบุญประเพณีบุญกุนลานสู่ขวัญข้าวที่ชาวอำเภอเวียงน้อยขาดไม่ได้
- การบวงสรวงแม่โพสพ
  - การจัดมหรสพสมโภชงาน
  - การจัดทำขบวนแห่แม่โพสพ
  - การนำข้าวมากองรวมกันเพื่อกระทำพิธีทางสงฆ์
32. ประเพณีบุญกุนลานสู่ขวัญข้าวที่ชาวอำเภอเวียงน้อยเป็นเครื่องแสดงถึงความสำคัญและลักษณะของความเจริญในด้านใดของชุมชน
- การเคารพนับถือบูชาพระแม่โพสพ
  - จิตใจ สัจจกม และความเป็นอยู่ของชาวอำเภอเวียงน้อย
  - การดำรงรักษาและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี
  - การแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษและประเพณีดั้งเดิม
33. การเข้าร่วมกิจกรรมงานบุญประเพณีบุญกุนลานสู่ขวัญข้าวที่ชาวอำเภอเวียงน้อยนักเรียนควรร่วมในกิจกรรมใด
- การบวงสรวงแม่โพสพ
  - การจัดมหรสพสมโภชงาน
  - การจัดทำขบวนแห่แม่โพสพ
  - การนำข้าวมากองรวมกันเพื่อกระทำพิธีทางสงฆ์

34. การเตรียมงานบุญประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวให้นักเรียนควรมีส่วนช่วยชุมชนอย่างไร

- ก. ขอบริจาคข้าวเปลือก
- ข. ช่วยเตรียมสถานที่จัดงาน
- ค. ช่วยประชาสัมพันธ์งานบุญ
- ง. ช่วยทำงานบริการต่างๆในวันงาน

35. วัฒนธรรมเกิดขึ้นได้เพราะข้อใด

- ก. สัญชาติญาณ
- ข. ความจำเป็นบังคับ
- ค. การเรียนรู้จากกันและกัน
- ง. เกิดขึ้นได้เองตามธรรมชาติ

36. คุณค่าสูงสุดของวัฒนธรรมท้องถิ่นคืออะไร

- ก. ช่วยให้สังคมมีความเจริญ
- ข. เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต
- ค. บอกถึงความเจริญของชุมชน
- ง. ช่วยให้สังคมมีความเข้าใจกันอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

37. สิ่งที่อยู่ใจที่ทำให้คนรักท้องถิ่นของตนมากที่สุดคืออะไร

- ก. ประเพณีและวัฒนธรรม
- ข. ผู้นำเป็นคนในท้องถิ่น
- ค. วัด-ศาสนสถานที่สวยงาม
- ง. แหล่งอุตสาหกรรมและการค้า

38. การที่จะรักษางานบุญประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวที่ชาวอำเภอเวียงน้อยไว้ให้ได้ตลอดไปคู่กับท้องถิ่นนักเรียนควรทำอย่างไร

- ก. ประชาสัมพันธ์ให้คนรู้จัก
- ข. ศึกษาให้เข้าอย่างถ่องแท้
- ค. จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม
- ง. ถูกทุกข้อ

39. ภูมิปัญญาชนิดใดที่มีลักษณะเป็นนามธรรม

- ก. การดนตรี
- ข. ศิลปกรรม
- ค. ค่านิยมที่ดีงาม

งานศิลปหัตถกรรม

40. พิพิธภัณฑ์สถานท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อยมีความสำคัญอย่างไรต่อชุมชน
- แหล่งแสดงถึงวิถีชีวิตของชาวเวียงน้อยในอดีต
  - เป็นแหล่งที่ควรเคารพสักการะของชาวเวียงน้อย
  - เป็นสถานที่แสดงถึงความภาคภูมิใจของชาวเวียงน้อย
  - เป็นแหล่งเก็บรวบรวมของเก่าของโบราณของชาวเวียงน้อย
41. วิธีการธำรงรักษามรดกของชุมชนให้คงไว้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในข้อใด
- การอนุรักษ์ สืบทอดสิ่งที่ดั้งเดิม
  - เคร่งครัดปฏิบัติตามจารีตประเพณี
  - เลือกเฟ้นสิ่งที่ดีเด่นเผยแพร่
  - ถูกต้องข้อ ก และข้อ ค
42. การอนุรักษ์มรดกของท้องถิ่นสามารถกระทำได้โดยวิธีการใดเหมาะสมที่สุด
- คงสภาพไว้ตามเดิม
  - รวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่
  - ปรับให้เข้ากับวิทยาการสมัยใหม่
  - บูรณะซ่อมแซมให้ใหม่อยู่เสมอ
43. การจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ หรือการจัดกิจกรรมหรือดำเนินการเพื่อรักษามรดกทางวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ และแหล่ง โบราณคดี คือรูปแบบของ
- การสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรม
  - การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม
  - การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
  - การทำนุบำรุงและฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นบ้าน
44. การอนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ วัฒนธรรมพื้นบ้านอันเป็นมรดกของท้องถิ่น ทำได้หลายรูปแบบของการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมคือ
- การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดการยอมรับ
  - การพิทักษ์รักษามรดกทางวัฒนธรรมของทุกท้องถิ่น
  - การประดิษฐ์คิดค้น การวิจัยและพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้าน
  - การยกย่องเชิดชูเกียรติ และอุปถัมภ์ศิลปินพื้นบ้าน บุคคลดีเด่น

45. ปรากฏชาวบ้านของอำเภอเวียงน้อยที่ได้รับการยกย่องสาขาเกษตรกรรมในระดับชาติคือใคร
- พ่อกำนันลี
  - พ่อทัศน์ กระยอม
  - นายวินัย สมศักดิ์
  - หลวงปู่พรตวิธาน
46. เหตุใดหลวงปู่พรตวิธานจึงเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั่วไป
- เป็นผู้เคร่งในสมณธรรม
  - เป็นพระ 5 แผ่นดิน
  - เป็นผู้สร้างวัดดงมงคล
  - เป็นพระสงฆ์ที่มีการศึกษาสูง
47. เหตุใดพ่อทัศน์ กระยอม จึงได้รับการยอมรับจากสังคมชุมชนท้องถิ่นยกย่องให้เป็นปรากฏชาวบ้าน
- เป็นผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง
  - เคยเป็นนักบวชในพระพุทธศาสนามาก่อน
  - เป็นผู้นำทางด้านการพึ่งพาตนเองจนประสบผลสำเร็จ
  - เป็นแพทย์แผนโบราณที่มีความสามารถในการรักษาโรค
48. ปัจจัยใดที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ กำนันหลี เกิดศรัทธาประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต
- กฎหมาย
  - ภาษาโบราณ
  - ขนบธรรมเนียมประเพณี
  - คติธรรมทางด้านพระพุทธศาสนา
49. คุณูปการที่เด่นชัดของพ่อกำนันหลีที่มีต่อชาวอำเภอเวียงน้อยคือเรื่องใด
- การปราบโจรผู้ร้าย
  - การสร้างแหล่งน้ำ
  - การเสียดสละที่ดินเพื่อสร้างสาธารณประโยชน์
  - เป็นผู้ผลักดันฐานะของตำบลเวียงน้อยเป็นอำเภอเวียงน้อยเป็นคนแรก

50..คุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของคนดีของชุมชนควรมีลักษณะอย่างไร

ก.มีทรัพย์สินสมบัติมาก

ข.มีคุณธรรมและความรู้

ค.มีความรู้ความสามารถสูง

ง.เป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

1.ข	2.ก	3.ง	4.ค	5.ง	6.ค	7.ข	8.ก	9.ง	10.ก
11.ก	12.ข	13.ก	14.ง	15.ค	16.ง	17.ข	18.ก	19.ง	20.ก
21.ง	22.ก	23.ข	24.ก	25.ค	26.ก	27.ข	28.ค	29.ข	30.ค
31.ง	32.ข	33.ค	34.ง	35.ค	36.ง	37.ก	38.ง	39.ค	40.ค
41.ง	42.ก	43.ง	44.ง	45.ค	46.ก	47.ค	48.ง	49.ค	50.ข

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (หลังเรียน)

รายวิชา ส30201 สังคมศึกษา เรื่องแวงน้อยเมืองน้อย

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแวงน้อยศึกษา จำนวน 50 ข้อ คะแนนเต็ม 50 คะแนน เวลา 60 นาที

คำชี้แจง ให้นักเรียนกาเครื่องหมาย (X) ลงในกระดาษคำตอบโดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1.ข้อใดคือลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของอำเภอแวงน้อย

- ก.ทุ่งนา
- ข.โคกโนน
- ค.ที่ราบสูง
- ง.ที่ราบลุ่มผสมที่ราบสูง

2.จากลักษณะภูมิประเทศของอำเภอแวงน้อยบริเวณพื้นที่ของตำบลใดที่น่าจะประสบปัญหาอุทกภัย
เนื่องๆ

ก.ตำบลละหานนา	ตำบลท่าวัด
ข.ตำบลทางขวาง	ตำบลท่าวัด
ค.ตำบลก้านเหลือง	ตำบลแวงน้อย
ง.ตำบลละหานนา	ตำบลท่านางแนว

3.อำเภอแวงน้อยมักประสบปัญหาใดทางด้านสภาพแวดล้อมที่รุนแรง

- ก.อุทกภัย
- ข.वादภัย
- ค.ภัยแล้ง
- ง.อัคคีภัย

4.ดินของอำเภอแวงน้อยมีลักษณะเป็นอย่างไร

- ก.ดินเค็ม
- ข.ดินเปรี้ยว
- ค.เป็นดินมีอินทรีย์วัตถุน้อย
- ง.ดินที่มีความเป็นด่างสูงมาก

5.สภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของบึงละหานนามีลักษณะเป็นอย่างไร

- ก.เป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ
- ข.เป็นพื้นที่เก็บน้ำเกิดจากการกั้นเขื่อนยางในแม่น้ำชี
- ค.เป็นอ่างน้ำขนาดใหญ่ที่เกิดจากการขุดลอกพื้นที่ราบลุ่ม
- ง.เป็นแหล่งน้ำตามธรรมชาติที่เกิดจากแม่น้ำชีลัดทางเดิน

- 6.แม่น้ำที่ไหลผ่านทางด้านทิศตะวันตกและทางด้านทิศใต้ของอำเภอเวียงน้อยคือแม่น้ำสายใด
- แม่น้ำชี
  - แม่น้ำมูล
  - แม่น้ำพอง
  - แม่น้ำพรม
- 7.ชุมชนจะช่วยรักษาคุณภาพของน้ำในบึงละหานอย่างไรเพื่อไม่ให้เกิดมลพิษ
- ช่วยกันปราบวัชพืชในแหล่งน้ำ
  - ใช้สารเคมีกำจัดของเสียในแหล่งน้ำ
  - ระบายน้ำเสียออกสู่อำเภอและลำห้วยสาขา
  - ไม่ทิ้งขยะมูลฝอยและสารเคมีลงในแหล่งน้ำ
- 8.ข้อใดเป็นประโยชน์สูงสุดของแหล่งน้ำในบึงละหานที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชุมชนที่ตั้งอยู่รายรอบบึงละหาน
- เป็นแหล่งน้ำเพื่อทำการประมง
  - เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชน
  - เป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
  - เป็นแหล่งรองรับน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม
- 9.ป่าภูถ้ำของอำเภอเวียงน้อยเป็นป่าประเภทใด
- ป่าโปร่ง
  - ป่าเต็งรัง
  - ป่าดิบแล้ง
  - ป่าเบญจพรรณ
- 10.จากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของอำเภอเวียงน้อยประชากรควรประกอบอาชีพใดได้ดี
- การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ
  - ธุรกิจการท่องเที่ยว
  - การปลูกสัตว์ขนาดเล็ก
  - การอุตสาหกรรมในครัวเรือน
- 11.ข้อใดกล่าวถึงภาวะเศรษฐกิจของอำเภอเวียงน้อยได้ถูกต้องที่สุด
- ประชากรส่วนใหญ่ทำไร่นาสวนผสม
  - ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างต่างประเทศ
  - ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเลี้ยงสัตว์มีฟาร์มขนาดเล็ก

ง.ประชากรส่วนใหญ่ปลูกข้าวเป็นพืชหลักและพืชไร่อื่นๆ

12. แหล่งโบราณคดีมีความสำคัญอย่างไรเป็นลำดับแรก

ก. บอกความสำคัญของอดีต

ข. ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น

ค. เป็นสถานที่ใช้ดึงดูดนักท่องเที่ยว

ง. เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องราวความเป็นมาของชุมชนในอดีต

13. แหล่งโบราณคดีที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดของอำเภอเวียงน้อย

ก. โนนเชียงคูณ

ข. โนนเมืองหลวง

ค. แหล่งหินตัดป่าภูถ้ำ

ง. สิมอีสานวัดบูรณบ้านเวียงน้อย

14. การกระทำพิธีฝังศพของคนโบราณในสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่พบในแหล่งโบราณคดีของอำเภอเวียงน้อยมีวิธีการอย่างไร

ก. เผาพร้อมกับสิ่งของเครื่องใช้

ข. ฝังกลบพร้อมกับภาชนะข้าวของเครื่องใช้

ค. ฝังลงในภาชนะหม้อดินเผาพร้อมกับสิ่งของเครื่องใช้

ง. ฝังรวมกันเป็นหมู่พร้อมกับสิ่งของภาชนะเครื่องใช้

15. ประเพณีบุญคูณลานตาม “ฮีตสิบสอง” ของชาวอำเภอเวียงน้อยจะกระทำในเดือนใด

ก. เดือนอ้าย

ข. เดือนยี่

ค. เดือนสาม

ง. เดือนสี่

16. การจัดงานประเพณีบุญคูณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอเวียงน้อย มีวัตถุประสงค์ใดเป็นหลักสำคัญ

ก. จัดตามประเพณีสืบต่อกันมา

ข. เพื่อรักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ค. จัดเพื่อให้เห็นความสำคัญของพืชพันธุ์ธัญญาหาร

ง. จัดเพื่อสร้างความรื่นเริงบันเทิงหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว

- 17.พิธีกรรมใดในงานประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวชาวอำเภอเวียงน้อยที่ขาดไม่ได้
- การรำบวงสรวงแม่โพสพ
  - การมีมหรสพสมโภชงาน
  - การทำขบวนแห่พระแม่โพสพ
  - การนำข้าวมากองรวมกันเพื่อกระทำพิธีทางสงฆ์
- 18.ประเพณีบุญคุณลานสู่ขวัญข้าวของชาวอำเภอเวียงน้อยเป็นเครื่องแสดงถึงความสำคัญและลักษณะของความเจริญในด้านใดของชุมชน
- การเคารพนับถือบูชาพระแม่โพสพ
  - จิตใจ สัจจกม และความเป็นอยู่ของชาวเวียงน้อย
  - การดำรงรักษาและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี
  - การแสดงความกตัญญูทวดที่ต่อบรรพบุรุษและประเพณีดั้งเดิม
- 19.นายวินัย สมศักดิ์เป็นเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติประจำปี 2550 ในสาขาใด
- ประมง
  - พัฒนาที่ดิน
  - ไร่นาสวนผสม
  - เคหะกิจชุมชน
- 20.นายวินัย สมศักดิ์ เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติชาวอำเภอเวียงน้อยได้นำเอาหลักปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง
- ใช้ทฤษฎีเกษตรแนวใหม่ผสมผสาน
  - อาศัยภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น
  - การพัฒนาตามที่ทางราชการกำหนดไว้ตามแผน
  - การพึ่งตนเอง ช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน
- 21.การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จผู้ปฏิบัติจะต้องมีจิตสำนึกข้อใดก่อนเป็นอันดับแรก
- ความเอื้ออาทรต่อผู้อื่น
  - การพึ่งพาตนเองเป็นหลัก
  - พึ่งพาวิทยาการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย
  - มีความรอบรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม

22. ข้อใดไม่ใช่หลักการสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียง

- ก. หลักการจัดการ
- ข. พึ่งพาตนเองเป็นหลัก
- ค. พึ่งพาตนเองเป็นหลัก
- ง. หลักการประหยัดมัธยัสถ์ให้มากที่สุด

23. บุคคลใดใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตได้ถูกต้องที่สุด

- ก. สุพจน์เป็นข้าราชการเงินเดือนสูง จึงสามารถใช้สินค้าจากต่างประเทศได้
- ข. สมปองเป็นนักเรียนแต่เธอจะใช้เวลาหลังเลิกเรียน ไปเดินเที่ยวเล่นกับเพื่อนๆ เสมอ
- ค. สมศรีเป็นเกษตรกร ต้องกู้เงินจากนายทุนเพื่อมาซื้อเครื่องทุ่นแรงในการทำเกษตร
- ง. สมใจเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยมีความเป็นอยู่สมฐานะรู้จักใช้จ่ายทำให้มีเงินออม

24. เศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหมายถึงการยึดถือปฏิบัติอย่างไร

- ก. การใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติ
- ข. อนุรักษ์สภาพสังคมเกษตรกรรมและชนบท
- ค. การดำเนินชีวิตให้เหมาะสมตามแต่อัตภาพของตน
- ง. สมาชิกทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

25. ข้อใดตรงกับหลักการประหยัดตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือการกระทำตามข้อใดถูกต้องที่สุด

- ก. กินใช้เท่าที่มีเท่าที่หาได้
- ข. กินใช้พออิ่มใช้เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้
- ค. ประหยัดทุนประหยัดแรงงานประหยัดเวลา
- ง. ดัดทอนรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ลดความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิต

26. การสืบทอดมรดกของท้องถิ่นในเรื่องหมอลำหมอลำแคนที่ดีที่สุดคือข้อใด

- ก. การให้การสนับสนุน
- ข. การฝึกเล่นหมอลำหมอลำแคน
- ค. การบันทึกการแสดงเก็บเอาไว้ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย
- ง. การจ้างหมอลำหมอลำแคนไปแสดงในงานต่างๆ ด้วยราคาที่สูง

27. เพราะเหตุใดการแสดงหมอลำหมอลำแคนจึงเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของชาวอีสานที่แสดงถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาอันชาญฉลาดและน่าภาคภูมิใจ

- ก. เพราะเป็นมรดกเก่าแก่นับพันปี
- ข. เพราะหมอลำหมอลำแคนสามารถทำรายได้ดี

ก. เพราะผู้สืบทอดได้ต้องมีพรสวรรค์และสติปัญญาดี

ง. เพราะหมอลำหมอลำแคนเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

28. การอนุรักษ์มรดกท้องถิ่นหมายถึงข้อใด

ก. การบูรณซ่อมแซมสิ่งที่มีค่าทางวัฒนธรรมให้คงสภาพเดิม

ข. การผดุงรักษาป้องกันสิ่งที่มีค่าให้นำมาใช้กับวิทยาการใหม่ๆ ได้

ค. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิธีการหรือประโยชน์ใช้สอยของสิ่งเดิม

ง. การผดุงรักษาและระวังป้องกันสิ่งที่มีค่าไว้ให้คงสภาพเดิมให้ได้ยาวนานที่สุด

29. วิธีการใดสามารถรักษาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของท้องถิ่นได้ดีที่สุด

ก. สถานศึกษาให้การศึกษា

ข. หาหน่วยงานรับผิดชอบ

ค. สร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ง. องค์กรในชุมชนทุกฝ่ายร่วมมือกัน

30. พิพิธภัณฑ์สถานท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อยมีความสำคัญอย่างไรต่อชุมชน

ก. แหล่งแสดงถึงวิถีชีวิตของชาวเวียงน้อยในอดีต

ข. เป็นแหล่งที่ควรเคารพสักการะของชาวเวียงน้อย

ค. เป็นสถานที่แสดงถึงความภาคภูมิใจของชาวเวียงน้อย

ง. เป็นแหล่งเก็บรวบรวมของเก่าของโบราณของชาวเวียงน้อย

31. หลวงปู่พรตวิธานแห่งวัดจุมพล อำเภอเวียงน้อยพื้นเพดั้งเดิมของท่านมีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดใด

ก. ร้อยเอ็ด

ข. ขอนแก่น

ค. มหาสารคาม

ง. อุบลราชธานี

32. หลวงปู่พรตวิธานแห่งวัดจุมพล อำเภอเวียงน้อย มีคุณธรรมด้านใดที่เราควรยึดเอามาเป็นแบบอย่างสำหรับนักเรียน

ก. เป็นผู้เคร่งในสมณะธรรม

ข. เป็นผู้สนใจใฝ่เรียนปริยัติและการปฏิบัติ

ค. เป็นผู้สร้างวัตถุมงคลแจกจ่ายให้แก่พุทธศาสนิกชน

ง. เป็นผู้ปฏิบัติทานอันนำเคารพเลื่อมใสกราบไหว้บูชา

33. การที่หลวงปู่พรตวิธานแห่งวัดจุมพล อำเภอเวียงน้อย ประสบผลสำเร็จในกิจการงานต่างๆ ด้านพระศาสนาอย่างกว้างขวางในท้องถิ่นและชุมชนใกล้เคียงตลอดจนพุทธศาสนิกชนทั่วไปเพราะท่านยึดหลักธรรมะในข้อใดในการทำงานด้านศาสนา

- ก. สติสัมปชัญญะ
- ข. ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา
- ค. เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา
- ง. รัชมัญญตา อุตตัญญตา ปุคคัลัญญตา

34. หลวงปู่พรตวิธาน แห่งวัดจุมพล มีความสำคัญอย่างไรต่อท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อย

- ก. เป็นพระ 5 แผ่นดิน
- ข. เป็นพระนักพัฒนาวัดและการศึกษา
- ค. เป็นพระที่มีปฏิปทาจริยวัตรงดงาม
- ง. เป็นพระสงฆ์ที่มีอริยะคุณพิเศษตามหลักธรรมวินัย

35. พระอุโบสถวัดจุมพล บ้านก้านเหลือง อำเภอเวียงน้อย จังหวัดขอนแก่นสร้างขึ้นในสมัยใด

- ก. รัชกาลที่ 5
- ข. รัชกาลที่ 6
- ค. รัชกาลที่ 7
- ง. รัชกาลที่ 8

36. พ่อทัศนักระยอมปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอเวียงน้อยมีความรู้ความสามารถและผลงานต่อสังคมชุมชนอำเภอเวียงน้อยในด้านใดโดดเด่นที่สุด

- ก. เป็นผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง
- ข. เป็นวิทยากรอบรมชาวบ้าน
- ค. เป็นผู้นำด้านการพึ่งพาตนเอง
- ง. เป็นหมอยาพื้นบ้านใช้สมุนไพรรักษาโรค

37. พ่อทัศนั กระยอม ปราชญ์ชาวบ้านอำเภอเวียงน้อยมีหลักในการดำเนินชีวิตอย่างไร

- ก. พึ่งพาตนเองให้มาก
- ข. ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
- ค. ขอความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ
- ง. สร้างเครือข่ายในการพัฒนาท้องถิ่น

38. หลักธรรมในข้อใดที่ช่วยให้ปราชญ์ชาวบ้านของอำเภอเวียงน้อย พ่อทัศน กระยอม ประสบผลสำเร็จในการทำงานกับชุมชนและสังคมโดยทั่วไปจนเกิดการยอมรับอย่างกว้างขวาง

- ก. ความรู้ชัดในปัญหา
- ข. ความเอาใจใส่ปากเพียร
- ค. การรู้จักแบ่งปันผ่อนสั้นผ่อนยาว
- ง. การรู้จักข่มใจรู้จักอดทนใช้ขันติในการทำงาน

39. พ่อทัศน กระยอม ปราชญ์ชาวบ้านมีความสำคัญต่อท้องถิ่นและชุมชนอย่างไร

- ก. เป็นผู้ที่มีภูมิรู้สูงส่งในท้องถิ่น
- ข. เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
- ค. เป็นคนดีมีความรู้และประสบการณ์
- ง. เป็นคนดีมีคุณธรรมผ่านการบวชเรียน

40. พ่อกำนันหลิ ได้รับฉายานามว่าอย่างไร

- ก. กำนันแหงนทอง
- ข. กำนันผู้มีใจพระ
- ค. กำนันผู้มีจิตเมตตา
- ง. กำนัน 5 แผ่นดิน

41. ปัญหาที่สำคัญที่สุดชาวอำเภอเวียงน้อยที่ต้องเผชิญในยุคของพ่อกำนันหลิ

- ก. โจรผู้ร้าย
- ข. ความอดอยาก
- ค. ด้านการสาธารณสุข
- ง. ด้านการคมนาคมขนส่ง

42. เพราะเหตุใดกำนันหลิ เกิดศักดิ์ จึงได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำท้องถิ่นของอำเภอเวียงน้อยเป็นระยะเวลาอันยาวนาน

- ก. เป็นผู้ทำงานที่มีประสบการณ์
- ข. เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ
- ค. เป็นผู้ทำงานอย่างทุ่มเทเสียสละ
- ง. เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหนือกว่าคนอื่น

43. การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุขจะต้องปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะดีที่สุด
- ให้กำลังใจกันทุกเรื่อง
  - ปฏิบัติตามเสียงข้างมาก
  - ช่วยเหลือกันทุกวิถีทางเท่าที่จะทำได้
  - ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสังคม
44. การที่คนในสังคมรู้จักบทบาทหน้าที่เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมแสดงว่าคนในสังคมมีจริยธรรมใด
- การมีวินัยในตนเอง
  - มีความเชื่อมั่นในตนเอง
  - การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
  - การเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
45. ข้อใดควรเป็นหน้าที่ของสมาชิกในชุมชนทุกคน
- พัฒนาชุมชน
  - รับการศึกษาอบรม
  - เสียสละทรัพย์สินเพื่อส่วนรวม
  - อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
46. ข้อความใดมีความหมายว่าให้รู้จักพึ่งตนเอง
- คนดีผีคุ้ม
  - เข้าเรียนได้แน่เพราะแม่เป็นครู
  - คนคนรวยเขาจะช่วยเหลือเรา
  - ความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น
47. หลักธรรมสำคัญที่แก่นักเรียนต้องศึกษาและนำมาปฏิบัติคืออะไร
- อิทธิบาท
  - โลกธรรม
  - ฆราวาสธรรม
  - พรหมวิหารธรรม
48. สังคมไทยนิยมเลียดคูบิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ที่แก่ชราแล้วด้วยตนเองไม่ว่าจะมีฐานะร่ำรวยหรือยากจนเป็นเพราะเหตุใด
- ขนบธรรมเนียมประเพณี
  - ความรู้สึกลึกซึ้งในคุณธรรม
  - ความรับผิดชอบต่อครอบครัว

ง.อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันออก

49.หน้าที่ใดนักเรียนพึงปฏิบัติต่อชุมชนที่เหมาะสมแก่ฐานะของความเป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาเล่าเรียน

ก.ดูแลสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ข.ช่วยเหลือชุมชนในทุกด้านๆ

ค.ทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

ง.ความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

50.การสร้างความสมัครสมานสามัคคีของคนในชุมชนควรใช้หลักธรรมในข้อใด

ก.พรหมวิหารสี่

ข.อิทธิบาทสี่

ค.สังคหวัตถุสี่

ง.ฉรรวาศธรรมสี่

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

1.ข	2.ง	3.ค	4.ค	5.ง	6.ก	7.ง	8.ค	9.ข	10.ค
11.ง	12.ง	13.ก	14.ค	15.ข	16.ค	17.ง	18.ข	19.ข	20.ก
21.ข	22.ง	23.ง	24.ค	25.ง	26.ข	27.ค	28.ข	29.ง	30.ค
31.ก	32.ก	33.ข	34.ค	35.ง	36.ค	37.ก	38.ข	39.ค	40.ง
41.ก	42.ค	43.ง	44.ก	45.ก	46.ง	47.ก	48.ข	49.ค	50.ค

แสดงค่าความตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ข้อที่	แบบทดสอบฉบับที่ 1 (ก่อนเรียน)				
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่				
	1	2	3	R	IOC
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	+1	3	1
7	+1	0	+1	3	0.66
8	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1
11	+1	+1	+1	3	1
12	+1	+1	+1	3	1
13	+1	+1	+1	3	1
14	+1	+1	+1	3	1
15	0	+1	+1	3	0.66
16	+1	+1	+1	3	1
17	+1	+1	+1	3	1
18	+1	+1	+1	3	1
19	+1	+1	+1	3	1
20	+1	+1	+1	3	1
21	+1	+1	+1	3	1
22	+1	+1	+1	3	1
23	+1	0	+1	3	0.66

แสดงค่าความตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (ต่อ)

ข้อที่	แบบทดสอบฉบับที่ 1 (ก่อนเรียน)				
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่				
	1	2	3	R	IOC
24	+1	+1	+1	3	1
25	+1	+1	+1	3	1
26	+1	+1	+1	3	1
27	+1	+1	+1	3	1
28	+1	+1	+1	3	1
29	+1	+1	+1	3	1
30	+1	+1	+1	3	1
31	+1	+1	+1	3	1
32	+1	+1	+1	3	1
33	+1	+1	+1	3	1
34	+1	+1	+1	3	1
35	+1	+1	+1	3	1
36	+1	+1	+1	3	1
37	+1	+1	+1	3	1
38	+1	+1	+1	3	1
39	+1	+1	+1	3	1
40	+1	+1	+1	3	1
41	+1	+1	+1	3	1
42	+1	+1	0	3	0.66
43	+1	+1	+1	3	1
44	+1	+1	+1	3	1
45	+1	+1	+1	3	1

แสดงค่าความตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (ต่อ)

ข้อที่	แบบทดสอบฉบับที่ 1 (ก่อนเรียน)				
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่				
	1	2	3	R	IOC
46	+1	+1	+1	3	1
47	+1	+1	+1	3	1
48	+1	+1	+1	3	1
49	+1	+1	+1	3	1
50	+1	+1	+1	3	1

แสดงค่าความตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

ข้อที่	แบบทดสอบฉบับที่ 2 (หลังเรียน)				
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่				
	1	2	3	R	IOC
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	+1	3	1
7	+1	+1	+1	3	1
8	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1
11	+1	+1	+1	3	1
12	+1	+1	+1	3	1
13	+1	+1	+1	3	1
14	+1	+1	+1	3	1
15	+1	+1	+1	3	1
16	+1	+1	+1	3	1
17	+1	+1	+1	3	1
18	+1	+1	+1	3	1
19	+1	+1	+1	3	1
20	+1	+1	+1	3	1
21	+1	+1	+1	3	1
22	+1	+1	+1	3	1
23	+1	+1	+1	3	1

แสดงค่าความตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (ต่อ)

ข้อที่	แบบทดสอบฉบับที่ 2 (หลังเรียน)				
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่				
	1	2	3	R	IOC
24	+1	+1	+1	3	1
25	+1	+1	+1	3	1
26	+1	+1	+1	3	1
27	+1	+1	+1	3	1
28	+1	+1	+1	3	1
29	+1	+1	+1	3	1
30	+1	+1	+1	3	1
31	+1	+1	+1	3	1
32	+1	+1	+1	3	1
33	+1	+1	+1	3	1
34	+1	+1	+1	3	1
35	+1	+1	+1	3	1
36	+1	+1	+1	3	1
37	+1	+1	+1	3	1
38	+1	+1	+1	3	1
39	+1	+1	+1	3	1
40	+1	+1	+1	3	1
41	+1	+1	+1	3	1
42	+1	+1	+1	3	1
43	+1	+1	+1	3	1
44	+1	+1	+1	3	1
45	+1	+1	+1	3	1
46	+1	+1	+1	3	1

แสดงค่าความตรงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (ต่อ)

ข้อที่	แบบทดสอบฉบับที่ 2 (หลังเรียน)				
	ผู้เชี่ยวชาญคนที่				
	1	2	3	R	IOC
47	+1	+1	+1	3	1
48	+1	+1	+1	3	1
49	+1	+1	+1	3	1
50	+1	+1	+1	3	1

แสดงค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฉบับก่อนเรียน และฉบับหลังเรียน
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับก่อนเรียน

แบบทดสอบฉบับก่อนเรียน			
ข้อ	ตัวเลือกที่ถูก	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	ข	0.60	0.23
2	ก	0.45	0.20
3	ง	0.61	0.21
4	ค	0.36	0.41
5	ง	0.54	0.43
6	ค	0.57	0.35
7	ข	0.64	0.45
8	ก	0.60	0.39
9	ง	0.56	0.29
10	ก	0.67	0.28
11	ก	0.78	0.24
12	ข	0.82	0.27
13	ก	0.84	0.24
14	ง	0.78	0.26
15	ค	0.81	0.29
16	ง	0.69	0.46
17	ข	0.66	0.39
18	ก	0.69	0.46
19	ง	0.54	0.47
20	ก	0.66	0.64
21	ง	0.48	0.49
22	ก	0.62	0.51

แบบทดสอบฉบับก่อนเรียน(ต่อ)			
ข้อ	ตัวเลือกที่ถูก	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก(r)
23	ข	0.69	0.57
24	ก	0.41	0.59
25	ข	0.67	0.52
26	ก	0.66	0.57
27	ข	0.54	0.49
28	ค	0.49	0.43
29	ข	0.54	0.53
30	ค	0.48	0.29
31	ง	0.59	0.22
32	ข	0.54	0.21
33	ค	0.67	0.28
34	ง	0.78	0.27
35	ค	0.74	0.33
36	ง	0.60	0.23
37	ก	0.45	0.20
38	ง	0.61	0.21
39	ค	0.36	0.41
40	ค	0.54	0.43
41	ง	0.54	0.53
42	ก	0.46	0.45
43	ง	0.60	0.39
44	ง	0.56	0.29
45	ค	0.67	0.28
46	ก	0.78	0.24
47	ค	0.82	0.27

แบบทดสอบฉบับก่อนเรียน(ต่อ)			
ข้อ	ตัวเลือกที่ถูก	ค่าความยากง่าย(p)	ค่าอำนาจจำแนก(r)
48	ง	0.84	0.24
49	ค	0.78	0.26
50	ข	0.81	0.29

แสดงค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฉบับก่อนเรียน และฉบับหลังเรียน
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับหลังเรียน

แบบทดสอบฉบับหลังเรียน			
ข้อ	ตัวเลือกที่ถูก	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	ข	0.64	0.21
2	ง	0.49	0.34
3	ค	0.61	0.27
4	ค	0.45	0.22
5	ง	0.63	0.31
6	ก	0.59	0.47
7	ง	0.54	0.45
8	ค	0.66	0.44
9	ข	0.69	0.29
10	ค	0.61	0.26
11	ง	0.49	0.56
12	ง	0.64	0.29
13	ก	0.67	0.32
14	ค	0.62	0.29
15	ข	0.60	0.26
16	ค	0.60	0.23
17	ง	0.45	0.20
18	ข	0.61	0.21
19	ข	0.36	0.41
20	ก	0.54	0.43
21	ข	0.57	0.35
22	ง	0.64	0.45

แบบทดสอบฉบับหลังเรียน(ต่อ)			
ข้อ	ตัวเลือกที่ถูก	ค่าความยากง่าย(p)	ค่าอำนาจจำแนก(r)
23	ง	0.60	0.39
24	ค	0.56	0.29
25	ง	0.67	0.28
26	ข	0.78	0.24
27	ค	0.82	0.27
28	ข	0.84	0.24
29	ง	0.78	0.26
30	ค	0.81	0.29
31	ก	0.69	0.39
32	ก	0.66	0.39
33	ข	0.69	0.46
34	ค	0.54	0.47
35	ง	0.66	0.64
36	ค	0.48	0.49
37	ก	0.62	0.51
38	ข	0.69	0.57
39	ค	0.41	0.59
40	ง	0.67	0.52
41	ก	0.66	0.57
42	ค	0.54	0.49
43	ง	0.49	0.43
44	ก	0.59	0.35
45	ก	0.48	0.29
46	ง	0.59	0.22
47	ข	0.54	0.21

แบบทดสอบฉบับหลังเรียน(ต่อ)			
ข้อ	ตัวเลือกที่ถูก	ค่าความยากง่าย(p)	ค่าอำนาจจำแนก(r)
48	ง	0.67	0.28
49	ค	0.78	0.27
50	ค	0.74	0.33

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายอนันต์ เขียวลี
วัน เดือน ปี เกิด	15 ตุลาคม 2506
สถานที่เกิด	จังหวัดขอนแก่น
ประวัติการศึกษา	ศษ.บ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2533
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนเวงน้อยศึกษา อำเภอเวงน้อย จังหวัดขอนแก่น
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ